

Андреј Куљба

**Василије
Велики**
Најстарији у
породици светих

Интервју са
Архиепископом
Марком (Арнтом)

**За Патријарха Српске православне
Цркве изабран др Порфирије (Перић)**

фото репортажа

Устоличење Патријарха српског Порфирија

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

254

Интервју са Архиепископом Марком (Арнтом)
За Патријарха Српске православне Цркве изабран др Порфирије Перић

За Патријарха Српске православне Цркве изабран др Порфирије (Перић)

стр. 2

Интервју са Архиепископом Марком (Арнтом)
Људи не посте јер не знају значење поста

стр. 9

Андреј Куљба

Василије Велики
Најстарији у породици светих

стр. 13

Издаје са благословом Његовог преосвештенства епископа шумадијског Господина Јована

Година XLII,
Број 2, (254), 2021.

Издавач:
Српска православна епархија шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

На земљи је стварао Царство Небеско.....	4
Архимандрит Јован Крестјанкин, Страдање.....	12
Седница Епархијског савета Епархије шумадијске.....	18
Небојша Ђокић, Епископи суфрагани.....	32
Вадим Михајлович Чернишев, Фјодор Достојевски и Лав Толстој: Два схватања истине.....	35

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In memoriam
Дечија страна
Нова издања

Фотографију Патријарха српског Господина Порфирија на насловној страни светлом записао Ђакон Драган С. Танасијевић.

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

ЗА ПАТРИЈАРХА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ ИЗАБРАН ДР ПОРФИРИЈЕ ПЕРИЋ

Свети Архијерејски сабор Српске православне Цркве на свом заседању 18. фебруара 2021. године у Спомен храму Светог Саве у Београду изабрао је Његово високопреосвештенство Митрополита загребачко-љубљанског и професора Православног богословског факултета Универзитета у Београду Господина др Порфирија за Патријарха српског. Једно од начела свог патријарашког служења Патријарх Порфирије објавио је у приступној беседи на устоличењу у београдској Саборној цркви 19. фебруара 2021. године:

„Христос је, једном речју наша мера, Он је наш покретач, али Он је и наше огледало. Њиме се меримо и Њиме смо измерени. Стога, патријарашка служба примарно треба да буде утемељена на духовном искуству светих божјих људи, на њиховом односу са јединим новим под сунцем – Христом Богочовеком, Спаситељем душа и тела наших, Спаситељем читавог света и све творевине. То искуство, обједињено и преточено у црквено Предање позвани смо заједнички да чувамо, али не само да чувамо него да га чинимо и активним и актуелним, истовремено и свевременим и савременим.“

Значајно место у биографији новоизабраног Патријарха наше Цркве представља његово ангажовање на оснивању терапијских заједница за лечење од болести зависности, међу којима је једна (у Брајковцу) под покровитељством Епископа шумадијског Господина Јована, у оквиру пројекта *Земља живих*. О овој мисији каже:

„Црква је отворена за све, раширених руку прихвата сваког онаквим какав он јесте, не да би га критиковала и осуђивала, него да би га човекољубивао тешила, лечила и без обзира на дубину пада, указивала сваком човеку на могућност преображаја и узрастања ка савршенству. Зависност открива неутољиву и неугасиву матафизичку жеђ човеку за смислом и љубављу. Једино Бог може да задовољи ову потребу. Без Бога, код зависника се више него код других види осећај усамљености и празнине. Дрога је свакако један од најпогубнијих и најварљивијих сурогата. Стога, кад неко постане зависник, то је видљив знак да он нема само психолошки, него и дубоки духовни проблем.

Нажалост, искрено говорећи, зависницима се код нас мало ко озбиљно и с љубављу бави. Они су углавном презрени. Једини начин да им се помогне јесте спремност да се с великом пажњом и саосећањем послушају њихове душе, егзистенцијални болови и дубоки вапај за смислом, а то значи да им се пружи безусловна, јеванђеоска, христолика љубав.“

Његова светост Господин др Порфирије, тада као Митрополит загребачко-љубљански, посетио је у новембру 2019. године Шумадијску епархију и Богословију Светог Јована Златоустог у Крагујевцу. У Богословији, на дан славе 26. новембра 2019. године, служио је Свету Литургију уз саслужење домаћина, Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована. Литургијску беседу, изговорену тада, преносимо у овом броју *Каленића*:

„У име Оца и Сина и Светога Духа!

Драги богослови, браћо и сестре, радујемо се што се данас налазимо у овој, слободно можемо рећи, светој обитељи, јер свака заједница која се на Христу темељи и чији је циљ Христос није ништа друго до породица,

обитељ. Пре свега, мислим у ужем смислу, а затим говорим и о заједници породице Цркве Христове.

Данас смо се сабрали поводом празновања имена Светог Јована Златоустог који је покровитељ и пред Богом молитвени заступник ове богословије која постоји као инструмент, као орган наше Цркве, да би се у њој припремали, на првом месту, будући служитељи Цркве Христове, свештеници, а онда и служитељи у дому Божијем на другим местима.

Данашње Јеванђеље по Јовану и Посланица апостола Павла Јеврејима, говоре о истом – о Првосвештенику Цркве, о Пастиру Цркве! Свака реч Јеванђеља јесте реч Христова. Иако једанпут у прошлости изречена, не губи своју снагу и вечни смисао. Данас смо чули реч Христову, која се тиче Њега самог. Чули смо реч која нам открива да је Син Божији дошао у свет не да би основао неку заједницу идеолошки другачију од других, не да би утемељио нови филозофски правац који би био

само један више у односу на претходне. Господ је дошао искључиво да спасе људски род и истовремено основао Цркву своју као радионицу спасења, прекус Царства Божијег управо кроз Свету Литургију.

Истовремено, у причу коју је сам испричао, а записао јеванђелиста Јован, Господ позива све нас будуће пастире да се угледамо на Њега и да нам буде подстицај, показујући нам какав би требало да буде истински пастир. Истински пастир треба да се угледа на Христа и Он треба да му буде темељ, Њиме да се напаја и храни. Важно је да свештеници, тиме и епископи, своју службу не схвате као занат, као занимање које, иако другачије од других, није ништа друго до још један посао у низу. Свештеничка служба јесте живот, зато што је то партиципација у Христовој служби, која није ништа друго до служба спасења рода људског, а то значи свакога од нас.

Данас славио једног таквог пастира Христовог кроз чије се служење пројавила служба Христова, а то је Свети Јован, назван Златоустим. Тако је назван због златних, спасоносних и медоточних речи. Његове речи нису биле само дивно изречене, пука реторика, већ су биле испуњене Духом Светим и у себи су носиле снагу која се дотичала не само срца оних који су живели у његово време и слушали га, већ и нас савремених хришћана. Сигурни смо да ће до краја света и века имати исту снагу као што су имале када су изречене.

Снага речи проповедника Речи Божије, дакле свештеника, није у стилу, у начину на који је та реч изречена, већ у унутрашњем односу са Богом и доживљају онога који говори реч Јеванђеља, али не само на психолошком и емотивном плану, већ на плану живота. Ако реч није потврђена животом или, боље рећи, ако не извири из живота, из држања заповести Божијих, живота по Христу, онда та реч, колико год била лепо изречена, нема никакву снагу. Због тога, Свети Јован Златоусти, који има златоусту реч, пре свега има златоусти живот. Његово биће

је украшено заповестима Божијим оствареним на себи и Јеванђељем оствареним у овом животу.

Зато, слушајући данашње слово Јеванђеља и славећи Светог Јована Златоустог у овој школи, драга децо и богослови, морамо знати да ће наша наука и наша служба имати снагу ако живимо светим животом каквим је живео Свети Јован Златоусти. Ако живимо животом Светог апостола Павла, онда ћемо следовати његовим речима: „Не живим више ја, него Христос у мени.“ Светитељи Божији и Предање Цркве су рекли да уколико желимо да будемо истински теолози, потребно је да се истински молимо. Исто тако, ако желимо да се истински молимо, онда је потребно да будемо истински теолози. Богословљу се учимо да бисмо били истински богослови.

Данас људи, нарочито млади, знају много, имају мноштво информација, те се могу назвати великим интелектуалцима, али то није циљ нашег живота. Циљ је да многа знања овога света утемељимо на Јеванђељу Христовом и да тако наш живот постане врлина – да нема раскорака између онога што мислимо, што говоримо и чинимо. Што је мања удаљеност између та три стуба нашег живота, утолико је наш живот испуњенији и представља веће славословље Божије. Што је већи раскорак између мисли, речи и нашег живота, онда не само да смо промашили циљ, него учећи се Јеванђељу Христовом и проповедајући га, себи чинимо осуду.

Нека би Господ дао да славећи Светог Јована Златоустог славио његов живот у своје животу, да се угледамо на њега, да нам буде надахнуће и инспирација и да нам се живот испуни, пре свега, молитвом, врлином, љубављу према Богу и према ближњима. Тада ћемо славити не само Јована Златоустог, него и све свете који се налазе у календару Цркве наше, а изнад свега славити Једнога у Тројници Бога Оца, Сина и Светога Духа. Амин!“

In memoriam Владици Атанасију Јевтићу

НА ЗЕМЉИ ЈЕ ОТВАРАО ЦАРСТВО НЕБЕСКО

Предавање Епископа др Атанасија у Крагујевцу на Крстовдан 2007. године

Најважније је да Хришћанин своју веру заживи. Вера је почетак нашег битија. У Посланици Јеврејима (3, 14), апостол Павле каже да смо постали заједничари Христови ако почетак нашега новог битија до краја одржимо. Вера је, у ствари, то ново хришћанско биће. Недавно је у Грчкој био један спор међу људима, а и они се споре, и хвала Богу, ако је то спорење искрено. И током тог дијалога, један теолог који зна Србе и српски језик, подсетио је да је отац Јустин стално говорио о вери. Он је теолог вере. То се поновило недавно у Калифорнији, у једном разговору, где смо опет рекли, код оца Јустина је много наглашена вера. Код њега је вера – Јеванђеље, вера – покајање, вера – спасење, вера – Христос, вера – Црква, вера – Литургија, вера – будући живот. Није тачно да ће вера престати у будућем животу, јер Апостол каже, сад остаје вера, нада и љубав, али је љубав највећа. Неће престати вера, неће престати чак ни страх Божији. То кажу велики светитељи. Нестаће овога страха кога љубав изгони напоље, страха као панике, страха кога смо сведоци око нас и међу нама. Остаће једно страхопоштовање, као кад видите дете, као кад мајка прилази детету, као кад прилазите ономе кога волите, као кад прилазите светињи, страхопоштовање које узбуђује. Иначе, Свети Максим вели, ако би љубав била без тог страха, могла би постати дрскост, изгубила би ту со која и њу очувава да не постане дрскост. Не можете из љубави чинити све што хоћете. Постоји управо та со љубави.

Христос – први Хришћанин

Светитељи Христа називају вером. Он је први верник, први члан своје Цркве, првина своје Цркве, срце своје Цркве, глава своје Цркве. Али је врло важно, и први Хришћанин. Несрећни Волтер је рекао да је први и последњи Хришћанин умро на Голготи, мислећи да је једино Христос остварио то што је говорио. То није тачно. То би био случај једног интересантног човека, дубоког, искреног, једног усамљеника који се није остварио. У верницима, у онима који су се вером присајединили Христу, Христос је наставио да дејствује и сваки постаје непоновљиво поновљени Христос. То чини вера, вера поново рађа, препорађа. Зато је Господ говорио Никодиму о вери. Вера се, наравно, улива, прелива, резултира у крштење. Крштење је засењавање нашега бића на тлу вере, да даље плодотвори. Није реч о магији, него даље да разрађујемо Духа, да дарове разрађујемо – и то је онда хришћански живот, хришћанско живљење. Тако је и са сваком другом чињеницом хришћанског живота, хришћанске вере, хришћанске Цркве.

Апостол Јован, апостол љубави који није само апостол љубави, већ и апостол живота, каже: *И Живот се јави, и видели смо, и сведочимо, и објављујемо вам Живот вечни, који беше у Оца и јави се нама* (1. Јн 1, 2). То је синоним за Сина. Господ је рекао – *ја сам васкрсење и живот, ја сам пут и истина и живот*. Овде код Јована је то посведочено. И мало даље каже: *У томе се показа љубав Божија према нама што је Бог Сина својега*

Јединороднога послао у свет да живимо Њиме (1. Јн 4, 9). Поводом овога, Свети владика Николај негде је рекао, није Господ дошао само да поправи наш живот, да га улепша, да га прилагоди неким стандардима, него да буде наш живот. Зато је хришћански живот први дуг, први задатак Хришћанина. Све остало на том тлу може расти. Наравно, рекао сам, то остало мора да почива на вери у Христа, на вери у Живога Истинитог Бога. Покајте се и верујте у Јеванђеље. Све почиње тиме. Зато је најважније за нас Православне Хришћане данас, да почнемо да живимо хришћанским животом. Све остало ће доћи на своје место.

Јеванђељска вера

Сведоци смо појава, како се негде истиче ортодоксија, негде догмати, негде канони, негде Литургија... али стављамо неважније испред важнијег. Од вере, од

живота све почиње и у томе је онда све, у тој пуноћи, саборној, католичанској која је Јеванђеље. Ту је онда све, и догмати и канони и Црква и Литургија и све остало. Зато је, понављам, отац Јустин говорио да је вера јеванђељска, православна – све. Све код њега било је по тој вери. Ако погледамо и избројимо, у Новом завету доминира реч вера, посебно код апостола Павла.

Вера је пуноћа свега, вера је и почетак и крај, вера је наша веза са Господом, вера је наше припајање Господу, вера је та заједница. И најважније је живљење том вером. Ако се не живи вером, вера је мртва, сећате се апостола Јакова: *Јер као што је тело без духа мртво, тако је и вера без дела мртва* (Јак 2, 26). Вера је онда идеологија. Није Православље идеологија, јер би онда само окупирао разум. Разумом могу лако да се науче извесне ствари, извесна знања и то постаје идеологија ако не заживи.

Први Хришћани су били другачији, јер су били носиоци тог новог живота. Нови живот се јавио. И то је највише деловало на остале. Кад су мученици страдали, гледао их је свет, и прост и учен. И они који су повервали, чијих срдаца се Бог дотакао, гледајући страдања мученика су говорили – Бог овога човека је истинити Бог. Нису говорили о неком уопштеном, апстрактном Богу. Сетите се проповеди апостола Павла на атинском Акропољу, најпре о непознатом Богу, па тек после је рекао да је наша вера Христос, да је наша вера живи Бог који је постао Човек. *Јер пролазећи и посматрајући ваше светиње, нађох и жртвеник на коме беше написано: Непознатом Богу. Онога, дакле, којег не знајући поштујете тога вам ја проповедам* (Дап 17, 23); *Јер је установио дан у који ће судити васељени по правди преко Човека којег одреди и даде свима веру васкрснувши га из мртвих* (Дап 17, 31). Зато је сва Црква садржана у Христу. Свугде је Христос све. Христос је, понављам, први члан своје Цркве.

Када су, приликом мог избора за доцента на Богословском факултету у Београду, анализирали моју докторску дисертацију, неко је рекао да тамо има неправо-

славних ставова, јер се тврди да је први спасени члан Цркве Христове сам Исус Христос. Али они нису знали да је то апостолско учење, односно учење Светог Атанасија Великог – да је Христос првенац, Нови Адам који се појавио са спашеним телом, душом, људском природом. И тако се ми тој првини присаједињујемо, Он је прво спасено биће, ми смо сада Његови сутелесници, суживотници, сукрвници. После ће Свети Кирило Јерусалимски рећи да у Литургији и причешћу постајемо сутелесници, сукрвници, сродници Христови. Зато је Христос првенац међу многим браћом. Он је Јединородни – то је Његово Божанство, али Он је и првородни међу многим браћом.

Осма и девета глава Посланице Јеврејима су величанствене. Реч је о тужној Павловој исповести, који је био оличење честитог Јеврејина, законскога, моралнога, који је све испунио, да би после све то сматрао за трице и кучине, ако Христа не позна. Ниједан закон не може спасити човека. Дозволите да кажем, али да не злоупотребе они који су на то спремни, ни канони, ни догмати, ништа не може спасити човека, већ само Живи Истинити Бог. Ако се из Њега све пројектује у живој Цркви, живом телу Господа Исуса Христа, онда све то постаје спасоносно.

Христос је првина своје Цркве, Он је и глава, Он је и темelj, Он је и архијереј, свештеник, Он је и ђакон – све је то Христос. Ми сви у Цркви само рефлектујемо, израчујемо, прозрачујемо, пројектујемо, ондосно Он се кроз нас пројектује. Да би био верник, треба да се поистоветиш са Христом у мери коју Бог зна, по мери наше вере, по мери дара Христовог. Да би био ђакон, треба да пројектујеш Христа, да би био јереј, да би био архијереј. Сви ми уствари непоновљиво понављамо Христа. Милијардоипостасни Христос, каже свети Палама. Милијардоличносни Христос, то је Црква. То је чудо, парадокс Православља, да је Он Један Јединствени, Непоновљиви, Једнородни Син Божији и да је Он опет у свакоме од нас. И да је у том смислу колективан, што значи саборан. То значи Црква.

Живот у Христу остварује Свети Дух

Протестанти говоре, мој Исус, Он је мој спаситељ. Ако је такво Царство небеско, биће то самице, горе Он а сваки од нас у самици, један без другог, као ларве у кошници. Такав индивидуализам, такво комадање, сецкање, није православно. Саборност православна стиче се само животом у Христу, а живот у Христу остварује се, даје нам се, дејством Духа Светог. Слабе су наше силе, наше функције. Бог је у почетку створио Адама, да се он благодаћу Божијом откива, да се прозрачује, да

се усавршава... Није људска природа зла и није створена смртна. Она јесте смртна, гледајући по њеном пореклу, пошто је створена, јер све што је створено пролазно је и пропадљиво. Према томе и душа је смртна, јер смо створења. Али није смртна, зато што Бог хоће да не буде смртна. Зато су свети Оци говорили, Адам је био и смртан и бесмртан. Бог не ствара смрт, али човек треба да учествује да би се остварило Божије назначење.

Биће страшно онима који не буду у заједници са Христом. Неће они ишчезнути, нема власт створење да уништи само себе, ни ђаво неће моћи уништити себе, али ће то бити неко живљење у умирању, друга смрт се то назива у Откривењу. Биће то страшно трајање.

Живи живот значи да живимо Јеванђеље Божије. Јеванђеље је, кажу свети Оци, Свети Максим, Свети Палама, послање Божије кроз Сина Јединороднога, оваплоћенога, очовеченога, који онима који му верују дарује вечно и нестворено обожење. Како нестворен живот? Пошто је Божији живот нестворен и ми ћемо се у тај живот укључити и он ће кроз нас струјати и ми ћемо се онда онераспадљивати, обесмрћивати, овековечивати. Иначе, сама наша природа би била пропадљива.

Античко и Платоново мишљење да је душа бесмртна, да је она један мали одлив, еманација од бога, да она живи за себе или како смо говорили у апологетици, да

је душа бесмртна... то су све рационалистичка поштапала која су можда била корисна, али не помажу много у спасењу човека на које утиче само жива вера у Бога. Ако нас је Бог створио за бесмртност, онда смо то што Бог од нас хоће.

Вера је наша, пре свега, чудо. Сав наш сопствени прогрес и напредак је као продужавање једне лествице, која би се наднела над амбисом и сурвала се, то нигде не води.

(На примеру грчког писца Канзацакиса и француског филозофа и књижевника Сартра, који су се залагали

за храбро и самостално суочавање човека са крајем и смрћу, Владика Атанасије је, у наставку предавања, објашњавао како је живот без Бога пакао. Таквом животу супротставио је учење светог Симеона Новог Богослова у *Катихезама*, који и када дође до животне провалије то не прихвата као крај, стрмоглавце се баца у амбис јер зна да ће га тамо дочекати руке Божије.)

Вера је чудо! Нигде не воде многе религије које смо производили и које производимо, нигде не воде учења многих гуруа, Кастанеде, трансценденталне медитације, источна искуства... Све је то, што би рекао отац Јустин, гашење жеђи у пустињи врелим песком, односно као када гладна змија једе свој реп док не дође до главе. Све то не води нигде. Вера је, вели Златоусти, дар Божији, она нас изнад свега тога издиже, вера је сусрет са Богом. Хришћански живот је сусрет са Богом. Ништа мање. То није идеологија, то није списак онога у шта треба да верујемо, то нису одлуке, то нису саборски прописи,

како су говорили комунисти. Треба добро да знамо шта је Црква, шта су сабори. Нису сабори прописивали веру, него су бранили угрожену веру и само су пројављивали из дубине оно искуство, артикулисали га, исказивали, па поново промишљали ако нешто није добро. На крају Јовановог Јеванђеља пише: *Ово је онај ученик који сведочи о овоме, и написа ово, и знамо да је истинито сведочанство његово* (Јн 21, 24). Ко то каже у множини – знамо? Па црквена општина, епископија, заједница која је примила то Јеванђеље, која је прва препознала његове истине. Сачувај Боже да је Јован сам писао... Замислимо да је неки други лик Христов престабио неки апостол, заједница би га одмах одбацила. Дакле, препознали су да је Јован осведочени ученик Христов.

Хришћани поново препознају Христа

(Уследила је прича владике Атанасија о увећаној и ретушираној фотографији његове мајке, коју на појачаној фотографији није препознао, за разлику од бледе, аутентичне фотографије.) Својим искуством, знањем мајке, ја сам допуњавао оно што недостаје. Свети Атанасије тврди, и то отац Флоровски нарочито наглашава, Хришћани су поново препознавали Христа. Лука и Клеопа су најбољи пример. По срцу су препознали Господа,

који беше узео друго обличје, иако још нису доживели Духа Светога. Господ је оживљавао Писмо. Само Писмо по себи, сами текстови, свеједно који, све су то мртва слова ако нема Духа који оживљује. Ако није кроз Бога прозрчено, ако није у нама оживљено животом, ништа не вреди. Ми смо са Јеванђељем сродни, конгенијални. Ништа више не одговара човеку него Јеванђеље, каже Палама и то Јеванђеље спасења, а не Јеванђеље озакоњења. И у Јеванђељу предност има живот. И Свети владика Николај је истицао да је основни тон у симфонији Јеванђеља – живот, живот, живот. Православље је живот, Православље није страх, не почива на заповестима – не узми, не дотакни се, Православље није психоза, православље није фарисеизам, када су фарисеји спречавали друге да уђу у Царство, а ни сами нису улазили. Господ је дошао и дао слободу. Право ослобођење не значи разуларење.

Кажемо да пост није апсолутни предуслов причешћа. Јесте за Пређеосвећену Литургију за време поста. Али, имамо у канонима, онај који не долази седам дана на Литургију и не причешћује се Светле недеље, да се одлучи. То не значи да не треба постити. У томе је једностраност и плиткост људска. Све има своје место. Потребна је исповест, потребан је пост, али пре свега вера. Смирење, љубав, оно све што човека карактерише, а прошао је Христос. Ја се дубоко не слажем са оним што је недавно урадио Владика Филарет. Какве везе то има са кротким Исусом. Не може Хришћанин да изнуђује, да уцеђује, ни Бога ни људе. И нема рекламирања, ако постиш, не рекламирај се.

Живи хришћански живот просвећује, препорађа, обнавља. Све остало се уклапа у то. Ако почнемо дете да штапом учимо да хода, ако га будемо везивали, никада неће проhodати. Прво дете треба да живи, треба га пустити да се креће, да слободно троши енергију. Дете треба пустити да живи живот, нико уместо њега не може да корача, да пузи, да дише, да једе. Нико уместо нас не може да се моли и ту је велика Божија љубав што процењује и оцењује свако људско биће. Незаменљив је сваки човек. Али нико, ни владика, ни патрика, ни влада, не може да замени мене у мом послу, у мом труду, у мојој вери, у смирењу ако га имам, ако се молим, ако приступам као рањен Господу па кажем, Госпoде исцели ме. Мере и мерила су потребни, људи смо, не значи да не требају свети канони, то не значи да не треба Свето писмо. Али, Свети Јован Златоусти почиње тумачење Матејевог Јеванђеља говорећи да светим људима није било потребно Јеванђеље, нису га имали ни пророци, ни апостоли, ни велики Оци. Свето писмо је непотребно онима који имају Духа Светога, творца Светог писма. Каже Златоусти, људи који имају Духа Божијега, они имају ту живу Реч Божију. Није Писмо, као текст, као слово, као буква то, него Дух и Реч. Не заборавите, Реч је име Христово, Логос. И свака реч у Светом писму је драгоцен, али нема смисла тумачити Свето писмо само ради тумачења и објективизације, удаљити ту реч изван Живе Речи Божије. То је као када неки тумачи праве проблем од тога што у Јовановом Јеванђељу нема дела о Тајној вечери, али има беседе о Хлебу живота, које нема у другим Јеванђељима. У том делу Јеванђеља Господ каже: *Дух је оно што оживљава, тело не користи ништа*. Нема смисла ове речи буквално схватити, тако схваћене поништиле би све што је Господ раније говорио.

Ако Свето писмо, или причешће схватамо као медикамент, ако је причешће објективизирано, издвојено... идем да се причестим, није важна ни Литургија, ни измирење са браћом, није важна ни заједница – то не доноси живот јер нема Духа Божијег. Зато је Црква заједница Свете Тројице. Дух Свети је тај који реализује, оприсутњује све што се дешава, а не издвојено само нешто, истакнуто. Јерес и јесте издвајање нечега из целине, да би постало нефункционално. Није све у јересима погрешно. Не говорим то ја, него Свети Кирило каже за Несторија у чијем учењу о Светој Тројици нема ничег погрешног. Живи хришћански живот је извор, и не само извор, него и светлост, и оријентир, и руководство за све наше делатности. Немојмо одмах, дошао антихрист – и готово. Знамо једнога духовника који је младим супружницима рекао, немојте више да се састајете, дошао је антихрист. То је сасвим погрешно, ко је тај „духовник“ да даје такве закључке и чини несрећним ове младе људе. Живи хришћански живот је оријентир, односно он просветљује, то је Дух Свети који само кроз живи живот делује и онда разне дарове раздељује. Али карактеристика дарова је да су различити, не можемо сви бити исти, Свети владика Николај каже – људи хоће једнакост, а Бог не ствара једнакост. У много чему нисмо исти, али и јесмо, јер смо сви деца Божија. Дух Свети даје дарове. Кажу многи светитељи, Његови дарови се по томе познају да су изворни, што једни друге познају и препознају.

Живи однос према Светом писму је Дух Свети. Када није тако, онда протестанти од Светог писма направе триста секти. Говорио је отац Кипријан Керн, ако би неку књигу требало спалити, то је Библија, јер је она изазвала највише раздора. Заиста је опасно када се нешто објективизира, када се претвори у циљ за себе. Смисао је само у заједници Свете Тројице, заједници благодати Духа Светога, који све оживљава. Богородица је зачала Духом Светим. Он у Цркви све ради. Имате погрешно у Службенику – да ће Дух саслуживати нама; не саслужује Дух Свети нама, ми Њему саслужујемо.

Заједништвом обнављамо себе

Живи хришћански живот са свим његовим неизмерним и неизбројивим димензијама и размерама је пулсирање Духа Светога у телу Христовом, а ми смо чланови тога Тела. Заједништво у животу Цркве, у животу Хришћана препознаје и све остало. Неко је молитвеник, неко је проповедник, неко је милостив, а неко је лењ, али има наде, знате, има много примера код светитеља који су за поштовање, али нису за подражавање. Саборовање са свима светима, то је православље, а не сад ће овај истаћи овај или онај пример. Почећемо да истичемо и хвалимо поједине светитеље, као што се протестанти гађају цитатима из Светог писма. Данас имамо да једни друге оптужујемо пре него што смо ишта схватили. Где је ту Дух расуђивања, Дух проверавања, Дух извежбањих чула дугим подвизима?

Хвала Богу, није тако како неки представљају, сви неспоразуми су спорадичне појаве, одувек је тако било, живот Цркве је динамичан и не можемо га укалупити. Код нас је живнуо црквени живот, и то је важно. Сетите се Богомољачког покрета, који је Богом дан, због учмалости, због свештеника који су се бавили политиком. Знамо да је велики Митрополит Михаило прогањао

свештенике који су били из неке друге странке. Било је много таквих примера. У нашим крајинама свештеници су били више народни трибуни него што су се бавили пастирским радом. Мало је литургијског рада. И дао је Бог Владику Николаја да мудро, саборски, задржи Богомољачки покрет да не оде изван Цркве. Верско буђење народа није било довољно. Данас се обнавља нормални црквени парохијски живот, литургијски живот. Али то што хоћемо обнову, није никаква гаранција, јер морамо знати чиме да обновимо и себе и литургијски живот. Оним што је срж Литургије, вером, покајањем, смирењем, љубављу, заједништвом. Пре свега заједништвом.

Заједница је мера свега. Сетите се примера Светог Симеона Столпника који је, и поред усамљеничког подвига на стубу, пошао да сиђе на позив околних отаца подвижника. Заједница вере, заједница Цркве, заједница Духа Светог. Не заборавите да је заједница идентична реч са речју причешће. Немојмо да сужавамо себе, немојмо да лишавамо себе извора живота, немојмо да искључујемо све нас који смо позвани у Живот вечни, за богату трпезу Царства. Само ко буде себичњак, ко буде издвојен, неће имати рухо свадбено, а то је благодат Духа Светога. Себичњак ће бити искључен из тога.

Не треба да заборавимо да је мерило нашег односа према околном свету јеванђељска вера, јеванђељска љубав, јеванђељско покајање, јеванђељске сузе, јеванђељска туга, али и јеванђељска радост, јеванђељска нада. Треба избегавати фатализам и разне страхове. Православље не доноси само неко мрачњаштво и страхове. Не треба ширити дефетизам.

Ж и в и м о

хришћанским животом, будимо широка срца, не будимо искључиви, не треба инсистирати на затворености, искључивости, на себичности. Сетите се како каже апостол Павле, није вама тешко међу нама, него вам је тесно у срцу вашем.

И срце људско уме да буде мало, ситно, да зазире, што ће рећи апостол, ако нам и срце наше зазире, Господ је већи од срцаца наших. То је велика реч. Људско срце није несумњиви, непогрешиви знак проверавања. Ум људски није непогрешиви знак проверавања. Само је Господње срце, само је Господњи ум. А то је Дух Свети у нама.

Крст носити нама је суђено. Немојмо само да кукамо, јесте, тешко нам је, али није српски кукасти. Знамо да крст води у радост, у васкрсење, кроз крст просијава, прозрачује радост васкрса. Иначе, све је безизлаз. Човек је склон томе да се уљуљукује, да се затвара, да сам себе једе, као да нигде нема излаза. Грех је пред Богом живим затварати се у себе. Грех је истицати да је било шта веће од Бога. Свети Антоније је говорио, простри грехе своје пред собом, али преко греха гледај Бога. Кад мислим да су моји греси највећи, ја хулим на Бога, не могу греси бити већи од Бога. Спава ли Бог од греха? Има ли греха од којег Бог не може да спасе? Кад тако мислим, онда хулим на Бога. Живимо са смирењем, са љубављу, са поверењем у Бога, не са подозревањем. Подозревање је демонско расположење, то је егоистичко расположење. Не можемо рећи, ја сам мерило и то не одговара мојим мерама. Отворимо наша срца, раширимо срца, молимо се Богу пре свега, молимо се Господу да нам помогне да се ослободимо свих окова и тамница, идеолошких, догматских, моралистичких, али не од морала. Треба разликовати морал од морализма. Треба се ослобођати и пијетизма, ту се људи праве побожни али су врло подозриви. Рационалисти не трпе другога, све хоће да провере.

Хришћански живот, живот у Христу ослобађа. То су написали и велики Никола Кавасила и Свети Јован Кронштатски. И апостол Павле говори, мој живот у Христу. Он је живот наш и васкрсење, радост и спасење, ништа друго и ништа мање.

Амин.

ЉУДИ НЕ ПОСТЕ ЈЕР НЕ ЗНАЈУ ЗНАЧЕЊЕ ПОСТА

Са клириком Руске заграничне Цркве, Његовим високопреосвештенством Архиепископом берлинским и све Немачке Господином Марком (Артном) разговарао је монах Рафаил (Попов), уредник портала „Православие.ру“, 31. марта 2016. године о значају Великог поста и о радостима које он дарује Православним хришћанима

Питање: Будимо искрени, многим људима је Велики пост време тешкоће и мучења. Статистика показује да сваке године само три до пет процена оних који себе називају Православним хришћанима посте, али га чак ни они не држе строго. Зашто људи не виде радост у посту? У чему се она налази? Како да почне онај човек који никада није постио? Владико, наш разговор ће бити објављен током Великог поста, што је и наша данашња тема. Велики пост је време испуњено посебним службама са нарочитим значењем. Наравно, ту се налази и уздржање и самоограничавање. Међутим, многи данас уздржање повезују са нечим негативним и муко-трпним, што их може одвести у очајање. Ваше Високопреосвештенство, како човек да пости у радости, а не у патњи?

Одговор: На почетку, желео бих да вас исправим: пост није самоограничавање. Сасвим супротно, пост је ослобађање. Ослобађање од непотребних терета, непотребних тешкоћа које свака особа носи. Наравно, то је ослобађање и од физичких терета, али и слобода од духовних такође, јер ми покушавамо да себе растеретимо од греха. Велики пост је најбоље време за наше спасење, јер је то време када посебну пажњу обраћамо на наш духовни живот. Када се ослобађамо од телесних терета, онда је човеков дух слободан да започне духовну борбу.

Нажалост, није сваки верник у прилици да похађа сва богослужења током Великог поста, али само неколицина која дође и слуша речи молитве, концентрише се, осети их, добија немерљиво богатство. Чак иако нису све речи разумљиве, чињеница да их је неко чуо је врло важна. Великопосна богослужења су богословски пребогата! Помажу нам да разумемо значење Поста. Свети Оци су нам оставили немерљиво духовно благо – предивне службе Великог поста. Оне су тако пуне богословске мудрости! Указују на смрт – на смрт на крсту

коју је наш Спаситељ искусио ради нас, и на ону смрт коју искушавамо ми.

Пре свега, дата нам је прилика да се очистимо од грешних наслага које прекривају нашу свест, тако да будемо увек спремни да се окренемо ка Богу, ка другом свету. Но, то је такође смрт коју желимо нашим греховима, умирање свега грешног у нама и откривање онога што је светло, Божије и небеско. Уколико Велики пост посматрамо на овај начин, онда је он време велике радости, коју можемо искусити свакога дана.

Сваки нови дан је ново време које нам се даје за покајање. Такође, ми можемо предокусити и васкрсење свих. Није случајно што се васкрсење људског рода прославља пре Христовог Васкрсења. Васкрсење људи је омогућено Васкрсењем нашег Спаситеља и ту је узрочна веза коју осећамо у недељу пре Христовог Васкрсења, током васкрсења Лазаревог које нас подсећа на наше будуће васкрсење. Уколико се довољно удубимо у суштину богослужења Великог поста и њихово значење, онда ћемо доживети велику радост и ослобођење.

Питање: Ваше Преосвештенство, статистика показује да у Русији, али и читавом свету, доста људи не пости. У Русији, као што је то било у претходним годинама, само три процента свих Руса, који себе сматрају Православним хришћанима, посте мање или више строго. Врлина уздржања није толико заступљена. Због чега је то тако?

Одговор: Пре свега, ово се дешава због непознавања поста, његовог значења и смисла. Значење је скривено онима који не похађају богослужења, не удубљују се у њихову суштину, а самим тим ни у суштину поста. За њих, Велики пост представља неку врсту гимнастике, у најбољем случају. Ово се одражава и на духовни живот.

Када говоримо о физичким аспектима поста, људи не посте јер не разумеју да током тог периода себе могу

ослободити физичких терета који су махом непотребни. Такође, током поста људи уче како да господаре материјалним светом. Запамтимо, када је Господ стварао свет, створио је човека као господара над целом творевином, то јест као управитеља природе. Но, у наше време видимо велики број људи који постају робови материјалног, а на првом месту робови својих страсти. Ово се односи на оне који не могу оставити цигарете,

проба да се искрено помоли бар једанпут. Постоји много приступа овоме, који увек захтевају отворено срце.

Испричаћу једну причу која је оставила велики утисак на мене. У нашој парохији, постојало је неколико грчких породица које су долазиле у нашу цркву само зато што смо поштовали Православни календар, а не календар Римске цркве. Нису разумели ништа изузев *Алилуја* и *Ис пола ети деснота*, али су долазили јер су

знали да радимо ствари на исправан начин. У петак прве недеље Великог поста, једна Гркиња, која је радила у фабрици – био је то веома напоран физички посао – рекла ми је током разговора (не исповести): „Владико, у среду сам попила мало воде.“ Мислио сам да нисам разумео шта је рекла, будући да мој грчки није био тако добар, па сам је упитао: „Шта си рекла?“ Поновила је: „Попила сам воду у среду.“ Сав збуњен, питао сам је: „Да ли желиш да ми кажеш да поред тога што ништа ниси јела целе недеље, ниси ништа ни пила?“ „Тако је“, одговорила је. То је жена која ради тежак физички посао. Тада сам схватио да људи могу достићи велики циљ, само уколико то желе.

не могу се ослободити глутена и остало. Много пута у току живота помислимо како не можемо превазићи поједине ствари. У исповестима које сам слушао, знам да се многи боре са неким обликом страсти и мисле да ју је немогуће победити.

Заправо, када човек схвата суштину поста и када пости, постаје у тој мери срећан да не може живети без њега. Погрешно је мислити да људи не могу живети без одређене врсте хране. Када сам био на Светој Гори, мој духовни отац није јео ништа свих четрдесет дана, а доживео је доста дугу старост. Он, заправо, није ништа јео. Пио је веома слаб чај и то је било све. Такође, знам и за друге људе који практикују исто. Можда они и не посте свих четрдесет дана тако, али то свакако раде дужи временски период.

Сећам се, једна од мојих парохијанки, коју сам убедио да пости, захвалила ми је на крају Великог поста речима: „Тако сам срећна и задовољна!“ Стога, када особа разуме шта и зашто ради, онда је способна за велика дела.

Исто се односи и на молитву. Када се човек не моли или моли свега пет минута, он не може осетити сву снагу молитве, нити појмити радост која долази уз њу. Тако он неће пробати да се моли, можда ни читавог живота, уколико не постоји подстицај који ће га усмерити да

Пре двадесет година, почели смо са служењем Литургије Пређеосвећених дарова сваке седмице током Великог поста увече, па је наш Синод донео одлуку да они који желе да се причесте морају постити од поноћи па све до те вечери. Разгласио сам ту одлуку и очекивао сам да нико неће доћи, али ипак јесу! Људи које сам познавао, радили су у канцеларијама где људи пуше и слично. Постили су целог дана, дошли увече да се исповеде и причестили се Светим даровима. То им је даровало неописиву радост! То је нешто што се само може искусити. Да ли ме схватате? Наравно, само они који не пробају никада неће разумети.

Стога, мислим да је проблем у томе што многи нису спремни да започну први корак. Закорачи у воду! Тако је Света Марија Египћанка прешла преко Јордана и, од бивше блуднице, постала света. Свако од нас треба да уради исто.

Питање: *Да ли постоје некакве аскетске вежбе које ће људима помоћи да постепено превазиђу своје оклевање и покажу спремност да „закораче у воду“?*

Одговор: Пре свега, то је молитва. Када човек прихвати да се моли, биће спреман и за физички пост. Када види колико је могуће учинити ум и дух слободним уз помоћ молитве, почеће да је негује. Размишљам о несрећним људима који не могу оставити цигарете. Го-

ворим им да пре свега покушају да се суздржавају бар током посних дана – понедељка, среде и петка. То нека буде почетак. Идући тим путем, многи су се ослободили те страсти.

Исто се односи и на храну. У нашем манастиру, многи монаси су доследни следећем правилу: у посним данима не једу никакву храну, осим што увече имају слаб оброк. Ово помаже особи да сагледа своју моћ, да види шта све може да учини, а шта не.

Питање: Владико, рекли сте да они који прописно посте доживљавају радост. Постоје речи које се певају током Великог поста, које говоре да постимо са радошћу: „Започнимо светло (радосно) време поста.“ Такође, исто ово једни другима желимо у наредном периоду. Молим Вас, подсетите нас шта ове речи значе.

Одговор: Мислим да оне значе да не би требало да „прождиремо свог ближњег“. Једна од првих стихира и пре самог почетка Великог поста говори нам да је то најтежа врлина коју човек може постићи. Ове речи значе, такође, да током поста стичемо духовну снагу помоћу које се духовно развијамо. Како не бисмо стајали у месту, свако време поста би требало да представља једну степену која нас води Христу и нашем властитом васкрсењу.

Питање: У молитви Светог Јефрема Сирина каже се: „Госпode и Владару живота мога, дух лењости, мрзовоље, властољубља и празнословља не дај ми.“ Због чега се молимо да се избавимо од ових грехова? Свакако, знамо да они нису једини.

Одговор: Мислим да су други грехови на својеврстан начин повезани са овима. Уколико погледамо у само један грех поменут у молитви, можемо видети да нас он води ка чињењу многих других грехова. Лењост често води човека ка томе да се окане било какве борбе са грехом, што га даље води ка осуђивању свог ближњег и осталом. Због тога су ово главне ствари које морамо имати на уму приликом борбе са грехом.

Питање: Владико, на крају бих Вас замолио да упутите неки савет нашим читаоцима током Великог поста.

Одговор: Пре свега, свима бих пожелео да се током поста преиспитају. Такође, желим свим хришћанима да посте часно и поштено. Наравно, постоје болесни, за које пост и не мора бити толико строг само уколико је то оправдано и нужно, а не само због каквих замисли или жеља човекових. О овоме је потребно разговарати са својим духовним оцем.

Свако од нас мора оставити по страни нешто што му је нарочито драго. То не мора бити само храна. За неке је то телевизија, за друге су видео игре... Сваком хришћанину желим да свесно уђе у борбу са грехом. Без борбе, како свети Оци кажу, не постоји победа. Свако од нас жели победу, иако пут до ње није лак. Због тога се морамо непрестано трудити.

Такође, свима желим да се духовно обогате. Они који због посла не могу похађати свако богослужење, могу удвостручити своје молитвено правило, духовна читања, како би на тај начин бринули о својој души и обогатили је. Тада ће пост уродити својим плодом.

Са енглеског превео Лазар Марјановић

**Преподобни Анатолије Потанов
Оптински (1855 – 1922)**

У СМИРЕЊУ ЈЕ РАДОСТ

Наш најбољи учитељ је смирење. Добро је знано да се Бог противи гордима, а да смиренима даје благодат. А благодат Божија – то је све што нам је потребно... Тамо је за нас и највећа мудрост.

Ево, ти си се смирио, па кажи себи: „Иако сам само зрно песка земаљског, али нада мном тугује Господ Исус Христос, и нека се нада мном изврши воља Божија...”

Ево, ако то кажеш не само умом, него и срцем и заиста смело, како и доликује истинском хришћанину, ослањајући се на Господа, тада ћеш познати истинску радост од Господа и све ће ти се показати јасним и прозрочним, престаћеш да се мучиш и у души ће ти постати лако...

Архимандрит Јован Крестјанкин

СТРАДАЊЕ

Чим осетиш како страдаш телесно и душевно, сети се да ниси једини који страда. Свако страдање има неки виши смисао. Не страдаш једино ти, око тебе страда сав свет. Све страда и мучи се – час у безгласној тишини, скривајући своју бол, прећуткујући своју невољу, час у отвореним мукама. Страдања су неизбежна. Природно је желети да не буду сувише велика, али се морамо учити да страдамо достојно и продуховљено. У овоме је велика тајна живота. У овоме је умеће земаљског бивствовања.

Што је префињенији човек, што је осетљивије његово срце, што је саосећајнија његова савест, што је снажнија његова стваралачка уобразиља, што је упечатљивија његова способност опажања, што је дубљи његов дух – то више страда, чешће га у животу посећују бол, жалост и туга. Али ми често не мислимо о томе, не схватамо да најбољи људи страдају више. И када се на нас излива бујица мука, жалости, унија, ми се плашимо сматрајући то „неочекиваним”, „незаслуженим”, „бесмисленим”. Али страдању је дата велика очишћујућа и васпитна сила, јер страдање буди дух човека. У њему се прекаљује издржљивост човека, његова храброст, самосавлађивање и сила карактера. Без страдања нема ни истинске љубави, ни изворне среће.

Прост народ зна ову истину и изражава је речима „посета Божија”. Човек којем је послато страдање треба да се осети не „предодређеним”, него „удостојеним” и „призваним”. Њему је дозвољено да страда како би се очистио. Зато не треба да се склањамо од свога страдања, спасавајући се од њега бекством или обмањујући себе. Не треба се ни бојати страдања, јер се бреме страдања састоји једном трећином, понекад и половином од страха пред страдањем.

Човек треба да своја страдања носи спокојно, гледајући на њих као на лествицу духовног очишћења. Ако је човеку дата телесна болест, онда је дужан да учини све како би исправио грешке и како би одстранио или олакшао бол колико је могуће. У исто време треба продубити свој духовни живот како би његово усхићење одвлачило животну енергију од телесне боли. Морамо научити да не ослушкујемо своју бол, да не мислимо све време о њој, већ да јој супротстављамо духовну усредсређеност. Ако неко каже да то не уме, онда нека се моли да Господ за то да снаге.

Молитвом се лече и тежа и мучнија душевна страдања. Молитва – то је позив у помоћ Ономе ко нас зове ка Себи кроз страдање. Ово нико не може извршити „за мене”, „уместо мене”. Други човек може помоћи саветом. Помаже Господ Својом силом. Али извршити своје очишћење, користећи се свим датим, једино може сам човек. Страдање је и послато да му у овоме помогне. „Злострада ли ко од вас – нека се моли” (Јк. 5, 13).

Превео са руског Горан Дабетић

Андреј Куљба

ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ: НАЈСТАРИЈИ У ПОРОДИЦИ СВЕТИХ

Не пружа то увек читање житија, али понекад се догоди чудо сусрета. Тада видиш да су се твоје представе о животу и човеку опет измениле. Нису се обрнуле наглавачке, али постале су тачније. Као да си у добро познатој кући нашао још једна врата.

У житију Светог Василија Великог јасно примећујеш неколико различитих људи. Чини се да је он проживео неколико судбина. Сав његов живот је видљив: увек је био окружен веома образованим људима, са свима се налазио у преписци, неколико генијалних савременика оставили су о њему сећања. Али свеједно, ствар није у великом броју сведока.

Разна места и службења, на која је Василије Велики доспевао вољом Божијом, пројавила су у њему различите таленте. Он је и аскета, и оратор, и црквени вођа, и добротвор, и богослов. Речи његове проповеди, по казивању Јефрема Сирина, имале су изглед огња. Око њега су се окупљали људи, утврђивали у истом делу, као добар хор. И иза свега што је учинио Свети Василије, године су живота и многобројна дела.

Како један човек може све то да повеже у себи и изнесе? Сугестију, чини се, пружају писма самог Светог Василија. Његови савременици пишу веома загонетно, а он одговара оштроумно и просто. Ово су писма лаког и отвореног човека. И тако је, по свој прилици, он и извршио своја велика дела – лаког руком. Послушно се одазивао на Божији призив. И у живот око себе уносио нарочиту хармонију саосећајности. Љубав. Тачније речи, чини нам се, нема.

„Иди, твој син је жив”

Када су чувеног мудраца старине, Солона, упитали како васпитати врлинског човека, он је одговорио: „Родите га у врлинској држави”. Одговор је добар, само са примереном државом често настају проблеми...

Провинцију Кападокију, у којој је дошао на свет будући светитељ Василије Велики, као и читаву Римску империју, тресла је грозница. Умро је Константин Велики. Православну државу коју је створио, узбуњивали су јеретици. „Младо вино хришћанства још се сипало у старе мехове многобоштва”, пише енглески историчар Ф. Фарар. О вери су размишљали цареви, војници, монаси. Свака пиљарица на тржници са уверењем се прихвата да тумачи најтежа места Светог Писма. Спорови богослова подсећали су на битку у тами, зато што противници нису схватали једни друге. Власт је преко те ствари прелазила као и преко заборављених идола, и злочини су се чинили са великим заносом. Тако је, по речима Фарара, префект Модест, старешина императорске гарде, једанпут наредио да се спали брод са осамнаест епископа...

Али историја показује да јака породица може васпитати дете и у слабој држави, па чак и у држави непријатељској према добру. Истина, породица мора бити посебна. А будући светитељ Василије родио се у посебној породици.

Добар живот био је као грб њиховог рода. Веру у храброст предака Василије је поштовао онако као што друге благородне фамилије поштују славу или богатство. Василијев деда по мајци постао је мученик за време Диоклецијана. Дедо и бака са очеве стране су за време гоњења седам година проживели у шумама на северу Кападокије и усред лишавања само су утврђивали

своју веру. Већ у повољнијим временима, бака Макрина добровољно се вратила пустињаштву у безљудну понтску шуму, где су се лети смењивали ветрови и провале облака, а зими је обилно падао снег. Почињући од ње, три покољења породице дала су три свете жене, а једно покољење још и тројицу светих епископа – Василија и његову браћу, Григорија и Петра.

У породици, толико срећној због рађања епископа, било је десеторо деце, а свој чувени надимак – Велики – Василије је добио још у детињству, као најстарији међу браћом. Мати Емилија (што значи „мелодична”) од младости се одликовала лепотом и побожношћу. Цео њен живот протекао је у бригама о деци, која су се рађала једно за другим. Рекло би се да су старија деца у конкуренцији са одојчадима лишена материнске пажње и да су морала да се навикну да живе без старатеља. Али када је она умрла, Василије (будући да је имао скоро четрнаест година) пише у писму: „...По гресима мојим лишио сам се једине преостале утехе за мене у животу – моје мајке.

Не смејте се нада мношћу што у мојим годинама оплакујем своје сиротанство, него гледајте снисходљиво на то што ја не могу трпељиво да поднесем раздвајање са таквом душом...”

Богати чувени отац прославио се сопственом школом красноречивости и успео је да пружи деци добро почетно образовање. Он их је учио да говоре и пишу према делима Хомера, Херодота и других класика, одабирајући од њих оно што узвишује дух и не скрнави чистоту. Светску науку родитељи су учвршћивали молитвом. Очева реч професионалног реторичара, била је не само вешта, него и срдачна. Оценити његов молитвени дар можемо према једном случају. Василије се у детињству опасно разболео. Међутим после молитве за његово здравље, отац је угледао у сну Исуса Христа. Господ је рекао: „Иди, твој син је жив”, после чега је дечак оздравио.

Али главна брига о васпитавању Василија, по обичају времена, лежала је на његовој баки. Он је живео у њеном дому од рођења до седме године, а потом, после очеве смрти, од своје четрнаесте до седамнаесте године. Као и бака, на дечака је утицала и старија сестра – Макрина. После изненадне смрти младожење, она је дала завет целомудрености. Одликовала се дубоком вером и знала је веома добро Свето Писмо (Василије Велики је признавао да није могао да се пореди са њом у овом знању). Не једном, када су успеси почели да се врте по братовој глави, Макрина му је помагала саветима и подржавала га својим примером. Она је на крају крајева привукла монаштво и своју мати. Емилија је говорила: „Сву децу сам отерала од себе, а Макрину нисам могла”.

Со пустиње

Било је одлучено да Василијеви таленти захтевају наставак образовања, и он је најпре прешао у Кесарију, престоницу Кападокије, потом у Константинопољ и, на крају, у Атину. Учење му иде од руке, а што је главно, младић се не развраћа у саблазнима престонице. Напротив, постепено стиче наклоност према простом животу. Већина ученика, међу њима и будући император-одступник Јулијан, тражили су моћ коју могу пружити знања. Василије је тражио истину. Он је хтео да зна како је у ствари уређен свет. У овом настојању, добро се разуме са другим необичним „школским другом” Григоријем (касније прозваним Богословом) и проналази у њему пријатеља за цео живот. Григорије се раније населио у Атину и правом старијег заштитио Василија од студентских простота у понашању у односу према новајлији. „Немојте”, говорио је пријатељима, „Василије је најстарији мушкарац у породици, он је увек озбиљан и не воли такве шале”.

Граматица, астрономија, медицина (њу је Василије почео да изучава посећујући болесне), физика... У свим наукама достигао је такво разумевање, какво ретко добија и онај ко се специјализује за нешто од тога. Његов приступ раван је његовој даровитости. Али... На главна питања чувени атински мудраци нису имали снаге да дају одговоре. Философске системе и палате световних престоница младић у једном од писама пореди са дечијим кулама од песка, трошним као што је све гордо, земаљско. Реторичари му предвиђају славу реторичара, философи – философа. А Василије после школовања од-

лази у Египат, монасима пустињацама, који понајвише ћуте.

У то време су у пустињу – одмах након Антонија Великог – отишли најсмелији подвижници: Пахомије, Макарије Египатски, Макарије Александријски. У Александрији је постојала најбогатија збирка богословских књига. Тамо ће се Василије учити код монаха испосничким подвизима. „Ја сам се задивио”, пише Свети Василије, „њиховој умерености у храни, њиховој издржљивости у раду, изненадио сам се њиховим дубоким молитвеним расположењем, изненадио сам се како се успешно боре са сном, како су њихове помисли увек узвишене и слободне, без обзира на глад и жеђ, на хладноћу и оскудну одећу... Живећи, као да њихово тело не припада њима, они су на делу показали шта значи живети у овом свету мишљу о другом свету и имати своју отаџбину на небесима... Молио сам се да и ја, колико дозволе моје снаге, могу да постанем подражаватељ ових људи”.

Он још није крштен. По обичајима времена, крстио се у оном узрасту у ком је Христос примио крштење од Јована Претече. Али он је већ хришћанин – у рангу оглашених – и то какав хришћанин! Григорије Богослов пише да је Василије већ пре крштења био јереј за верујуће. И тек после искушења пустиње Василије одлучује да прими благодат Светог Духа.

Али на почетку, прича Свети Димитрије Ростовски, он се враћа у Атину да би нашао своје учитеље многобошце и детаљним сведочењем о хришћанском учењу отплатио за оно добро које су му дали. Он говори о Христу. О Васкрсењу. О милосрђу. О љубави према Богу и ближњима.

„Твојим причама радује се срце”, одазива се један од најмудријих учитеља, Евул. „Али, реци, ког ближњег да волим? Жена ми је умрла, деца се разишла по свету. Ученици и суседи већином су богати људи, у жалости не живе, љубав не заслужују.”

„Сви заслужују љубав, као што заслужују сунчеву светлост или право на покајање. И управо зли пре свих треба бити уведен под кров добрих дела, зато што он оштрије од других искушава њихове недостатке...”

На чуђење колега и ученика, Евул објављује да такође хоће да постане хришћанин. Он раздаје свој иметак сиромашнима и упућује се заједно са Василијем у Палестину. У Јерусалиму обојица примају крштење у водама Јордана. Када је свештеник приводио Василија тајни, над њим је севнула муња, а голуб који је излетео из ње најпре је заронио у воду, а потом је ишчезао у небо.

Василије годину дана живи у Јерусалиму. Потом странствује по манастирским насеобинама Сирије, Палестине, Месопотамије. Чудесно знамење претиче га у Кесарији. Један од архијереја прима у сну откровење да у град улази његов будући архиепископ. Странце свечано дочекују, све задивљује дубина њихове вере. Са временом Василијев строги живот још више учвршћује поштовање према њему. Василија рукополажу за презвитера, и он постаје учитељ монаха.

Све своје време Василије предаје пастирском раду, пре свега, проповеди. Често проповеда по два пута на дан. У то време су биле записане и оне чувене беседе које су доспеле до нашег времена. Разјашњавајући прве стихове Писма (*Беседе на Шестоднев*), он је настојао да покаже својим слушаоцима, већином занатлијама – ковачима, ткачима, тесарима, да Божији дан делује и до

сада. Управо зато вода се скупља у мора, земља производи биље, сунце и месец врше своје кружење. Он саопштава најподробнија знања из практичних наука и животног искуства, повезана у пламену слику Божијег стварања. Он показује како је могуће извучити поуке из лепоте и добре нарави посматрајући небо и земљу, кретање небеских светила и навике животиња.

„Нећеш ли се потрудити сам о себи, човече? Још у садашњем веку не спремаш ли потребно за спокојство у будућем, посматрајући као пример мрава? Он лети скупља себи храну за зиму и не проводи време у празновању, зато што још нису наступиле зимске невоље, већ напротив, с каквим се непопустљивим старањем напреже у раду...” (Из *Беседа на Шестоднев*).

Доспеле су до нас и беседе друге врсте, где Василије Велики брижљиво испитује оно што називају заједничким наравима, изобличава строго и састрадално – понекад оне који управо пред њим стоје – зеленаше, пијанице, зависнике (за сваку од страсти постоји по одломак оштре беседе): „Сада роб негодује за то што је неслободан; васпитани на слободи негодује што... није од чувених по роду... Чувени родом жали се што није сувише богат; богати јадикује и вајка се што није владар градова и народа; војсковођа што не царује; цар... што постоје народи који се још нису поклонили његовом жезлу... Али ми, оставивши по страни жалости за оно чега код нас нема, научимо се да узносимо благодарност за оно што имамо...”

Млади свештеник осваја љубав пастве. С њим се радије саветују него са неискусним локалним епископом, изабраним на катедру одмах из оглашених. Епископ почиње да завиди. Да не би увео у саблазан ближњег и да не би цепао Цркву, Василија одлучује да опет напусти престоницу.

У безљудном крају, у подножју планине покривеном шумом и умиваном реком Ирис, заједно са рођеним братом и неколико пријатеља гради просто боравиште. У сеоској кући није било ни целог крова, ни врата, ни огњишта. Крај можемо замислити према записима Григорија Богослова, који се такође придружује старом пријатељу: „Што није затрпано камењем, то је изровано јаругама, а где нема јаруга, тамо је све зарасло у трње, и над трњем је литица, а на стрмим литицама је и несигурна стазица, која ум пратиоца навикава на сабраност и вежба у строгаћи...”

Морала су се непрекидно сакупљати дрва, доносити вода. Земља је тражила ђубрење и дружина је вукла на себи огромне таљиге са ђубривом. Храну су углавном сачињавали вода, хлеб, со, корење. Хлеб је подсећао на комаде креча – како по изгледу, тако и по укусу.

Ове послове и сурове гозбе весело је описао у својим посланицама Григорије Богослов: „Не могу да не споменем ове вртове, лишене траве и поврћа, и то како смо теглили терете, сличне планинама, на рукама и на вратовима, на којима су до овог часа видљиви трагови ових послова...”

Године на обали Ириса свако од њих сматрао је најрадоснијим у свом животу. Дневни посао прећен је молитвом и певањем химни, „којима се зачињавала наша работа, као сољу” (речи из писма). Василије је спавао на голој земљи, тајно је носио хаљину од кострети. Крајности су се избегавали – потпуно осамљивање и превише строг пост. Према искуству других, Василије је знао да отшелник ризикује да упадне у самообману. У

заједничком раду и бризи о беспомоћнима лакше је борити се са гордошћу и учити се љубави према ближњем. Дружина монаха прихватала је ходочаснике и помагала сиротињи у околини. Код њих су почели да се окупљају људи измучени глађу и угњетавањем; сличне заједнице почеле су да се образују и у другим местима Кападокије.

На обалама Ириса дружина се спрема да проведе своје дане, али хришћански свет кидале су јереси Арија и Савелија, недостајало је достојних пастира. „Одбрана је попримила много видова и распала се на много делова... у све се уселила непомирљива мржња... померене су са места све одредбе Отаца, пољуљане су све основе и тврдње догмата... Свако је богослов, макар и хиљаду мрља лежало на његовој души”, тако описује своје време Свети Василије. Учену дружину моле за помоћ свештеници, сродници, пријатељи: њихово искуство и красноречивост требали су сви православни.

Пастир добри

Василије се враћа у Кесарију. Остарели архиепископ искрено од њега моли опроштај и подршку, а са временом му предаје своју катедру. Под управом дојучерашњег пустињака налазило се педесет епископа у једанаест провинција. Завидљивима, далеким од вере, чинило се да је четрдесетогодишњи епископ сувише млад за такву одговорност. Али Василије – овај слуга Божији, коме је Господ одмах поверио десетак талената (по молитвама и труду предака – не другачије) – он је свагда први и, дакле, мора бити слуга свима. Он је снажно измучио себе искушењима, али је зато и његова воља прекаљена у суровом аскетском искушењу.

Он опет проповеда. Изобличава безбожне владаре, убеђује благочестиве хришћане у неопходност смелијег исповедања вере, мири супротстављене. Чувено порекло давало је Василију везе са особама на високом положајима. Познавање обичаја разних народа и реторике израдило је његов дипломатски такт. Искуство пустињских молитава и философско искуство помогли су му у објашњењу учења о Тројници у борби са јеретикима. Чврстина младог архиепископа постала је оса, око које унутар раздвојене империје стално расте кристал православне државе.

Свети отвара школе, болнице и домове за сиротињу у таквом броју да они образују посебно насеље (Василијаду). Овде су се хранила скоро сва сирота деца Кесарије. Постојало је и специјално одељење за губавце, које је, обилазећи их, епископ грлио и називао браћом. О Василијади су говорили: „Овде љубомудрију учи болест, ублажавајући несреће, искушавајући састрадање”.

У једној години Кападокија је силно претрпела од града и поплава. „Приморске земље без тешкоћа подносе сличне недостатке, зато што се једним сами снабдевају, а друго примају од мора. Ми смо житељи тврде земље, чије је обиље бескорисно и недостаци ненадокнадиви, зато што се некуда губи оно што код нас постоји и немаш откуда довести оно чега нема. Све је несноснија у таквим околностима безосећајност и незаситост оних који имају. „Користе се временом, извлаче добитак из оскудности”, пише Григорије Богослов. Цене хлеба подигли су недопустиво високо и међу сиротињом почела је глад. Василије је продао имање, тек што је прешло на њега после мајчине смрти, и употребио новац за куповину меса, хлеба и поврћа, и за постављање котлова у којима се спрема храна за оне који су оскудевали.

„У кладенцима, из којих се црпи вода, она постаје боља, а ако су кладенци запуштени, тада вода у њима постаје лоша – и стагнација богатства је бескорисна, а кретање његово и прелазак из руке у руку општекорисно и плодносно”, пише он (Беседа о користољубљу).

Када је на престо дошао нови цар – Валент, следбеник аријанске јереси, аријанци се са новом снагом прихватају да узнемиравају Цркву и да притискају оне који верују у једносупност Бога Оца и Бога Сина. Многи епископи – ко из страха, ко услед неукости, ко из користи – прелазе на страну императора. Једини заступник Православља на Истоку, ко није изгубио катедру, остаће Свети Василије. У свим опасностима и искушењима он чува царско спокојство духа. Ради застрашивања, император шаље у Кападокију заповедника гарде Модеста (оног истог који је, можда, запалио брод са епископима). Овај изазива Василија и почиње да му прети одузимањем имовине, прогонством, смрћу.

„Иметак? Код мене нема ничега, осим старе одеће и похабаних књига“, одговара епископ. „Изгнанство? Али и ово место, где сада живим, мени не припада, и у какву год земљу мене изгнаше, она ће такође бити моја или, тачније, Божија. Мучења?! Услед своје немоћи умрећу од једног ударца. А смрт ми није страшна, зато што ће ме сјединити са Богом, којем сам служио целог живота...”

Император са својом гардом не одлучује да дира пастира, вољеног од стране народа.

Приликом заштите вере светитељ је понекад постајао дрзак и захтеван, али у општењу са пријатељима увек је остајао кротак. Архијерејска власт и слава постали су

за њега куд и камо озбиљније искушење него монашки подвизи. „Дођи”, пише свом познанику монаху, „да би ме макар врхом свога прста освежио, јер горим у овим искушењима. Усред сам таласа – један пропада, други се подиже на гребене, трећи се покрива мрешкањем мора; у таквом су стању моје недаће. Једне су престале, друге се продужавају, треће очекујем...”

Али све недаће је надвладао и очврсно је у њима, зато што је незауостављиво стремио Богу и био спреман да претрпи све ради Његове милости. За време разних, понекад веома жестоких владара, уз огромну количину завидника и отворених непријатеља, Василије Велики је својим молитвама, писмима и проповедима успео да сабере у једно различите партије верујућих на Истоку, који су се дотле заплитали у догматска питања и неповерљиво се односили једни према другима, због чега се православље чинило разореним и слабим. До Другог васељенског сабора, где је сва пуноћа Цркве признала учење о Тројици Светог Василија Великог, сам светитељ није успео да доживи. Али удостојио се још за живота свих посебних Божијих знамења.

Паства се жалила на напорне црквене службе, и Свети Василије је молио Бога да му помогне у састављању новог поретка литургије. Хтео је да богослужење својим благолепијем сведочи о истини. И једанпут, када је он, стојећи код престола, почео да врши Евхаристију, јавио му се сам Господ и рекао: „По молби твојој нека се уста твоја испуне хвалом”. И светитељ је почео да изговара речи нових молитава.

Евул је са највишим клирицима угледао у том моменту светлост небеску, која обасјава олтар, и свете мужеве у белим ризама поред Светог Василија. Сви служитељи у олтару у ужасу су пали ничице, проливајући сузе и славећи Господа.

Остаће забележена задивљујућа прича очевица (Елдија, наследника Светог Василија Великог на епископском престолу) о томе како је светитељ спасао младића који је потписао уговор са ђаволом. Млади човек се из пожуде према целомудреној девојци обратио за помоћ сатани и добио је за жену. Учињено се открило, палог је привела светитељу жена која је ридала. Василије је уочио њихов искрени страх и покајање и на четрдесет дана затворио младића у одају унутар црквеног дворишта, помажући му да појачано пости и моли се. Потом је позвао сво свештенство и замолио их за помоћ. Сву ноћ је трајала заједничка молитва за милост према одступнику. Ујутро се невидљиво јавио сам ђаво са потврдом да полаже право на несрећника и стао са таквом јарошћу да напада свог дужника, да је причињавао бол и Светом Василију. Пастир је позвао народ да уздигне руке ка небу и да се моле овим речима: „Благословен Господ Бог мој! Ови људи од овог часа неће спустити своје руке док Ти не одузмеш од ђавола ову потврду”. Народ је са сузама дуго вапио: „Госпode, смилуј се!” И одједном су сви угледали како се потврда ваздухом право пренела у руке светитеља. Василије ју је поцепео на комадиће, а младића причестио Светим Тајнама Христовим...

Немогуће је испричати о свим чудима које је Господ извршио по молитви Василија Великог. Свети епископ је пријатељевао и чувао духовно јединство са највећим од пустињака. Кажу, када је рукоположио за ђакона преподобног Јефрема Сирина, овај је одједном почео да разуме грчки језик, на којем се вршило богослужење.

Свети је обраћао у хришћанство многобошце и Јудејце. И до последњих својих дана био је вољени духовни отац грешницима који су се искрено покајали.

Ево још једног случаја, који је испричао Свети Димитрије Ростовски. Живела је у Кесарији богата и чувена удовица, која је потпуно предала себе блудној страсти. Бог је свеједно дотакао својом благодаћу и њено срце; жена је почела да се каје и оплакује свој пад. Без поштеде према себи споменула је и записала све што је учинила од младости па све до старости. На крају списка додала је некакав грех који је нарочито мучио њену савест. Долазећи у цркву, пала је пред ноге Светог Василија и молила да је очисти својим молитвама.

Целе ноћи се за њу молио свети, а ујутро је вратио њене белешке са речима: „Нико не може опростити грехе, осим једнога Бога”. Отворивши списак, угледала је да су сва безакоња изглађена, осим најтежег, које је последње записано. Жена је са ужасом пала на колена пред светитељем и, ридајући, замолила да јој помогне да очисти овај грех. Светитељ је са сузама жалости одговорио: „Устани, жено, ја сам грешан човек и оскудевам у праштању. Онај ко је очистио друге твоје грехе, може ти отпустити и овај. Живи преостали живот честито и не одступајући моли Господа за помиловање. И ево шта ти саветујем: отиди у пустињу, нађи тамо инока Јефрема, испроси и његове молитве”.

Преваливши огроман пут, удовица је нашла Преподобног Јефрема Сирина, међутим овај јој је рекао: „Ко је могао да измоли опроштај за твоје многе грехе, у стању је да измоли и за овај један. Али само пожурити да би га затекла међу живима...”

Несрећна жена, коју је тако пожуривао преподобни Јефрем, стигла је у Кесарију у оном моменту када су тело Светог Василија носили на погребљење. Бацила се према процесии и у очајању стала да виче на Светог Василија као на живог: „Тешко мени, светитељу Божији! Нека види Бог и расуди између мене и тебе у томе да си ти био у стању да ми помогнеш, а послао си ме другоме!” И испричавши свима о својој невољи, она је бацила свој покајни свитак на тело светога. Један од клирика узео да погледа шта је тамо написано. „Што си се ти разгаламила?”, упита жену. „Овде нема ни једне речи”.

Превео са руског Горан Дабетић

СЕДНИЦА ЕПАРХИЈСКОГ САВЕТА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

У дану када наша Света Црква прославља Светог Мелетија Антиохијског, великог претходника и учитеља Светог Василија Великог, Светог Григорија Богослова и Светог Јована Златоустог, 25. фебруара 2021. године, у Владичанском двору у Крагујевцу одржана је седница Епархијског савета Шумадијске епархије СПЦ на којој су чланови овог високог органа епархијске црквене самоуправе разговарали о свему што је остварено у свим доменима црквеног живота у Шумадијској епархији током 2020. године.

Пре радног дела, чланови Савета учествовали су у Светој архијерејској Литургији коју је служио у Саборној крагујевачкој цркви Успења Пресвете Богородице Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски. Током Литургије произнесене су молитве Призива Светог Духа за благословен рад овог овог пленарног скупа.

Преосвећени Владика Господин Јован је најпре упознао чланове Савета да је Свети Архијерејски Сабор СПЦ на свом заседању од 18. фебруара 2021. године, изабрао досадашњег Митрополита загребачко-љубљанског Господина Порифирија за Патријарха српског. Тим поводом Епархијски савет Епархије шумадијске упутио је Његовој Светости Патријарху српском Господину Порифирију честитку поводом избора за предстојатеља Српске Православне Цркве.

Затим је Епископ Јован говорио о искушењима историјских размера која су настала због епидемије још увек присутне заразне болести, истичући да је Црква позивала вернике да чувају своје здравље и свој живот,

да чувајући друге поштују светињу живота, сведоче љубав према ближњем и према Господу који је сам живот. У том смислу Епархијски савет је упутио захвалност нашим лекарима и свом медицинском особљу на надљудским напорима које улажу у борби против заразе Корона вирусом.

Сумирајући потом свој архијерејски рад у 2020. години, односно Богом поверену свештеничку, учитељску и пастирску власт, Епископ је указао да су актуелне друштвене и економске прилике утицале на остварено у парохијама и манастирима, али постигнуто сведочи да је старање о спасењу народа Божијег свакодневна брига свих пастира у Шумадијској епархији.

Архијерејски Савет Шумадијске епархије као најбитније у своме служењу током прошле, двадесет осме године архијерејске службе, истиче да је одслужио 325 Светих Литургија на којима је верне кроз проповеди на Јеванђеља поучавао смислу и начину хришћанског живота позивајући их да буду савршени као што је савршен Отац на небесима и показујући да је с нама Бог.

Шумадијски Владика је прошле године, поред дужности члана Светог архијерејског синода СПЦ, Великог Црквеног Суда, Управног одбора „Човекољубља“, председника Комисије за праћење и реализацију пројекта и радова у ентеријеру Спомен храма Светог Саве, а након упокојења блаженопочившег Патријарха Иринеја и дужности администратора Београдско-карловачке архиепископије, освештао једну новоподигнуту цркву (Преподобне матере Параскеве у Надрљу), један темељ за нови храм, две палионице свећа, крстове за

две цркве, звона за три храма, три иконостаса, фреске за три цркве, седам икона, један парохијски дом, један трпезар, темеље за један манастирски конак и за један парохијски дом. Двадесет пет храмова и петнаест парохијских домова је у изградњи, док се започињу и нови црквени објекти.

Епархија је у 2020. години добила и новорукоположене пастире на њиви Господњој, три ђаконa, три свештеника, једног јерођаконa и једног јеромонаха. Четири кандидата су рукопроизведена у чин чтеца. Одликовано је и више свештеника, двојица напрсним крстом, шесторица протојерејским чином и један достојанством протонамесника. У први разред богословија СПЦ за школску 2020/2021. годину примљено је шест ученика, док је њих девет завршило ову школу. На Богословском факултету од 2020. године студира још дванаест полазника, а један свршени студент је уписао постдипломске студије.

Верску наставу у 91 основној и 33 средње школе изводи 138 вероучитеља. Ову наставу похађа преко шездесет одсто ученика.

Епархијски расходи током 2020. године покривени су планираним приходима. Томе је пре свега допринело изузетно успешно пословање централног епархијског продајно-складишног центра који је у широј црквеној јавности познат као изузетно коректан и поуздан добављач свих артикала и књига за црквени живот.

Све ове чињенице из експозеа Његовог преосвештенства Господина Јована наишле су на одобравање и похвалу свих чланова Епархијског савета, уз појединачна залагања да се и даље верски живот у Епархији заснива на овим dobrим примерима архипастирског старања. Знатан део свог излагања на седници Епархијског савета Владика Јован посветио је бризи Цркве, односно

Шумадијске епархије за породице и појединце који имају егзистенцијалне тешкоће, материјалне или духовне. Кроз осам епархијских фондова и преко „Човекољубља“ обезбеђује се материјална и финансијска помоћ потребитим, али се врло плодотворно сарађује и са установама које се старају о грађанима са посебним потребама. Такође, и заједница „Земља живих“ у Брајковцу, у којој под црквеним надзором живе млади са наркоманским искуством, има посебну пажњу, како у смислу духовне утехе, тако и што им се обезбеђују одгова-

Епископ је обавестио чланове Савета да у Епархији има довољно кандидата за рукоположење и то оних који су завршили Богословски факултет.

Тренутно, Епархија има 213 парохија. Њих седам се опслужује због малог број житеља, а тренутно су четири упражњене (Орашац, Буковик, Лоћика и Лапово). Епархија има 202 свештеника и 18 ђаконa активних на парохијама, који богослуже у 137 парохијских цркава и у 84 филијална храма. Свештеници у скоро петини парохија примају дотације из Фонда за помоћ свештеницима на slabим парохијама.

Констатовано је и да је монашки живот у двадесет четири манастира, дванаест мушких и дванаест женских, примерно уређен.

Као признање добротворима и приложницима цркава и манастира током 2020. године додељено је осам ордена Светих новомученика крагујевачких, девет ордена Војда Карађорђа, 37 архијерејских грамата признања, 22 архијерејске грамате захвалности и 47 архијерејских захвалница.

рајући услови за живот.

Изузетно позитивне резултате показује и „Дом Светог Василија Великог“ у Маршићу, који је основан пре неколико година у којем свакодневно свој мир налази више десетина деце са посебним потребама.

И сви фондови који функционишу у оквиру Шумадијске епархије, истакнуто је, испуњавају своје циљеве и доприносе да се умање све недаће неповољних економских околности.

И све остале делатности које се обављају у Шумадијској епархији, као што су издавање књига у Издавачкој установи „Каленић“, излагање епархијског часописа „Каленић“, функционисање епархијске радио станице „Златоусти“, функционисање предузећа „Црквене шуме“ и делатност хуманитарног фонда „Добročинство“, добиле су позитивну оцену чланова Епархијског савета уз истицање да све ове установе битно доприносе побољшању свих видова црквеног живота.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ЦРКВА БОЖИЈА У ГРОШНИЦИ ПРОСЛАВИЛА СЛАВУ

У недељу 7. фебруара, црква у Грошници је прославила своју храмовну славу, Светог Григорија Богослова. Свету архијерејску Литургију је служио Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање крагујевачких свештеника. Литургију су појањем улепшали „Србски православни појци“ из Београда.

Беседећи Владика Јован је између осталог рекао: „Слепи просијак из Јерихона, иако не видевши осетио је да туда пролази Син Творца света и човека, те је завапио за помоћ. Прогледавши узвишеним делом које је Господ учинио над њим, слепи пође за Христом славећи га. Људи често хуле, самохвалишу се, клевећу и осуђују трујући себе, уместо да као овај човек, хвале Бога. Човек својим речима може више да посече него ли било којим мачем. Језик казује оно што је у срцу човека. Срце треба да буде орган вида и љубави, а не мржње. Човек који има унутрашњу духовну лепоту, зрачи покривајући све своје недостатке, баш као што је вера спасла слепога духовне пропасти. Где има вере има и чуда. Вером уселјавамо Бога у себе. Вера нам је потребна за оба света. Њоме можемо да одшкринемо врата небеског, Божанског и непролазног света. Фарисеји нису могли од самих себе да виде ништа узвишено, али је зато слепи човек прогледавши видео Христа као Спаситеља. Преко телесног слевила овога човека из Јерихона, Господ Исус Христос открива духовно слевило горделивих људи. Свети Григорије Богослов је имао духовног вида. Он је постао обиталиште Духа Светога и његово срце је било испуњено познањем смисла и тајни овога и онога света“.

Након Литургије, преломљен је славски колач чији су домаћини били пароси грошнички протојереј Душан Илић и јереј Мирко Шилковић као и чланови црквеноопштинског одбора. Трpezом љубави постављеном у црквеној порти, настављено је празновање храмовне славе Светог Григорија Богослова.

Мирослав Василијевић, протођакон

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА У ТОПОЛИ

Поводом храмовне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски и администратор Архиепископије београдско-карловачке Г. Јован служио је 12. фебруара, на празник Света Три Јерарха, Свету архијерејску Литургију у цркви Света Три Јерарха у Тополи. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

У молитвеном сабрању поред верног народа Тополе учешће су узели и представници локалне самоуправе: Председник СО Топола, Игор Петровић, заменица председника Данијела Ђокић и председник скупштине Миодраг Миловановић.

Након прочитаног Јеванђеља Епископ се обратио верном народу надахнутом беседом, указавши на величину ових светитеља, као учитеља целе васељене, чије су откривене истине о Богу прошириле видике сваком човеку кроз све векове. Сам тропар у част ових светитеља који је сачињен пре неколико векова, упућује на мир и спасење целом свету. У данашње време у савременог човека су се уселили немир и страх, који ремете оно исконско у човеку, оно ради чега је човек створен. Човек, живећи самовољно и потискујући Бога у овом животу, на сваком кораку се сусреће са многим невољама, болестима и несрећама које се преносе на породицу, државу, Цркву и на целокупно друштво. Позивајући вернике да се угледају на ове дивне светитеље који треба да буду наше путовође и пример, ходићемо ка Христу. Ако црпимо од Бога следимо Богу, ако црпимо од зла удаљавамо се од Бога, срљајући у таму зла, које нас не води ка спасењу, ка циљу који нам је Бог објавио и даривао, јер је Христос дошао у овај свет да спасе човека и целокупну творевину кроз њега.

Након Свете Литургије и резања славског колача породица Горана Михаиловић из Тополе је припремила гозбу љубави за свештенослужитеље и верни народ.

Остоја Пешић, протојереј

ДОНАЦИЈА ГРАДА МОСКВЕ ПОВОДОМ ПРАЗНИКА СРЕТЕЊА ГОСПОДЊЕГ ЗА КОРИСНИКЕ ДНЕВНОГ БОРАВКА У МАРШИЋУ

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, при храму Светог Василија Великог у Маршићу пету годину постоји и ради Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју, у оквиру Удружења за помоћ деци и младима са сметњама у развоју – Свети Василије Велики.

овом пројекту, оброке, преноћиште и превоз. Наведени програм је реализован кроз пројекат уз партнерство са Удружењем за помоћ особама са аутизмом. Наше услуге користи четрдесетпето деце и младих са сметњама у развоју, који су подељени у пет група по типу ометености, потребама и узрасту. Са корисницима свакодневно раде стручни радници образовног профила: психолог, дефектолог, педагог и медицинска сестра.

Поводом хришћанског и државног празника Сретење Господње Град Москва је нашим корисницима поделио 45 пакетића у организацији Федерације Мототуризма и Удружења пријатеља и сународника Русије-МИР, а поменуте пакетиће су корисницима поделили чланови Мото клуба „Ноћни вукови“, чији је један од чланова и Председник Руске Федерације Владимир Владимирович Путин.

ПРАЗНИК СРЕТЕЊЕ И ДАН ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ МОЛИТВЕНО ПРОСЛАВЉЕН У ОРАШЦУ

На дан празника Сретења Господњег и Дана државности Републике Србије у устаничком месту Орашац прослава је започета Светом Литургијом у храму Васнесења Господњег у Орашцу.

Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски и администратор београдско-карловачки Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. У појању су учествовали чланови хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца.

Након читања Светога Јеванђеља, Епископ Јован је верне поучио својом беседом о испуњењу пророштва записаног у Старом Завету. Епископ је нагласио да старац Симеон Духом Божијим препознаје Господа Христа. Подсетио нас је да се на данашњи дан обележава и спомен на устанак подигнут на овоме месту, у Марићевића јарузи, и на сретењски устав из 1835. године. Наша историја је истрајна јер наш народ није изгубио веру у Бога. Нема веће среће за човека него да се сусретне са Господом. Сретањем са Господом Христом, ми ћемо се сусрести и са нашим делим и неделима које смо имали у животу. Човек је имао могућност да се сретне са Богом јер је Бог ишао човеку у сусрет да би га спасао. Када желимо да се сретнемо да нашем вољеном особом ми се за тај сусрет припремамо. Тако треба да се припремамо и за сусрет са Богом Господом. Ако човек жели да се сусретне са Богом мора прво да очисти себе. Епископ нас је подсетио и на део из блаженстава, где се каже да су блажени они који су чистога срца, јер ће Бога видети. Бога не можемо видети нашим телесним очима, зато своју душу морамо за то гледање и тај сусрет припремити. Вера је заправо око наше душе. Морамо себи поставити питање: „Каква је наша вера?“ Треба живети вером и чувати веру својим животом, а чувањем вере чувамо и своју државу своју за коју су наши славни преци положили своје животе.

Након зајавне молитве Епископ Јован је пререзао славски колач данашњих свечара, чланова Задужбинског друштва „Први српски устанак“. Прослава Дана државности Републике Србије настављена је испред спомен школе „Први српски устанак“ у Орашцу. Епископ Јован је одржао помен за пострадале војнике и војсковође у Првом српском устанку. Након помена положени су венци испред споменика Војду Карађорђу. После полагања венаца, окупљенима се прво обратила Председница Републике Српске, Госпођа Жељка Цвијановић, а потом и Председница Владе Републике Србије, Госпођа Ана Брнабић. Потом је уследио пригодан културно-уметнички програм.

Немања Искић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА, РУКОПОЛОЖЕЊЕ И ОСВЕЋЕЊЕ ФРЕСАКА У МЛАДЕНОВЦУ

У недељу о митару и фарисеју, 21. фебруара, када наша Света Црква прославља Светог Теодора Стратилата, пророка Захарију и Светог Саву, II Архиепископа Српског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Богослужење су својим појањем улепшали „Српски православни појци из Београда“.

Пре Литургије Епископ Јован је освештао фрескопис младеновачке Цркве. Овим је симболично означен завршетак опсежних радова на, у и око храма Успења Пресвете Богородице. Током неколико претходних година Црква је комплетно обновљена, осликане су фреске и иконе на иконостасу, уређене су канцеларије, продавница и парохijski дом, каменом поплочане стазе, парохijski дом и ограда и направљен паркинг у порти.

Током малог входа наш Архиепископ одликовао је протојерејским чином пароха трећег младеновачког протонамесника Ратка Аврамовића. Владика је поручио проти Ратку да настави да ради плодносно на њиви Господњој, као што је и до сада чинио.

Након прочитаног Јеванђеља у својој богонадахнутој беседи Епископ Јован је говорио о правој и плодносној вери, која је искуствена и искрена. Подсетио је и на важност припремних недеља пред Велики пост, уз посебан осврт на догађај о митару и фарисеју, објаснивши зашто је један отишао оправдан своме доме, а други није.

На Литургији Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован рукоположио је у ђаконски чин младеновачког вероучитеља Сашу Костадиновића. Владика је новорукоположеном ђакону поручио да мора бити ревносан у служењу и упознао га са значајем ђаконског чина и благодати Божије којом је постао саслужитељ олтару Божијем. Такође, Епископ је крстио током литургијског сабрања Хе-

лену, кћерку ђакона Саше Костадиновића и његове супруге Селене.

Након причешћа великог броја верника младеновачке Цркве наш Владика одликовао је за велику љубав према Мајци Цркви Архијерејским захвалницама: Јована Мацуру, Зорана Бојовића, Љубана Петровића, Чедомира Новаковића, Снежану Антонијевић и Даринку Срејић, све из Младеновца.

Након евхаристијског, сабрање је настављено у свечаној сали парохијског дома на трпези љубави, коју је припремило братство Светоуспенског храма.

Марко Јефтић, јереј

СВЕТИ СИМЕОН МИРОТОЧИВИ ПРОСЛАВЉЕН ЛИТУРГИЈСКИМ САБРАЊЕМ И РУКОПОЛОЖЕЊЕМ У ХРАМУ СВЕТЕ ПЕТКЕ У КРАГУЈЕВЦУ

У петак, 26. фебруара, када Српска православна Црква прославља Светог Симеона Мироточивог, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу. Епископу су саслуживали свештенице Епархије шумадијске.

Овом приликом Владика Јован рукоположио је у чин свештеника некадашњег тополског и досадашњег виноградског ђакона Уроша Костића.

Владика је својом беседом и духовном поуком подсетио вернике на дирљиве моменте из житија Светог Симеона, првенствено на његов однос са сином Савом коме је из смирења био послушан иако му је био отац. Нагласивши да је смирење основна хришћанска врлина, Епископ је пред сам чин рукоположења истакао да свештенство није занат, него је свештенство добровољно мучеништво: „А мучеништво значи проливање крви, а не пролива мученик крв за себе, него пролива за Онога који му је живот дао. Другим речима, пролива крв за другог, по оној јеванђељској поруци да нема веће жртве од оне да неко живот свој положи за другог. Јесмо ли и ти и ја заиста свесни овог узвишеног дара који нас је Бог призвао? Да ли проверавамо јесмо ли заиста чврсти и јаки у вери, у љубави, у нади, у свим хришћанским врлинама, или мислимо довољно је што сам крштен, или што сам свештеник, даље ми више не треба, ништа ни да сазнам, ни да учим, јер сам сад већ ја учитељ другима. Међутим, хоћемо ли да будемо учитељи другима, дете моје, морамо прво себе да научимо. „Научи себе“, како кажу свети оци, „па ћеш научити и друге“. Али, не научити себе, а учити другог, то је као звоно које само звечи и ништа друго нема од тога. Зато, без обзира што смо неке школе завршили, немојмо се много на то позивати, него гледајмо да то што смо учили испуњавамо. Јер Господ је рекао благо онима који науче и који испуне, ти ће бити спасени. Свештеник треба да се уздигне, не у својој гордости, него да се уздигне по смирености, по ономе колико има Бога у себи и колико

служи Богу и другима. Дакле, ти се данас, дете моје, прибројаваш лику свештенослужитеља Божијих. Ти се данас прибројаваш лику служитеља Јеванђеља, а то значи да ти се даје нешто што се не даје свакоме – да приносиш жртву Богу, а жртву приноси само онај који је спреман на жртву, који са жртвом и спаљује себе ако треба, да би био достојан да приноси оно што му је дато. Нико од нас није достојан као што и молитва каже да нико није достојан ни да приђе, а камоли да служи, али зато треба да имамо вере и да живимо по тој вери, зато треба да се уздамо у милост Божију, у силу Божију, у снагу Божију, а не у своју силу и снагу. Да се уздамо у благодат Духа Светога који надомешћује све наше људске недостатке које сваки од нас има, а посебно ми свештенослужитељи. Дакле, постајеш данас, дете моје, служитељ светог Јеванђеља, а то значи Христа. И ако будеш имао Христа испред себе и следио Христу и веровао Христу, не бој се! Али кад будеш само поглед скренуо са Христа, доживећеш оно што је доживео апостол Петар када је престао да гледа у Христа, кад се уплашио од оних валова морских, и отишла му је мисао, прекинуо је контакт са Христом и почео да тоне. Али се он спасио тиме што је рекао: „Господе, помози“. Дакле, постајеш служитељ светог Јеванђеља, а апостол Павле каже: „Тешко мени ако не проповедам Јеванђеље“. Додао бих на то, тешко нама ако не живимо Јеванђељем, или боље речено, ако се не трудимо да живимо Јеванђељем. Онда боље да се нисмо прихватили ове заиста свете дужности и свете службе Божије. Ти се данас брате прибројаваш управитељима тајни Христових. То значи да смо ми прибројани тајни спасења, прво свога спасења а онда свега онога што нам Црква поверава и даје. Теби Црква данас не даје и не поверава богатство, него ти Црква каже оно што је Господ апостолима говорио када их је слао на проповед. Ништа им није добро рекао, него напротив, говорио им је шта ће их снаћи у животу да би код њих појачао веру. Ма шта да нам се догоди и да нас снађе у животу, не губимо веру. Дакле, ти данас постајеш управитељ те тајне спасења, данас примаш на своју душу, на своју савест душе људске. И немојмо се заваравати, Бог тражити из мојих и твојих руку душе које нам је Црква поверила, брате мој. Од сваког од нас се тражи вера и верност, а верност подразумева чистоту живота и лепоту живљења у Духу Светоме. Шта би требало да буде најважније за свештенослужитеља? Поред свега онога што нас уче свети оци, мислим да треба свештенослужитељ на првом месту да заволи Христа, јер кад будеш и ти и ја заволео Христа, онда ћемо све из љубави чинити, и кад нас снађе невоља, патње, искушења, кад заволиш Христа онда ћеш нешто и да урадиш. Јер само из љубави долазе плодови, других плодова нема, ако и има, нису укусни плодови него су дивљи. Дакле, треба да заволиш Христа, да заволиш Литургију и да се у приликама и неприликама служиш Свету Литургију. Али да Литургији прилазиш са страхом Божијим. Али ако игубиш страх, и ти и ја, па то радимо професионално, што би се рекло, и та је Литургија одслужена, без даљњег. Дух Свети је тај који освећује, али тешко теби и мени ако Дух Свети није имао преко кога да сиђе. Свештеник у ствари позајмљује и руке и језик и речи Христу. Е, какве руке дајемо? Какве речи, дете моје, дајемо? Каква дела дајемо? Какве примере дајемо? То је све да се човек заиста уплаши, али не да се уплаши па да побегне, него да се уплаши толико и да кроз тај страх задобије моћ Божију и силу Божију, јер почетак је мудрости страх Божији. Дакле, то треба да имаш на уму, дете моје, да са страхом Божијим и вером и љубављу прилазиш Светињи, не само Литургији него свакој треби коју као свештеник обављаш, била то она водица или нека молитва, ту је Христос. Јер ако ти ниси свестан тих светих речи које изговараш, онда смо ми најамници а не слуге Божије. Зато човек треба да буде срећан док се може назвати слугом, јер слуга шта

ради, он слуша свог Господара. А зашто га слуша? Зато што зна да ће из послушности бити спашен, а не мудровањем својом главом или измишљањем некаквим. Свештеник треба да воли Бога и да воли људе. Треба да чува стадо Божије које му је поверено да надгледа, не принудно, него добровољно из срца, а не због неког нечасног добитка. И зато те молим да имаш овај осећај данашњи, кроз цео живот да те прати, како каже апостол Павле који дар свептенства примаш кроз полагање руку. И зато мораш да се научиш да се још више молиш. Мораш да се научиш да још више верујеш и да чиниш добра, јер добра никада много. Ми само треба да тражимо благодат Божију, благослов Божији. Моли се, слушај и питај. Кроз послушност спасићеш себе, спасићеш своју породицу. А и сам знаш, да у породици, ако нема послушности, нема ничега. Нема ли реда у породици, апсолутно је расута породица. Тако је и у цркви, парохији, тако је у манастиру, тако је свугде. Дакле, моли се и чувај страх Божији и увек себе сматрај да ништа не знаш, да би ти кроз то незнање Бог подарио знање. Нека те Господ укрепи, нека ти Господ да снаге, нека ти Господ да мудрости, али божанске мудрости да чуваш овај благодатни дар, да би тебе овај дар чувао”.

Урош Костић, јереј

ПРВА ПОСЕТА ДР ВЛАДИМИРА РОГАНОВИЋА ДИРЕКТОРА УПРАВЕ ЗА САРАДЊУ СА ЦРКВАМА И ВЕРСКИМ ЗАЈЕДНИЦАМА ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Дана 26. фебруара Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован дочекао је у својој резиденцији др Владимира Рогановића, директора Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама, који је у пратњи својих сарадника по први пут посетио Епархију шумадијску од како је постављен на ову високу функцију.

У пријатном разговору Владика је упознао директора Рогановића са оним што је урађено у Епархији шумадијској у претходном периоду. Такође, разговарало се и о будућим пројектима важним, како за Епархију, тако и за народ овог краја. Овом приликом Владика је исказао велику благодарност на помоћи коју је до сада Епархија шумадијска имала од стране Управе на чијем се челу садан налази др Рогановић, као и наду да ће и убудуће Канцеларија за вере несребично пружати помоћ и подршку нашој Епархији.

У пријатном и братском расположењу сусрет је показао озбиљност значаја сусрета Цркве и државних институција. Посета директора Епархије шумадијској завршена је трезором љубави.

Инфо служба Епархије шумадијске

ХРАМОВНА СЛАВА У ВЕЛИКИМ ПЧЕЛИЦАМА

Црква Божија у Великим Пчелицама прославила је своју храмовну славу Светог великомученика Теодора Тирона, Светом архијерејском Литургијом коју је служио Епископ града Крагујевца и све Шумадије Г. Јован. Епископу су саслуживали Архијерејски намесник левачки протојереј ставрофор Милић Марковић, протојереј ставрофор Драгослав Цветковић, протојереј Јадран Димовски, јеромонах Јустин и протођакон Иван Гашић.

На молитвене прозбе из певнице је одговарало сестринство манастира Липара, на челу са својом игуманијом Тавитом. После прочитане перикопе из Светог Јеванђеља, Епископ је богонадахнутом беседом поучио своје епархиоте. Након Светог Причешћа, коме је већина приступила, обављен је крсни ход око храма и освећена славска знамења. По отпусту и подели нафоре, надлежни парох јереј Слободан Савковић, је позвао све присутне за трпезу љубави, коју је припремио са својом породицом и члановима црквеноопштинског одбора.

Бојан Стојадиновић, свештеник

СВЕТА ЛИТУРГИЈА И ЛИТИЈА У ЧАСТ ПОБЕДЕ ПРАВОСЛАВЉА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Прва недеља Великог Часног поста у Православној Цркви слави се и као недеља Православља или Победи Православља. Тога дана слави се успомена на васпостављање поштовања икона у IX веку (843. године, за време царице Теодоре и патријарха Методија). Тим поводом у недељу 21. марта, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење братства Саборне цркве, служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице.

У својој беседи на прочитано јеванђелско зачало, протојереј Срећко Зечевић је између осталог рекао:

„Тајна Свете иконе јесте у томе да она сведочи и брани јединство Православне Цркве, које добијамо свише на дар од Бога. Ми поштујемо Свете иконе и целивајући их, ми се клањамо Тројичном Богу, који се открио у лику Богочовека Исуса Христа. Њега, Оваплоћенога Бога, видеше Свети Апостоли, и у одушевљењу рекоше једни другима: Дођи и види! (Јн. 1, 46).

По речима богомудрих светих Отаца, Господ Исус Христос сакривен је у Еванђељу. Треба свето Еванђеље читати и по њему живот свој равњати, па ће се Господ показати.

Овим светим позивом: Дођи и види! Црква позива цео свет, све људе и народе света да дођу и виде човечански лик Бога који се оваплотио и постао један од нас. Како каже: Свети Василије Велики: „Душа моја виде Бога Живога и би спасена“. Ми се, дакле, поштујући Свете иконе, у крајњем исходу, поклањамо Оваплоћеноме Богу Логосу који је Икона

Бога Невидљивога (2 Кор. 4, 4) и не само да му се поклањамо, већ га и примамо у себе, под видом евхаристијског Хлеба и Вина, причешћујући се Његовим истинским Телом и Крвљу у Светој Тајни Евхаристије“.

Светом Литургијом започето је духовно славље поводом дана победе Православља, које је настављено у поподневним сатима. Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован и братство Саборног храма, организовали су Велику Лигију, са почетком у 16 часова, када је почело свечано вечерње богослужење у част победе Православља над неправославнима, Крста над некрстом, Истине над лажу, Правде над неправдом, Добра над злом, Бесмртности над смрћу. У наставку богослужења, Преосвећени Владика, свештенство града Крагујевца и верни народ кренули су у свечану литију кроз град Крагујевац, носећи у рукама иконе светих и на тај начин симболизујући победу Православља.

По повратку Лигије у храм, Преосвећени Владика одслужио је Молебан и прочитан је Синодикон, који садржи анатему или проклетство свих јеретика, посебно иконобораца, затим, похвалу за све ревнитеље Православне вере. Тај Синодикон донет је 843. године у Цариграду.

На самом крају, Епископ Јован се обратио свештенству и сабраном народу, говорећи о Синодику који смо чули, као и о дужности свакога ко је крштен у име Свете Тројице, да чува своју Православну веру онако како нас учи Свето Писмо, Свето Предање и како су нам Свети Оци предали. Уколико будемо Цркву слушали, имамо наду на спасење, јер Црква и највећег грешника претвара у светитеља. Треба се молити Господу за просвећење разума оних који Цркву руже, јер ко одступи од Цркве Христове он губи разум. Апостол Павле каже: „Ко поквари Цркву, њега ће покварити Бог“. Ми који смо крштени у име Свете Тројице, треба да живимо Богом и по Богу. У ове дане поста треба да појачамо молитву и добра дела и као што смо се одрекли мрсне хране да се одрекнемо и лоших мисли и лоших дела. Ако будемо чували веру, вера ће сачувати нас.

Уз похвалну песму „Тебе Бога хвалим“, узнели смо молитву Свевечном Творцу због сачуване чистоте Православне вере.

Срећко Зечевић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ НАМЕСНИШТВА

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у среду 24. марта, друге недеље Часног поста, служио Свету Литургију пређеосвећених Дарова, у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

Свештенство колубарско-посавског намесништва исповедио је духовник манастира Драча, отац Онуфрије, који је саслуживао у литургијском сабрању Епископу Јовану, заједно са свештенством овог намесништва.

Литургијском сабрању присуствовао је и на њему се причестио велики број верних. Преосвећени Владика Јован

окупљене је подсетио на смисао и суштину поста као и на значај нашег активног учествовања у Светој Литургији пре свега кроз Свету тајну Причешћа. „Пост на првом месту треба да нас уведе у покајање. Покајање као и пост треба да пробуди у човеку осећај и свест о сопственој грешности. Непокајани греси и несмиреност одгоне благодат Духа Светога од човека. Покајањем, постом и молитвом чистимо душу и тело, уздржавамо се од зла и обуздавамо свој језик. Пост омекшава срце човеку и у такво срце се уселава Бог и други човек. Молитвом и постом градимост мост од земље ка небу. Човек је створен за вечност, а храна за вечност је Свето Причешће. Правилним постом човек мења философију свог живота и пост постаје његова најбоља школа и учитељ врлине. Пост је побуна човека против себе самог. Побуна против старог, огреховљеног човека, који почива у злу. То је побуна против злих мисли, речи и дела. Пост нас уводи у смирење, послушност и појачава нашу молитву и подвиг“, рекао је Епископ.

По већ устаљеном обичају, после свете Литургије прочитан је овогодишњи темат. Ове године темат је припремао пети парох лазаревачки, протојереј Небојша Лека, на тему „Да ниједан који Га верује, не погине“ (Јн 3,16). Након читања реферата уследила је дискусија о ономе што је у реферату речено. Све похвале као и примедбе и сугестије аутору овогодишњег темата изречене су у братској љубави, са циљем да рад буде још бољи и садржајнији. У дискусији су учествовали сви присутни свештеници, а труд свештеника Небојше Леке похваљен је и од Владике Јована.

Ово вишеструко корисно духовно сабрање завршено је очинском поуком нашег Епископа и трпезом љубави коју је припремило свештенство колубарско-посавског намесништва, предвођено овогодишњим домаћинима, свештенством храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЈАСЕНИЧКОГ

Дана, 26. марта, у петак друге недеље Великог поста Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију пређеосвећених Дарова у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске и јерођакон Онуфрије (Савић), сабрач цетињског манастира. Овом приликом високопреподобни архимандрит Евтимије (Јутреша), настојатељ манастира Јошаница, исповедио је свештенство јасеничког намесништва.

Својом надахнутом беседом Преосвећени Владика се обратио окупљеном народу и између осталог рекао: „Нема ниједног дана, ниједног часа, ниједног периода у коме хришћанин није позван да преиспитује себе и веру у себи, своју љубав према Богу и човеку, свој подвиг и своју молитву. Јер све док се човек преиспитује, он ће гледати на себе, пазити на своје мисли, на своје речи, на своја дела и неће се бавити другим човеком. Јер ма какав суд ми давали или дајемо о другоме, тај суд није пра-

вилан. Зато што ми не можемо да познамо човека онако како га Бог познаје. А Бог боље зна наше срце, него што ми себе знамо. Па, кад ми не знамо своје срце, како и са којим правом можемо да знамо шта је у другом срцу?

Ево, ми смо у овом предивном или, како га свети оци називају, светом периоду Часног васкршњег поста. И пост је ту управо да преиспитамо своје грехе. Пост је повезан, или боље речено спојен са молитвом. Тек је то исправан пост. Једно од другог се, драги моји, не може одвојити. Зато овај период јесте период нашег испита, јер колико човек пости, колико се моли,

колико се подвизава, то је одраз његовог духовног живота. И зато се ми у једној литургијској молитви, коју смо данас чули, молимо Богу да се добрим подвигом подвизавамо, да ток поста завршимо, да веру неокрњену сачувамо. Ако смо преиспитивали себе и ако смо пожелели да се искрено Богу молимо и постимо, онда оне невидљиве силе нападају човека. И тада му највише стварају искушења, наводе га на разне ружне мисли, речи, дела. Зашто? Зато што се ђаво највише плаши поста. Зато што је сам Господ рекао: „а овај род“, мисли се на онај нечастиви род, „изгони се постом и молитвом“. Ако нас сналазе искушења то је знак да смо на правом путу. Али ако ми у овом посту уопште не приметимо искушења, значи онај нема потребе да нас посебно искушава. Ако се пост само своди на то да не једемо мрсну храну, то није сврха поста. Када нас пост позива да не једемо мрсну храну то треба да прихватимо, то је Црква прописала, а сам Господ Исус Христос је постио, али и пост треба да нас подсећа на јачу молитву, на труд и снажнију веру, на веће милосрђе, на већа добротинства. Зато нас Црква позива да посебно у овим данима поста преиспитамо себе. Зато ће апостол Павле казати: „Сад је дан спасења“. Зато што од сваког нашег дана, односно од начина на који живимо у том дану зависи или наше спасење или наша духовна пропаст. Па, ако хоћете и наша вечност зависи од тренутка, опет, по оном је-ванђелском: „судићу ти у оном у чему те нађем“. Замислите да нас Господ затекне у зао час. Е, зато је пост то стално ишчекивање нашег сусрета са Богом. И зато, опет, ћу поновити речи светог апостола Павла који каже: „Сад је дан спасења“. Господ је рекао да не жели да нико од нас погине него да има живот вечни. Зато је Бог дошао, да нам да живот вечни. И Он нам и сада и данас и сутра даје кроз Цркву и Свете Тајне те врлине, а највише кроз Свету Тајну Причешћа. Зато је позив уз пост да се што чешће причешћујемо, да се што чешће исповедамо, што више кајемо, јер покајање свакоме треба. Никога нема без греха. Можемо се радовати јер нам је Бог дао Себе, дао Цркву, дао Причешће, дао нам пост, дао нам молитву, дао нам покајање. А свако покајање је равно Васкрсењу. Није се лако покајати. Није лако оном ко се уздао у неку своју силу, неку своју моћ, неку своју молитву, неки свој подвиг. Џаба нам је и пост, и молитва и подвиг, ако не тражимо силу Божију да се усели и у пост наш и у молитву нашу и у подвиге наше. Јер не знам каква добра дела да чинимо то је толико мало у односу колико грешимо. Али нама је Бог рекао да не очајавамо. Спаситељ је ту само Га треба

стално носити у срцу и живети Богом. Ми треба да се радујемо сусрету са Богом. Да ли ће то бити данас, сутра за сто година, то је мање важно, али како да се радујеш сусрету са Богом ако немаш Бога стално у себи.

Пост није циљ, то да знате, већ је само средство. Као и исповест, покајање и причешће. Пост није лак. Зашто? Зато што пост тражи да се одрекнемо старог човека, старог Адама који је непослушношћу прекршио заповест Божију и био изгнан из раја. Да тог старог човека одбацимо и да се обучемо у новог човека Господа Исуса Христа. Шта то значи да збацимо старог човека са себе? Ког човека? Горделивог човека, самољубивог човека, страшног човека, палог човека и да се трудимо да се чувамо колико је могуће од греха. Пост нам служи, како кажу Свети Оци, да омекша наше срце да би се у њега уселио Бог. Чувајмо веру да би она чувала нас. Чувајмо себе од зла, јер човек у коме је зло мисли да је у сваком другом човеку зло. А зло добра донети не може. Нека нам Господ помогне да се исправљамо и да се поправљамо. Пао си? Устани! И овог ћу пута поменути оно што сам недавно говорио: један човек долази код свог духовника да се исповеда, па понавља исте грехе и каже му: „Оче, ја сам пао“, очекујући ће му духовник говорити неке поуке, а духовник му каже: „Устани“. Он опет долази и опет каже: „Оче, пао сам“, овај му опет одговара: „Устани“. „Шта то значи, оче?“ „Па, устани подигни се, пожели да устанеш, а грех у нама умањује и жељу и вољу за наше спасење и умањује жељу и вољу да чинимо добро“. Нека нам Господ помогне и благослов Божији да буде са вама“.

После послужења у сали парохијског дома уследило је читање реферата на тему „Ви сте миомир Христов“, који је припремио отац Милош Никодијевић парох ратарски. Потом је уследила конструктивна расправа на прочитан рад. А након тога уследила је трпеза љубљиви коју је припремило братство овога храма.

Владимир Степановић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОСМАЈСКОГ

У среду, 31. марта, када наша света Црква молитвено прославља Светог Кирила Јерусалимског, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију пређеосвећених дарова у Сибници.

Епископу су саслуживали исповедник архијерејског намесништва космајског јеромонах Јефтимије (Јутрша) игуман манастира Јошанице, и свештенство Епархије шумадијске. У својој богонадахнутој беседи, Епископ Јован је рекао да је пост благослов Божји, заповест Божија. Када човек истински пости, онако како то Црква прописује и како кажу Свети Оци, и када је пост спојен са молитвом, онда је човек заиста са благословом Божјим. Пост треба да нас уведе у промену начина живота, да нас подсећа на покајање, а покајање је промена начина живота. Човек који сматра да нема потребе да се мења јесте у тешкој заблуди. Јер, коме то не треба да

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

се мења у Богу, односно да се покаје? Све то не можемо без поста и не можемо без молитве. Велико је дејство благодати Духа Светога у посту и молитви, што је потврдио и сам Господ Исус Христос рекавши да се род ђаволски једино изгони постом и молитвом. Али, ни поста, ни молитве нема без смирења и без искреног покајања. Зато када човек пости, у њему настаје борба духовна. И баш ту човек треба да се ограничи и да не осуђује другога кога је осуђивао, да не чини зло које је чинио. Није лако одрећи се тих лоших навика, али није лако ономе који мисли да све то може да уради без поста и молитве, без благодати Божије, без силе Божје, без помоћи Божје. Пост користи и души и телу уколико пост примамо као благослов, као дар. Пост треба да нам помогне да се приближимо Богу. Пост треба да нас смирава како бисмо осетили потребу за исповешћу, за покајањем, за причешћем. Сам смисао поста јесте да се кроз пост чисте и душа и тело, и пост треба да нас побуди да појачамо контролу над собом. Јер човек без контроле јесте човек без Бога, без страха Божијег у себи. Човек без контроле ради све оно што га његови нагони гоне. И зато посебно у току поста треба да појачамо пост, молитву, добре врлине, да мало више читамо Свето Писмо и Свете Оце, и тада ће нам бити много лакше да пребродимо све патње и искушења, јер ћемо видети на примеру Светих Отаца како су и они преброђавали, јер су и они имали велика искушења, муке и патње, али су нашли Бога и Бога уселили у себе. Богом су живели, Богом су мислили, са Богом разговарали. Пост треба да нас подсети и на што чешће причешћивање, да би тако, кроз Свету Причешће, кроз Свету Тајну покајања и исповести, кроз добротина, кроз молитву и пост, могли да се што више духовно очистимо, да би што присније могли да приступимо празнику Васкрсења Христовог. Јер уколико то не будемо чинили онда ће нам и Васкрс проћи као и свака друга недеља. Пост треба да нам донесе радост, јер смо колико-толико очистили себе, и као такви треба што чистији да приступимо великој Тајни Васкрсења Христовог. Пост треба да у нама пробуди побуну против нас самих, да се побунимо против оног грешног човека у нама који нам стално намеће да се служимо неистином уместо истином. Јер док човек не свуче са себе старог огреховљеног човека он неће моћи да се обуче у новог, то јест не може да се обуче у Христа. Грех ставља препреку не само између нас и Бога, већ и између нас и наших најрођенијих. Грех није ништа друго до отуђење, није ништа друго до хлађење нашег срца. Нека би нам Господ дао овај пост буде пост радости. А човек праву радост доживљава онда када се у њега усели Бог. Бог је права радост, јер све ове наше радости, овоземаљске радости јесу краткотрајне. Нека нам Господ подари да у овом посту ојачамо у подвигу, а подвиг јесте одрицање грешног човека, да се одрекнемо свега онога што је ружно. Зато се молимо Господу да нам помогне да постимо и да се кајамо, јер потребно нам је покајање. Покајања никада није много, као што ни добра никада много нема. Нека сте срећни и Богом благословени”, закључио је Епископ Јован.

При крају Свете Литургије причестили су се сви присутни свештеници, као и мноштво верника овога краја. Након богослужења одржан је састанак Епископа са свештенством овог намесништва на коме је протонамесник Горан Лукић прочитао реферат на тему „Да се на Њему прослави Име Божје“. Рад је ове године писао ђакон Филип Јовановић, који из здравствених разлога није могао да присуствује. Након причитаног реферата који је наш Епископ похвалио као добро написан, одржана је плодна дискусија пропраћена бројним коментарима.

На крају данашњег сабрања уследила је трпеза љубави коју је за све присутне припремио протонамесник Горан Јеремић, старешина храма у Сибници.

Бојан Миленовић, вероучитељ

НЕЖИ ДОГАЂАЈ ОБЕЉАО ЈЕ СПАСИТЕЉ
НАЈБОЈЕ И ТО СЕ ИСПУНИЛО У ДАН
ПРАЗНИЦИ, КОЈИ СУ ТОГА ДАНА ДОПЛИЛИ НА
ПРЕДАДОНЕ ОВЕДОЈЕ ОВОГ ЧУДА. ИСТА
ПРАЗНИЦИ СУ ОД БОЈАЖЉИВИХ ПОСТА
ПРАЗНИЦИ. ПРАЗНИЦИ И НАЈБОЈЕ РИДОНИ Д

НОВО!

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР РАДИВОЈЕ МИТРОВИЋ

У четвртак 18. фебруара 2021. године, у касним вечерњим часовима, уснуо је у Господу од последица корона вируса пензионисани парох вранићки прота Радивоје Митровић.

Овај врли пастир Цркве Христове рођен је 27. јула 1946. године у Медошевцу код Лазаревца од оца Драгослава и мајке Катарине. Након окончања основне школе у Медошевцу и Вреоцима уписује београдску богословију Светог Саве коју завршава 1967. године. У чин ђакона рукоположен је 14. октобра, а у чин свештеника 15. октобра 1969. године од Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Валеријана у крагујевачкој Саборној цркви. Православни богословски факултет у Београду завршио је 1982. године. Савет овог факултета наградио га је првом наградом на светосавској прослави за рад из црквеног права *Организација СПЦ у Србији од 1831. до 1879. године*. Исте године апсолвирао је на групи за историју Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Прота Радивоје Митровић провео је цео радни век на парохији у селу Вранићу, коме се враћао и после пензионисања 2009. године и где је одслужио и своју последњу овоземаљску Литургију. У Вранићу је обновио цркву Светог пророка Илије која је делимично фрескописана 1974. и 1975. године. Покренуо је обнову вранићке цркве брвнаре Светих четрдесет мученика севастијских, као и археолошка ископавања и истраживања старина ове цркве. У црквену порту пренео је два и по века стару Матића кућу, претворивши је у етнографски музеј. Обезбедио је и да у црквену порту буду пренесене зграде традиционалног српског градитељства које данас представљају својеврсно етно село. У периоду од 1987. до 1995. године подигао је репрезентативну зграду црквене ризнице у којој се налазе музеј, архива и библиотека са десет хиљада публикација. Нови парохијски дом је подигнут 2000. године.

На пољу просвете у локалној средини дао је немерљив допринос као катихета у Вранићу, Мељаку и Барајеву. Био је редован сарадник црквених и локалних гласила. Током службовања у Вранићу више пута је одликован од друштвених и културних институција општине Барајево.

Црквена ризница – музеј у порти вранићких цркава је животно дело проте Радивоја, који је неуморно користио све своје дарове да је учини репрезентативном у Српској Цркви. Ту се налазе историјске, етнографске и црквене целине, које су такође подељене по сродним категоријама. Црквена ризница је подељена на сродне категорије, и може се слободно рећи да је као таква прва у Српској православној Цркви. У њој се налазе књиге, одежде, сасуди, иконе и други делови црквеног мобилијара. Од црквених експоната вредно је споменути *Октоих* из 1604. године, *Посни Триод* из 1628. године, *Пентикостар* штампан у Москви 1752. године, *Јеванђеље* штампано у Москви 1794. године, *Псалтир* (1790) из Кијевскопечерске Лавре...

„С Божијом помоћу освети се и отвори црквена ризница у Вранићу у којој су изложени експонати скупљани брижљиво и дуго. Они сведоче да нисмо постали јуче и да улазимо у будућност као потомци светих и славних предака који нам оставише богато наслеђе у духовном и материјалном погледу.

Велика заслуга за све учињено припада свештенику Радивоју Митровићу, јер је разумео знаке времена у којем је пастирствовао“, записао је у књизи утисака вранићке црквене ризнице Епископ шумадијски др Сава 17. октобра 1995. годи-

не, на дан освећења и отварања.

Протојереј ставрофор Радивоје Митровић потпуно се посветио и својој парохији и био је познат по присним односима са свим парохијанима. У Летопису вранићке цркве за 1975. годину је записао:

„Миграцијом становништва село-град и град-село, у Вранић и Мељак почеле су се досељавати породице свих народности и вера. (Наводи се списак 16 новодосељених

породица које су 1975. године почеле да примају свештеника, примедба приређивача.) И тако редом досељавају се у Вранић и Мељак Срби из свих крајева, неки прилазе Цркви и зову свештеника. За неколико година биће и више јер неки тек сада зидају и оправљају своје куће. За шест година, колико сам парох, замрло је 70 кућа, тако да је парохија била у опадању. Сада, након досељавања Срба, Бугара, Македонаца, Хрвата и осталих, парохија не опада већ расте. Сада у Вранићу и Мељаку свештеника не примају у три стотине домова, од тога сто педесет домородачких и сто педесет досељеника. Староседеоце не треба убеђивати јер они знају за Цркву и свештеника, док досељене треба посећивати и учити их да приђу Цркви. Само треба апостолски проповедати реч Божију. Они су махом сви добри и треба свештеник пре да их уграби него противници Цркве, јер они траже да им неко приђе зато што су од домаћих одбачени. Са мало труда може се много постићи“.

Када је прота Радивоје отишао у мировину, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован у Летопис је записао:

„Дана 11/24. октобра 2009. године одслужих Божанствену Литургију у храму Светог пророка Илије у Вранићу и надлежног свештеника Радивоја Митровића одликовах правом ношења напрсног крста, који данас одлази у пензију, за његово четрдесетогодишње служење у овој парохији. Овај музеј који је основао и отворио прота Радивоје сведочи о његовом поштваном свештеничком труду.“

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СВЕТОМИР ПЕТРОВИЋ (1935-2021)

Свештеник Светомир Петровић рођен је 18. јуна 1935. године у Драгову, од оца Станисава и мајке Стојане Петровић. Основну школу завршио у родном месту, а нижу гимназију похађао је у Белушићу. Петоразредну Богословију (I коло) завршио је 1956. у Призрену.

Војни рок, у трајању од две године, служио је у Вировитици, а затим се жени са Ранком. Рукоположен је у чин ђакона 2. децембра, а у чин свештеника 4. децембра 1958. године у Саборном храму у Крагујевцу од Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Валеријана. Отац Светомир постављен је за пароха белосавачког у храму Светих Петра и Павла у Јагњилу. За време његовог службовања озидана је звонара и доведена струја у Цркву.

Године 1971. Отац Светомир премештен је по потреби службе за пароха у Грошници и постављен је за старешину храма. За време његовог службовања подигнута је црквена кућа у Грошници.

Године 1978, по пензионисању прота Предислава Миливојевића, премештен је за пароха белошевачког при Старој крагујевачкој цркви. Био је члан одбора за изградњу цркве на Бозману 1984. године.

Године 1985. постављен је за опслуживача парохије доњосабаначке и тада подиже црквену кућу на Липару.

Године 1989. освећен је темељ за нову цркву у Белошевцу. Отац Светомир је постављен за старешину храма у Белошевцу. Освећење храма у Белошевцу 14. јула 1998. године извршили су Његово преосвештенство

Епископи шумадијски Господин Сава и Његово преосвештенство Епископ браничевски Господин Игњатије. Отац Света је том приликом одликован протојерејским чином. Умировљен је 1. јануара 1999. године.

Последње три године свог овоземаљског живота,

услед нарушеног здравља, прота Светомир је провео у кругу своје породице. Преминуо је 17. марта 2021. године од последица вируса Ковид 19 у Клиничком болничком центру у Крагујевцу.

Сахрањен је 19. марта 2021. године на гробљу Бозман у алеји свештеника.

Опело оцу Светомиру Петровићу служио је протојереј ставрофор Милован Антонијевић, који га је и наследио на парохији белошевачкој, уз саслужење више свештеника и ђакона Шумадијске епархије. Од „чика Свете“, како су га многи звали, бираним речима опростио се његов парохијски свештеник Рашко Стјепановић, који је истакао његов предан рад у парохијском

животу и његово велико залагање у изградњи храма Светог кнеза Лазара у Белошевцу. На крају своје бесед отац Рашко је у своје лично име и у име браће свештеника упутио речи подршке његовој породици, посебно протиници Ранки, која је такође оболела од Ковида 19 и пожелео јој брз опоравак, а проти Свети вечни покој и мир у Господу, онај мир који је отац Света проповедао целог свог живота.

Вечан му помен и Царство небеско!

Рашко Стјепановић, јереј

УПОКОЈИО СЕ У ЉУБАВИ БОЖИЈОЈ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР НЕБОЈША МЛАДЕНОВИЋ

У петак прве седмице Васкршњег поста, 19. марта, након дуге и тешке борбе са болешћу, упокојио се у љубави Божијој протојереј ставрофор Небојша Младеновић из Јагодине, архијерејски намесник Беличког архијерејског намесништва Епархије шумадијске и старешина Цркве Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

Отац Небојша рођен је 23. маја 1970. године, од оца Драгише и мајке Анице, у Јагодини, где завршава основну школу и гимназију. Након дипломирања на Машинском факултету у Београду 1995. године, запошљава се као машински инжењер у фабрици „Елмос“ у Јагодини. Осетивши неутољиву духовну жеђ и жељу да спозна истине које се откривају само онима који „оставе све и пођу за Христом“, по благослову и на предлог Епископа шумадијског др Саве, уписао је студије на православног Богословском институту. У чин ђакона рукоположио га је Епископ шумадијски др Сава 26. новембра 2000. године и поставио на службу у Цркви Светог Пантелејмона у Станову, у Крагујевцу. Након годину дана, 25. јануара 2002. године, по благослову администратора шумадијске епархије Епископа Василија (Качавенде) отац Небојша премештен је у Цркву Светих апостола Петра и Павла у свом родном граду. У свештенички чин, 11. септембра 2005. године, у Манастиру Јошаница, рукоположио га је Епископ шумадијски Јован, чијом одлуком 15. јануара 2010. постаје и старешина јагодинске Саборне цркве.

Одговорност, посвећеност служби и љубав према свештеном позиву препозната је како од стране његове сабраће клирика, тако и од верног народа који је осетио неисцрпну енергију и несвакидашњу преданост свога пастира. Крајем 2010. године постављен је за архијерејског намесника беличког. Свестан важности мисије цркве био је изузетно активан у медијском раду, организовању гостовања и предавања наших најистакнутијих теолога, професора факултета, угледних историчара и књижевника. Један је од покретача Светосавске недеље у Јагодини.

Упркос дијагностификованој тешкој болести, након исцрпљујућих периода лечења, отац Небојша се, чим би му здравствено стање то дозволило, увек изнова враћао својим обавезама и служењу у парохији, следећи крстосни пут и сведочећи својом жртвом да је истински Христов само онај који даје свој живот за друге. Отац Мишко, као су га са љубављу ословљавали његови прија-

тељи и парохијани, остаће упамћен у срцима многих по духовним утехама и надахнутим проповедима које је произносио на редовним богослужењима у храму Светих апостола у Јагодини. Иза себе је оставио мајку Аницу, супругу Драгану и кћери Анђелу, Милицу и Марију.

У Недељу Православља, у поподневним часовима,

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је опело новопредстављеном протојереју ставрофору Небојши Младеновићу у јагодинској цркви Светих апостола Петра и Павла. Владика је саслуживао велики број свештеника и ђакона, не само из беличког намесништва, него и из других намесништава Епархије шумадијске.

Своју духовну беседу, Владика је започео следећим речима: „Отворио се Диптих Епархије шумадијске да се у њега упише једно значајно име, протојереј ставрофор Небојша Младеновић.“ Епископ Јован је говорио о значају Васкрсења, о смрти и победи над смрћу. Рекао је да човек није створен да би му смрт била последња станица, већ нас је Бог створио за вечни живот: „Наш Бог је Бог живих, а не мртвих. Вером усељавамо Бога у себе. И управо је то вера

по којој је живео наш отац Небојша. Ми смо данас тужни, али нисмо очајни, јер верујемо да ћемо се срести са нашим драгим, протом Небојшом. Уз осећај људске туге, али и не очаја, осећамо људски бол што он није више са нама овде на земљи. Али и осећамо духовну радост у овој тузи, јер је он управо прешао из смрти у живот.“ Владика је додао и да смо ми, верни, задобили молитвеника пред Господом, говорећи о духовном животу новопредстављеног оца Небојше. Отац Небојша је имао веру и смирење и целог свог живота је учио. Такође је рекао да је наш покојни прота отишао много више од нас, јер се успео до самих врата раја. „И управо му је врата отворио његов и наш, Живи Бог.“ На крају своје беседе, Владика се веома емотивно обратио породици оца Небојше, рекавши им да имају веру у Бога, да не очајавају и да знају да се отац Небојша сада моли за нас: „Ми смо се окупили данас овде да узмемо благослов оца Небојше и да затражимо опроштај, ако смо било шта згрешили.“

Земни остаци протe Небојше похрањени су на градском јагодинском гробљу, где ће прота чекати други Христов долазак и свеопште Васкрсење.

„Са Светима упокој Христе душу слуге твога, где нема болести, жалости, ни уздисања, него где је живот бесконачни“. Христос васкрсе!

Нинослав Дирак, ђакон

О КЊИЗИ РУКОПИСНА И СТАРА ШТАМПАНА КЊИГА НА ТЕРИТОРИЈИ ПОМОРАВСКОГ ОКРУГА

Наставак сарадње протонамесника Миломира Тодоровића из јагодинске Црквене општине и Наде Димитријевић, вишег дипломираног библиотекара из Завичајног одељења градске библиотеке у Јагодини, крунисан је крајем 2020. године још једним важним пројектом

Публикација *Рукописна и стара штампана књига на територији Поморавског округа* објављена је са благословом Епископа шумадијског Господина Јована. Издавач ове књиге је *Народна библиотека Радислав Никчевић* из Јагодине. После увода, представљен је табеларни приказ старих рукописних књига, затим је дат опис рукописних књига са врло добрим репродукцијама, следе одељци према географском дефинисању рукописних и старих књига (по општинама Поморавског округа: Јагодина, Деспотовац, Параћин, Рековац, Свилајнац, Ћуприја). Као што се примећује, сада је рад, за разлику од прошлогodiшњег (*Старе рукописне и штампане књиге на територији Архиепископског намесништва белничког*), проширен на, поред Шумадијске, још две епархије (Браничевску и Крушевачку). Епископи Игнатије и Давид благословили су труд и рад ово двоје истраживача на територији својих епархија.

Каталог *Рукописна и стара штампана књига на територији Поморавског округа* представља резултат позитивног односа

према ширем локалном културном наслеђу и даје значајан допринос проучавању старе српске рукописне и штампане књиге уопште. Рецензент публикације био је др Жарко Војновић, начелник одељења за библиографију Народне библиотеке Србије, а редактор др Владан Тријић, начелник Одељења за археографију Народне библиотеке Србије, док је стручни сарадник био презвитер др Зоран Ранковић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

Ова публикација је заправо каталог старих рукописних и штампаних богослужбених, црквених и осталих књига које се налазе у манастирима, црквама, установама и приватним библиотекама на поменутој територији. Пројекат је финансиран и подржан од стране Министарства културе у оквиру конкурса за финансирање и суфинансирање пројеката из области откривања, прикупљања, истраживања, документовања, проучавања, вредновања, заштите, представљања, интерпретације, коришћења и управљања старом и ретком библиотечком грађом у 2020. години.

Ово је важна збирка која доноси податке о књигама, који могу да буду третирано као историјски из-

вори, а то су: рукописне књиге на српскословенском и српском језику српскословенског језичког периода закључно са 18. веком, као и рукописне књиге настале до 1867. године на српскословенском, рускословенском (у српској употреби), славеносрпском и српском народном језику; штампане књиге, периодичне и друге публикације објављене на славеносрпском језику, рускословенском (у српској употреби), и српском

језику до 1867. године. Додатак библиографском опису чине и власнички записи и белешке на маргинама нађених књига о историјским подацима, али и подацима о личностима из тог доба, монасима и свештеницима који су служили у том периоду и користили те књиге.

Треба споменути да су домети овог мукоотрпног, али корисног истраживања закључци да су пописана и археографски обрађена 23 рукописа, да се највредније рукописно наслеђе чува у манастиру Манасији (*Минеј за септембар* из 16. века), али и преписи књига из 18. и са почетка 19. века; затим и у манастиру Каленићу у ризници Епархије шумадијске се чува, као највреднији, *Минеј за фе-*

бруар из 16. века

јединствени коптски рукопис на пергаменту из 18. века: *Молитвени свитак*.

Поред рукописа, пописано, категорисано и каталошки је обрађено 612 старих штампаних књига и двадесетак серијских публикација које се налазе у манастирима, црквама, установама и личним библиотекама које у складу са Законом о старој и реткој библиотечкој грађи спадају у културна добра од изузетног или великог значаја.

Из пописа се види богатство тема и учешће духовне литературе у креирању српске културе у 18. и 19. веку. Објављени подаци о различитим књигама могу да буду мултидисциплинарно корисни у оквиру научне методологије и зато је ова публикација посебно важна и потребна, јер може да послужи и као образац за даља истраживања у свим српским земљама, јер оваквим трудом се од заборавља може отргнути многа заборављена културна баштина Срба.

*Бакон др Ивица Чаировић,
Православни богословски факултет*

ОГЛЕДИ О ИСТОРИЈИ РУСКЕ ЦРКВЕ

У оквиру издавачке делатности Шумадијске епархије, уз подршку Канцеларије за сарадњу са црквама и верским заједницама Владе Републике Србије, почело је објављивање двотомног дела *Огледи о историји Руске Цркве* Антона Владимировича Карташова. Почетком године објављен је Први том, а у припреми је и Други том овог капиталног дела црквене историографије. Пред читаоцима Каленића, као својеврсна најавна за ову значајну књигу, налази се „Предговор српском издању“ професора Богословског факултета Српске Православне Цркве, др Владислава Пузовића

У српској богословској и широј научној јавности одавно се осећа потреба за преводом на српски језик релевантног дела руске црквене историографије у којем је целовито и систематично представљена историја Руске Православне Цркве. Појавом таквог превода, уз српски превод *Путева руског богословља* Георгија Флоровског, српском читаоцу се пружа могућност целовитог сагледавања историјског и богословског пута Руске Православне Цркве. У том контексту треба посматрати превод на српски језик капиталног дела руске црквене историографије *Очерки по историји Русской Цркве* Антона Владимировича Карташова.

Антон Владимирович Карташов (1875-1960) припадао је последњој генерацији дореволюционих руских црквених историчара. Као студент Санктпетербуршке духовне академије, током 90-их година XIX века, имао је прилику да слуша предавања из црквене историје корифеја руске црквене историографије Василија Василевича Болотова. Почетком XX века предавао је Историју Руске Цркве у престоичкој академији. Већ тада код њега се родила идеја о писању целовите руске црквене историје. Бурни догађаји у Русији, почетком XX века, одвели су га ка активном учешћу у друштвеним збивањима, што га је удалило од академије и остварења ове идеје. У револуционарној 1917. години био је последњи обер-прокурор Свјатјејшег Правителствујушћег Синода и министар вероисповедања у влади Керенског. Отворио је рад помесног сабора 1917. године на којем је, после више од два века, изабран руски патријарх. Бољшевички преврат одвео га је у емиграцију, у Париз, где ће остати до краја живота. На Светосергијевском богословском институту у Паризу више од три деценије предавао је Историју Руске Цркве. Управо ће та предавања бити основ његовог животног научног дела – *Очерки по историји Русской Цркве*.

Ово дело припада групи класичних дела критичке руске црквене историографије у којима је систематски и свеобухватно представљена руска црквена историја. Оно се наслања на традицију дореволюционе руске црквеноисторијске школе из које је поникао и сам аутор. Ову традицију, пре свега, чине вишетомне систематске руске црквене историје митрополита Макарија (Булгакова), Евгенија Евсигњејевича Голубинског, Александра Павловича Доброклонског. Поменути дела настала су у XIX веку. *Очерки* Карташова су обележили XX век руске црквене историографије. Ово дело, публиковано у Паризу 1959. године, представља својеврсну спојницу између дореволюционе и савремене руске црквене историографије.

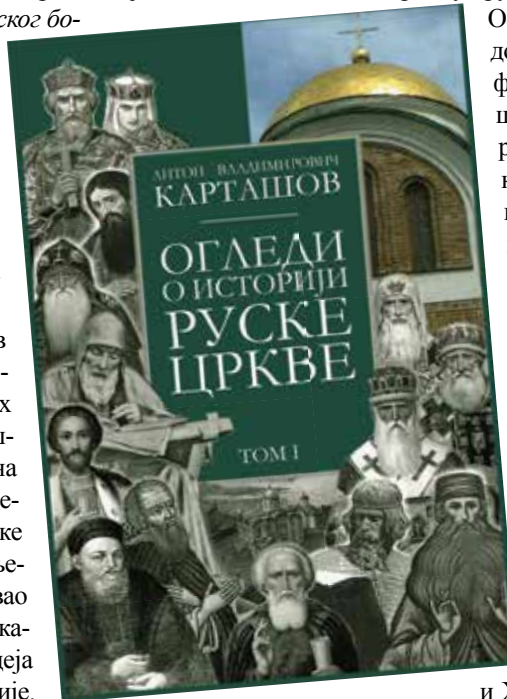
Карташов је своје дело скромно назвао *Огледима*. Његов садржај, међутим, увелико превазилази скромни наслов, чинећи га једном од најбољих систематских руских црквених историја. Двотомни *Очерки по историји Русской Цркве* имају

импозантан хронолошки и садржински опсег. Њихову почетну тачку представља анализа предања о проповеди Светог апостола Андреја Првозваног у Русији, а завршну казивање о синодалном периоду руске црквене историје током XVIII века. Ослањајући се на релевантне руске изворе, дореволюциону руску црквену историографију, као и инострану литературу, Карташов је маниром искусног црквеног историчара представио синтезу у којој се нижу кључне личности и догађаји руске црквене историје. У првом тому читалац ће имати прилику да се упозна са историјом Цркве у Кијевској Русији, периодом монголског ропства, процесом успостављања паралелних црквених структура у Кијевској и Московској Русији, односима са Цариградском патријаршијом, црквеним саборима, богословским споровима, духовном просветом, стањем свештенства и монаштва, закључно са крајем XVI века. Карташов не губи из вида историју Цркве у југозападној Русији – Малорусији (данашња Украјина). Детаљно црта слику црквених и политичких прилика, као и духовног стања у XV и XVI веку, који су водили ка закључивању

трагичне Брест-Литовске уније, чије се последице у Украјини осећају и данас. У другом тому представљен је период руске патријаршије у XVII веку, где је у центру пажње епоха патријарха Никона, затим одбрана Православља од унијатских притисака у Малорусији, а завршетак представља поглавље о црквеној политици цара Петра I Великог и његових наследника током XVIII века. Карташов, нажалост, није продужио своје дело на руску црквену историју XIX и прве половине XX века.

Очерки Карташова су публиковани пре више од пола века. Нису све оцене изнете у овом делу неспорне. У неким сегментима савремена руска црквена историографија је исправила или допунила тезе Карташова. Без обзира на проток времена и нова црквеноисторијска сазнања, ово дело остаје оријентир у проучавању руске црквене историје. Ако бисмо правили паралелу између руске и српске црквене историографије онда бисмо значај дела Карташова *Очерки по историји Русской Цркве* за руску црквену историографију могли да упоредимо са значајем тротомне *Историје Српске Православне Цркве* Ђока Слијепчевића за српску црквену историографију.

Превод на српски језик начињен је са издања које је 1991. године објавила Академија наука СССР-а. То је било прво издање овог дела које је објављено у Русији, чиме је у матици обновљен интерес за руску црквену историју. Карташов је српској богословској јавности до сада углавном био познат по двотомним *Васеленским саборима*, преведеним на српски језик крајем XX века. Преводом дела *Очерки по историји Русской Цркве* српски читаоци имају прилику да се упознају са још једним капиталним делом овог значајног руског црквеног историчара.

Небојша Ђокић

ЕПИСКОПИ СУФРАГАНИ

Вероватно највећи недостатак српске историографије је то што готово да нема историчара специјалиста за уже специфичне области као што су војска, медицина, Црква... Да не би било забуне када кажем Црква мислим на живу Цркву, а не сам храм, јер код нас се проучавање историје цркава углавном свело на историју самих храмова а и то углавном са аспекта историје уметности. Поред тога инсистира се на антрополошким тумачењима и то атеистичко антрополошким тумачењима кроз матрице створене на западу. Зато се врло често користи западна терминологија по сваку цену чак и кад одређени термин не постоји у православној Цркви. Поједини такви термини, наметнути нашој науци, суштински мењају чак и важеће уређење у православним Црквама.

Један од тих термина, који врло често користе наши историчари, који је преузет са запада а уопште не постоји у православним Црквама је епископ суфраган. Тај појам се на простору данашње Шумадијске епархије најчешће среће при покушају објашњавања односа у средњем веку „правог“ епископа са градским епископом. Пошто су градски епископи веома слабо изучени код нас, њима ћемо посвети један посебан рад, а сада ћемо се позабавити односом митрополита и епископа на просторима где су у средњем веку постојале митрополије у Српској цркви а то су крајеви припојени српској држави у времену од краља Милутина. За овај случај имамо неупоредиво више грађе и из средњег века и из времена османске владавине, па је лакше објаснити неке ствари.

За пример смо узели однос скопског митрополита и врањског епископа.

У нашој литератури када се говори о врањским епископима из времена османског царства упорно се пише као о епископима суфраганима. Изузетак је Јован Хаџи Васиљевић који када говори о Пајсију као врањском епископу иде чак и корак даље и тврди како је он хореа епископ. Није јасно одакле му тај податак, јер хореа епископи су нестали бар 700 до 800 година (а можда и више) пре него што је Пајсије постављен за врањског епископа.

Хороепископ (χωρεπίσκοπος) је првобитно био епископ сеоског округа и није потпадао под власт градског епископа, али је то брзо промењено, па се његова улога свела на извршиоца надлежног епископа у сеоским црквама. Задаци хороепископа се спомињу већ у 13. правилу Анкирског сабора из 314. године, 14. правилу Неокесаријског сабора из 315 – 19. године¹ и 8. правилу Првог Васељенског сабора из 325. године. Постоје докази да су хороепископи постојали и раније Климент Римски у својим посланицама Коринћанима пише о апостолима: κατὰ χώρας οὖν καὶ πόλεις κηρύσσοντες καθίστανον τὰς ἀρχὰς αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ πνεύματι, εἰς ἐπίσκοπους καὶ διακόνους τῶν μελλόντων πιστεύειν. Евсевије у својој Историји цркве када пише о Антиохијском сабору из 269. године у актима тог сабора спомиње и ἐπίσκοποι τῶν οἰκῶν ἀγρῶν καὶ πρεσβύτεροι, то јест епископи оближњих места и градова и презвитери. У науци се сматра да су међу ἐπίσκοποι τῶν οἰκῶν ἀγρῶν били и хороепископи.² Хороепископи су постојали и у западној цркви али су тамо рано ишчезли.³ Хороепископи су управљали сеоским црквама, уз помоћ клира и лаика. Бринули су се и о сиромашним.

Хороепископима су врло брзо 10. правилом Антиохијског сабора из 341. године знатно ограничена права. Више нису могли да рукополажу презвитере и ђаконе већ само да рукопроизводе „заклинатеље“, чтеце, ипођаконе и певце. Њих саме су рукополагали надлежни епископи. Хороепископи су ускоро нестали, премда се спомињу и у 14. правилу Седмог Васељенског сабора, па се каже да хороепископи „по древном обичају, са дозволом епископа, производе чтеце.“⁴ Углавном, сматра се да су до VIII века у источној Цркви у потпуности нестали. У помесним православним Црквама њихову улогу су преузели протопопови.⁵

ред архиепископије Јустинијане Приме постоји још увек митрополијско средиште за Дарданију управо у Скупију, а имамо и друге епископије у оквиру те митрополије у провинцији Дарданији.

И за каснији период он прави исту грешку. Потпуно превиђа да по византијском митрополијском уређењу Цркве, у оквиру неке митрополије могу да постоје и епископије и то потпуно самосталне епископије. Ту није реч ни о епископима суфраганима ни о викарним епископима, а понајмање хореа епископима. Дакле, постојање митрополита у Скопљу никако не искључује постојање епископа у, рецимо, Врању или Пологу. Управо

његова титула митрополита говори да вероватно има још епископија у саставу митрополије. Само што су те епископије, практично, потпуно независне.

Византијски митрополијски систем се доста разликује од епископалног система који је увео Свети Сава у Српску цркву. Наиме, када је Василије II Бугароубица Охридску патријаршију претворио у архиепископију он је све потчињене митрополије превео у ранг епископија. Тако су добијене поједине епископије са огромном територијом којом је било скоро немогуће управљати. На пример, скоро целу данашњу централну Србију покривале су само четири епископије:

Хороепископи су се поново појавили у Франачкој држави у VIII веку, али су ту имали улогу викара.

Институт хороепископа се одржао у Кипарској и Грузинској цркви као и неким Древно источним црквама као што је коптска.

Као што видимо, нема ни теоријске шансе да Пајсије буде хороепископ, јер већ хиљду година они нису постојали у православним црквама осим у Кипарској и Грузијској православној цркви, а ни Врање ни Скопље нису ни на Кипру ни у Грузији.

Вратимо се на епископе суфрагане. У нашој науци је то ушло са запада, јер се још увек као основна литература и у историји и у историји уметности користи западна, а не руска литература. Чак и када је реч о православној Цркви.

За историју Скопске митрополије још увек је основни текст Рад. М. Грујића „Скопска митрополија, историјски преглед“ објављен још 1935. године у зборнику Споменаца Српско-православног саборног храма Свете Богородице у Скопљу.⁶

Грујић у свом тетксту прави врло крупне грешке по питању уређења православне Цркве. Тако, рецимо, када говори о устројству Цркве на Балкану након оснивања архиепископије Јустинијане Приме не само што њу погрешно ставља у Скопље (Скупи) него не схвата да по-

Београд, Браничево, Рас и Ниш. То једноставно није могло трајно да функционише поготово што се „поглавар“ те Цркве налазио чак у Охриду. Чак и кад би сви епископи били беспрекорни, Црква није могла да нормално функционише. У сличној ситуацији, док није повећан број епископија у Књажевини Србији у првој половини XIX века, било је парохиа у којима генерације парохияна нису виделе свог владика. Можемо тек да замислимо како је то било у XI веку када су саобраћајнице биле још далеко горе него у време књаза Милоша. Чак и у околини Београда, и то крајем XIX века, дешавало се да владике поједине цркве освештају тек двадесет и више година након малог освештења. Црква у Вреоцима је освештена од надлежног митрополита тек после тридесет и више година, а на неких четрдесет километара је од Београда. И то није био изузетак него правило.

Управо је то био један од главних адута у Савином захтеву за аутокефалност Српске цркве јер васељенски патријарх једноставно није могао да брани тренутно стање. Сава се одлучио за епископално уређење, а не митрополијско из много разлога. То излази из теме овог рада па се нећемо тиме бавити. Међутим, када је у време краља Милутина веома велика територија византијског царства припојена Србији, митрополијски систем који је постојао на тој територији је инкорпориран у Српску

цркву без промена. Са ширењем српске државе у време цара Душана наставиће се са том политиком. Пред крај српског царства имаћемо „мешани” систем – на старој територији српске државе још увек имамо као доминантан епископални систем, а на простору припојеном од стране краља Милутина и његових наследника митрополијски. Дакле, два прилично различита хијерархијска система. Током времена, вероватно у време деспотовине, у Србији се јављају и тзв. градски епископи, али о њима не знамо скоро ништа осим да су постојали.

За период под османском влашћу је врло тешко рећи шта се стварно дешава са устројством Српске цркве. Османска документа само праве још већу збрку, него што разјашњавају ситуацију. Грађа коју је објавила Р. Тричковић и која је требала да разјасни неке ствари, само је још више све искомпликовала.⁷ Наиме, у дефтеру митрополија и епископија у Румелији и Анадолији практично све епископије у оквиру Пећке патријаршије имају ранг митрополија, што је немогуће. У начелу би митрополије требале да имају у свом саставу епископије, а њих бар по овом дефтеру нема. Наравно, могла би нека митрополија да буде и без епископија, али то не може да буде правило. Постоје два решења. Прво је да су надлежни митрополити плаћали пешкеш и за епископије у саставу митрополија, а друго, вероватније, да су османски писари све епископије, без обзира на стварни ранг, водили као митрополије.

Мало смо се дуже задржали на овој теми да би објаснили Грујићев аргумент да, ако се за неки период спомиње само скопски митрополит, не може да постоји врањски епископ, ако се изричито не спомиње, а ако се спомиње, онда је он, по Грујићу, суфрагантски епископ скопском митрополиту, што никако није тачно.

Врло је битно истаћи да у православној Цркви не постоје епископи суфрагани већ само у католичкој цркви. Кроз западну литературу тај термин се одомаћио у нашој стручној литератури и доводи до потпуно погрешних закључака. Ево шта о том питању каже Никодим Милаш:⁸

„Епископи подручни једном митрополиту означени су у оригиналиом тексту 2. правила 3. васељенског (ефеског) сабора ријечју: ἐπαρχῶντα ἐπίσκοποι, а у латинском иријеводу: provinciales episcopi.⁴⁰ Епархијом. (ἐπαρχία, provincia), називље се једна црквена област, која је једном митрополиту потчињена. Тако Макарије анкирски каже: `Епархију саставља сва она област, која се у границама једне митрополије налази, на примјер, ераклијску митрополију саставља сва Тракија, авкирску сва Галатија, тесалијску сва Тесалија и т. д.; чланови сабора епархијског јесу епископи, који тој епархији припадају и који су митрополиту епархије подручни`. Према томе, митрополит називље се τῆς ἐπαρχίας ἄρχων, поглавица епархије (provinciae praeses): `Епископ мора водити бригу о онима, који су његову старању повјерени, ако пропусти, нека се о томе пријави поглавици епархије — διδασκέτω τὸν τῆς ἐπαρχίας ἄρχωντα.` Епископи пак, који су у подручју једне митрополитанске области, називљу се у 6. правилу II. васељенског сабора τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι, епархијски епископи (provinciae episcopi). ἐπαρχῶντα, називљу се поједини епископи, који састављају једну митрополитанску област у 20. правилу антиохијског сабора, исто као и у споменутом правилу. Кад би се тачно на српском језику ови ἐπαρχῶντα, хтјели означити, морали би се назвати поглавицама

једне епископске области, исто као што би се митрополит морао називати поглавицом једне митрополитанске (или епархијске) области и патријарх – поглавицом једне патријаршијске (или дијецезалне) области. Погрјешно је кад се у нашем језику употребљавају називи дијецезе или епархије, да се тиме означи једна епископска област, то јест, област, која је простом епископу потчињена. Ово је ушло данас код свију Словена у обичај, али зато ипак не може се казати да су такви називи правилни. Потпуно погрјешно је и оно, што се епископи потчињени једном митрополиту називљу и код нас изразом, узетим из туђинштине, суфраган (suffraganeus). Суфраганом називље се сваки клирик, који има дужност помагати (suffragari) своме старјешини. У опћем смислу суфраган означава викара, коадјутора, или некада код римљана — њихове episcopos in partibus infidelium. Ако је послје на западу Грацијановим декретом присвојен назив суфрагана епископима подручним једном митрополиту може ли зар то служити мјерилом и за нас, да наше епископе називљемо суфраганима митрополита, и да неоправдану установу прилагођујемо нашем јерархијском устројству, кад, осим свега другога, што протурјечи у каноничком римском праву духу васељенске, католичанске цркве, знамо, да одношај између митрополита и епископа код њих (католика – напомена Н. Ђ.) ни из далека се упоредити не може са одношајем, који на темељу стародавних црквених практике у православној цркви између истих постоји?“

Врањски епископи који се јављају у изворима, у време османске владавине су епархијски епископи као и сваки други епархијски епископи, а не епископи суфрагани, без обзира што је њихова епархија улазила у састав Скопске митрополије. Поред тога, у случајевима кад би се у једној особи ујединила митрополијска и епископска столица, као рецимо у случају Пајсија, то никако не значи да је због тога угашена Врањска епархија. Након што је постао митрополит скопски, Пајсије је носио титулу митрополит скопски и епископ врањски, а не само митрополит скопски или митрополит Скопља и Врања. Дакле, Пајсије је истовремено (привремено) био и митрополит скопски и епископ врањски. Ако је Врањска епископија била укинута коју је онда епископују администрирао Фирмилијан од 1876. до 1878. године?

напомене:

¹ Codex Canonum vetus ecclesiae Romanae, Parisiorum MDCIX, 40.

² Никодим (Милаш), Правила Поместных Соборов с толкованиями, Москва 2001.

³ Hefele-Leclercq, *Histoire des conciles*, Tome II, Partie II, Paris 1908, 1210.

⁴ *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio. Tomus 13, Florentinae MDCCLXVII*, 753.

⁵ Н. Заозерский, *Формы устройства восточной православной церкви*, ПО, 1890, т. 3.

⁶ Рад. М. Грујић, *Скопска митрополија, историјски преглед*, Споменница Српско-православног саборног храма Свете Богородице у Скопљу, 1 - 254.

⁷ Радмила Тричковић, *Српска црква средином XVII века*, Глас САНУ СССР, Београд 1980, 61 - 164.

⁸ Никодим Милаш, *Правила Православне Цркве са тумачењима Књига 1*, Нови Сад 1895, 292 - 293

Вадим Михајлович Чернишев

ФЈОДОР ДОСТОЈЕВСКИ И ЛАВ ТОЛСТОЈ: ДВА СХВАТАЊА ИСТИНЕ

Питање узајамног односа световног и духовног образовања хтели бисмо да осветлимо кроз призму стваралаштва и феномена религиозне вере двојице чувених представника руске класичне књижевности: писца Фјодора Михајловича Достојевског и Лава Николајевича Толстоја. Пошто изучавање књижевности улази у обавезан програм обучавања средњих школа, тада је веома важно у каквом ракурсу се доноси ова или она тема. Јер су уметничко наслеђе и религиозно-философски поглед на свет ове двојице аутора у своје време несумњиво вршили значајан утицај на духовно формирање личности, а то настављају да чине и данас.

У трагањима за истином

Достојевски и Толстој били су савременици који су живели у истој земљи. Знали су један за другог, али се нису сусрели. Међутим, обојица су се, свако на свој начин, целог живота бавили трагањем за истином. Толстоја су религиозна трагања довела до тога да је, према умес-

ној примедби оберпрокуратора Светог Синода, К. Победоносцева, постао „фанатик свог сопственог учења“, оснивач нове лажне хришћанске јереси. Док нам, са друге стране, дела Ф. М. Достојевског до овог часа помажу да досегнемо главне тајне бића Божијег и човека. У жи-

воту сам имао прилике да сретнем много људи који не воле да читају Достојевског. То је јасно: сувише много неприкривене, отворене, понекад веома тешке истине о човеку откривају се у његовим романима. Ова истина не оставља једноставан утисак, она приморава да се дубоко замислимо над најважнијим питањем које свако од нас треба да потврдно или одречно реши за себе. „Главна питање, којим сам се свесно и несвесно мучио целог свог живота јесте постојање Божије...“, написаће Достојевски већ као зрео човек. Може изгледати чудно, али у последњем месецу пред своју смрт, према сећањима очевидача, геније светске књижевности, Лав Толстој, ишчитавао је *Браћу Карамазов* Достојевског. Није ли класик тражио одговор у делима другог класика?

Толстој је жалио што није успео да се упозна са Достојевским, можда зато што га је сматрао јединим озбиљним аутором у руској књижевности, с којим би хтео да поразговара о вери и Богу. Не ценећи нарочито Фјодора Михајловича као писца, Лав Толстој је видео у њему религиозног мислиоца, способног да суштински делује кроз своја дела на ум и душу човека.

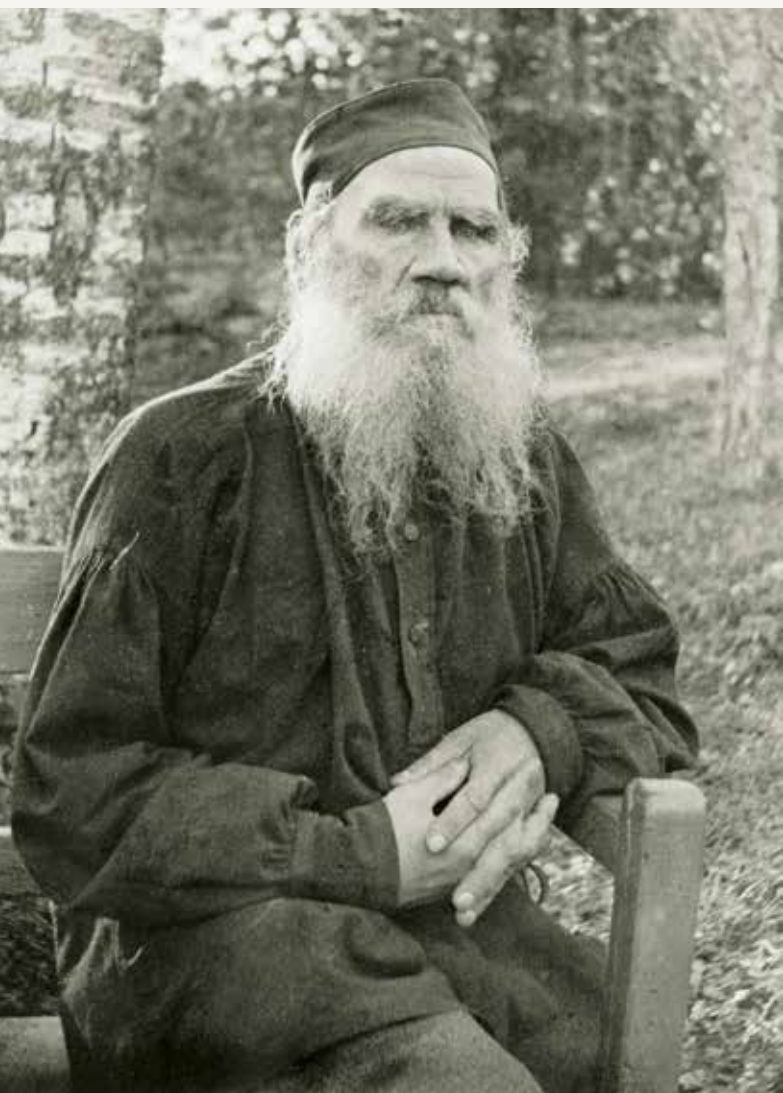
Кћи Достојевског у својим сећањима наводи причу тадашњег Петербуршког митрополита који је пожелео да учествује у читању Псалтира за новопредстављеног писца у цркви Светог Духа Александро-Невске лавре. Проводећи део ноћи у храму, митрополит је посматрао студенте који су клечећи све време по реду читали псалме код гроба покојног Достојевског. „Никада нисам чуо слично читање псалама“, присећа се он. „Студенти су их читали гласом дрхтавим од узбуђења, уносећи душу у сваку изговорену реч. Какву је магичну силу поседовао Достојевски, да их тако изнова обрати ка Богу?“ Истраживач стваралаштва Достојевског, Татјана Касаткина, пише да је „...према сведочанству многих православних свештеника, у седамдесетим годинама XX века, када је у Русији расло већ треће поколење атеиста, а унук се васпитавале баке – бивше комсомолке, и када се чинило да је омладина коначно изгубљена за Цркву, одједном су млади људи масовно почели да се крсте и да се оцрквљују. Када су их свештеници питали: „Шта вас је довело у цркву?“ – многи су одговорили: „Читао сам Достојевског“. Управо зато у совјетско време књижевни критичари нису указивали пажњу аутору *Браће Карамазов* и његова дела нису баш радо укључивали у школски програм. А ако су укључивали, онда се акценат стављао на бунтовне намере Раскољникова и Ивана Карамазова, а не на хришћанско достојанство старца Зосиме.

Због чега тако бива да дела једног воде људе ка Богу, а другог одводе од Њега?

Стваралачке доминанте

Стваралачке доминанте Достојевског и Толстоја су различите. Због тога је различит и резултат. Религиозно-философски поглед Толстоја је рационалан, Достојевског – ирационалан. Аутор *Рата и мира* је цео живот проживео са надменом жељом да све објасни на свој начин; аутор *Браће Карамазов* је жедан вере. Још 1855.

године, у узрасту од двадесет шест година, Лав Толстој бележи у свом дневнику: „Разговор о божанственом и вери навео ме је на велику, огромну мисао, за чије се остварење осећам да сам способан да посветим живот. Та мисао је основа нове религије, која одговара развоју човечанства, религији Христа, али очишћеној од вере и тајанствености, религији практичној, која не обећава будуће блаженство, него даје блаженство на земљи“. Услед тога је један увидео у Христу тек идеолога и учитеља, а други Истину: „...Ако би ми ко доказао да је Христос из-

ван истине, и заиста би било да је истина изван Христа, тада бих више хтео да останем са Христом, него са истином“. Овај философски кредо нашао је своју потврду и разраду у његовим књижевним делима.

Толстојева рационална „религија без вере“ нашла је свој развој у идеологији теософије и савременог покрета Њу Еџ, где се све у основи гради на пантеистичком монизму. Достојевског је увек привлачила искрена вера у Христа, коју је видео међу простим руским народом. Толстој је смаггао да народ не схвата Јеванђеље и хришћанство онако како треба. Узгред, такав поглед Толстоја веома је пророчки приказан у многим епизодама романа Достојевског. Свима познати јунак Аљоша Карамазов преноси Кољи Красоткину мишљење једног Немца који је живео у Русији: „Покажите руском школарцу слику звезданог неба, о којој до овог часа није имао појма, и он ће сутра вратити целу ову слику исправљену“. „Никаквих знања и бескрајна таштина – ето шта је хтео да каже Немац о руском школарцу“, каже

Аљоша. У светлу таквог „погледа на свет“ самоуверени аутор *Критике догматског богословља*, Лав Толстој, изгледа стварно као школарец. Године 1860. Толстоју пада на памет мисао да напише „материјалистичко јеванђеље“ (рани прототип кодекса твораца комунизма). Након много година он је остварио своју намеру, начинивши свој превод Новог Завета, који, међутим, није произвео утисак чак ни на следбенике Толстојевог јереси. Није се нашло оних који желе да проникну у материјалистичке тлапње великог литерарног генија.

Други јунак романа Достојевског *Зли дуси* је безбожник Стјепан Верховенски, који слично Лаву Толстоју, зарад „велике идеје“, оставивши комфоран живот, полази на своје последње путовање, такође ношен мишљу да „изложи народу своје јеванђеље“. Одговор на питање чиме може да се заврши преиспитивање јеванђељских истина и хришћанских вредности опет можемо наћи у делима Достојевског. Њега интересује не толико живот у његовим чулно-опипљивим појавама, колико метафизика живота. Овде писац не тежи спољашњој веродостојности: за њега је важнија „последња истина“.

Идеја „ако нема Бога, онда је све дозвољено“ у романима Достојевског није нова. Он није мислио о својој моралности ван Христа, ван религиозног сазнања. Међутим, један од јунака романа *Зли дуси* у овој идеји иде до логичког краја, тврдећи оно на шта се није осмелио ниједан од каснијих атеиста: „Ако нема Бога, онда сам ја бог!“ Користећи јеванђељску симболику, јунак романа Кирилов чини као да је све само формално премештање слова у речи, али у томе је садржано средиште његове идеје: „Он долази, и име му је Човекобог“.

Свето Писмо нам говори о Богочовеку Исусу Христу. И ми се у Њему обожујемо по мери наше верности и следовању за Њим. Али овде вечни Бог не прима људско тело, већ, напротив, одбацивши Христа, „старог лажног Бога“, који је „Бог страха од смрти“ – свемогући и апсолутно слободни бог постаће сам човек. Управо тада сви ће сазнати да су „они добри“ зато што су слободни, а када сви постану срећни, онда ће свет бити „завршен“, и „времена више неће бити“, човек ће се чак и физички препородити: „Сада човек још није тај човек. Биће нови човек, нови човек, срећан и поносан“.

Јер не само стварање новог човека, него и читаве нове, изабране расе са надспособностима показује се као један од главних задатака савремених окултних и квазиокултних учења (довољно је споменути хитлеровску организацију „Ананерб“ с њеним покушајима да пронађе Шамбалу ради добијања „светих“ знања и свеуништавајућег оружја).

Треба приметити да се ова идеја Кирилова (једног од јунака романа *Зли дуси*) показала веома привлачном и плодотворном за развој философске литературе и философске мисли с краја XIX и почетка XX века. На свој начин користио ју је и Фридрих Ниче, на њој је у многоме засновао своју варијанту егзистенцијализма Албер Ками, па је чак и Максим Горки, бескопромисни идејни противник Достојевског, у свом раном стваралаштву јасно разматрао кириловске идеје о новом, слободном, срећном и гордом Човеку (нарочито је симптоматично поклапање епитета „нови човек“, „срећни и горди човек“ код Кирилова и „Човек – како то гордо звучи“ код М. Горког). Да последње поређење не би изгледало измишљеним, треба навести речи В. Г. Корољенка о поеми Горког „Човек“: „Човек господина Горког, колико је мо-

гуће сагледати његове црте, јесте управо ничеански *над-човек*; ево он иде *слободан, горд, далеко испред људи... он је изнад живота...*"

Роман не носи случајно наслов *Зли дуси*. Сви ови Верховенски, Кирилови, Шигалјеви (јунаци романа) покушавају да „уреду“ људима будућу срећу, при чему нико не пита саме људе да ли им је та „срећа“ потребна? Јер, заиста, ови људи су само „материјал“, „дрхтаво створење“, а они „имају сва права“. Овде је умесно споменути паролу, прикуцану на вратима ГУЛАГ-а: „Гвозденом песницом диктатуре пролетаријата утерујемо у човечанство срећу“.

Мучени Богом

Устима једног од својих негативних јунака Достојевски каже: „Мене је Бог целог живота мучио“. Ово мучно питање „има ли или нема Бога“, постављају многи, јер ако Њега нема, онда ће „човеку све бити дозвољено“. И ево, зли духови улазе у руски народ. Пророштво писца објављено је много пре 1917. године. У њему се осећа дах трагизма. Јер зло у свакој својој форми – то је живот у празнини, то је лаж, имитација живота. То је као празнина посута струготином. Јер је зло несуштствено, оно нема реалну природу, то је тек недостатак, лишеност правде и истине. Ђаво може бити само имитатор истине, љубави и среће. Јер исконска срећа је суделовање, поклапање дела: мога дела и Божијег дела; само тада човек на прави начин бива срећан. Управо у речима молитве садржи се тајна таквог суделовања, такве сарадње: „Нека буде воља Твоја“.

Тајна лажне среће садржана је у гордом: „Не Твоја воља, него моја нека буде“. Зато ђаво може бити само имитатор живота, јер је зло парадоксално постојање у непостојећем, у ономе што у јеврејској традицији носи назив „малхут“. Зло зато настаје по мери нашег удаљавања од Бога. Као што улазак у сенку не даје веће обиље светлости и топлоте, већ сасвим скрива светлост од нас – тако удаљавање од Творца умножава у нама грех и истовремено нас приморава да чезнемо за изворном правдом и светлошћу.

Лице Ставрогина, централног јунака *Злих духова*, не само да је подсећало на маску, него је, у суштини, и било маска. Овде је тачно изабрана реч – „маскираност“. Самог Ставрогина нема, јер њиме влада дух небића; он сам зна да га нема, и одатле долази сва његова мука, сва необичност његовог понашања, сва она изненађења и ексцентричности, којима као да хоће себе да увери у своје постојање, и сва она пропаст, коју неизбежно и неминуовно доноси бићима повезаним са њим. У њему живи „легион“. Како је могуће такво насиље над слободним човековим духом, над носиоцем лика и подобија Божијег; шта је ова опседнутост, ова црна благодат бесомучности? Не дотиче ли се ово питање другог питања: како дејствује исцељујућа, спасавајућа, препорађајућа и ослобађајућа благодат Божија; како је могуће искупљење и спасење? Овде смо дошли до најдубље тајне у односима између Бога и човека: сатана, који је мајмун Божији, плагијатор и лопов, сеје своју црну благодат,

везујући и паралишући човекову личност, коју ослобађа само Христос. „И дођоше Исусу, и нађоше човека из кога беху изишли демони где седи одевен и присебан код ногу Исусових“ (Лк. 8, 35).

Лав Толстој се такође целог живота „мучио Богом“, слично јунацима Достојевског. Али се Христос као Бог и Спаситељ није родио у његовом срцу. Један западни богослов рекао је овим поводом чувене речи: „Христос је могао да се роди много пута на свакој тачки наше планете, али, ако се једанпут не роди у твом срцу, онда си ти пропао“. Ево те надмености људске – постати бог мимо Бога – заменити благодатно обожење човекобоштвом. „Почетак гордости је удаљавање човека од Господа и одступање срца његовог од Творца; јер је почетак греха – гордост“ (Сир. 10, 14). У суштини, гордост је настојање, свесно или несвесно, да се постане бог мимо Бога, пројавивши самољубље.

Свети Тихон Задонски пише: „Какву у подлацу и звери примећујемо злу нарав, таква постоји и у човеку, нерођеном и необновљеном благодаћу Божијом. У подлацу видимо самољубље: он хоће храну да прождере, халапљиво је прихвата и прождире, осталим подлацима не допушта и одгони их; исто је и у човеку. Сам оптужбе не трпи, али остале оптужује; сам презирања не трпи, али остале презире; сам о себи клевете неће да слуша, али друге клевете; неће да имање његово буде опљачкано, али с а м

туђе пљачка... Речју, сам хоће да буде у сваком благостању и злопаћење да избегне, али друге, сличне себи, омаловажава. То је подло и мрско самољубље!”

За њим понавља и Свети Димитрије Ростовски: „Не хвали се сам и хвале од других не примај са задовољством, да не би примио овде награду за своја добра дела похвалом људском. Као што каже пророк Исаија:

Вође твоје уводе те у заблуду и пут стаза твојих су искварили. Јер се од похвала рађа самољубље; од самољубља – гордост и надменост, а затим одвајање од Бога. Боље ништа славно не чинити у свету, него ли учинивши, безмерно се величати. Јер фарисеј, учинивши што је славно и похваљујући себе – од узношења погине; цариник, ништа добро не учинивши, смирено се спасаваше. Једноме добра дела његова услед похвале постадоше јаме, други смирењем би извучен из јаме; јер је речено да је цариник *пошао оправдан у дом свој...* (Лк. 18, 14)”.

Безблагодатни хуманизам Толстоја (то беше религија очишћена од вере у Бога), према опажању Достојевског, неизбежно поставља основе порочности човека и друштва, пошто се критеријуми истине преносе из сакралне сфере у област човекове својевоље. Зато никаквог јединства, па ни моралног, не може бити у владавини таквог система.

Достојевски одустаје од таквог апстрактног хуманизма и пише: „Сав руски народ је у Православљу и у идеји његовој. Више у њему и код њега нема – па и не треба да буде, зато што је Православље – све. Православље је Црква, а Црква – крунисање здања и то заувек... Ко не схвата Православље, тај никада и ништа не схвата у народу. Још мање: тај не може волети руски народ, а волеће га само таквим, каквим би га желео видети”.

За разлику од Толстојевих умовања, управо је љубав према Христу омогућила Достојевском да спозна и осети да је пуноћа Христове истине скопчана једино са Православљем. То је словенофилска идеја: све сјединити у Истини може само онај ко поседује њену пуноћу. Зато је, по Достојевском, словенофилска идеја, „велика идеја Христа, изнад које нема идеје. Сусрећемо се са Европом у Христу”. Сам Спаситељ је рекао: „Ви сте светлост свету, ви сте со земљи. Ако со обљутави, чиме ће се посолити...” Та со којом се све соли, у записаним мислима Достојевског појављује се управо као идеја Православља. Он пише: „Наше је одређење да будемо пријатељи народима”. Служећи њима, самим тим смо најбољи Руси... Однесимо Православље Европи”. (Довољно је споменути допринос руске емиграције у делу православне мисије, која је повезана са именима протојереја Јована Мајендорфа, Георгија Флоровског, Сергија Булгакова, Василија Зјењковског, Владимира Лоског, И. Иљина, Н. Берђајева итд.).

Свој дневник писац завршава овако: „Словенофили воде ка истинској слободи, измирењу. Руска свечовечност – то је наша идеја“. Суштина слободе није бунт против Бога, јер је први револуционар био ђаво који је устао против Бога; на сличан начин протест против монархијског уређења подигао је и Толстој, поставши у трен ока „огледало руске револуције“. О Достојевском треба рећи да му је Јеванђеље открило тајну човека и посведочило да човек није маска и није свети анђео, него је икона Божија, и да је по својој исконској богомданој природи добар, чист и предиван, али се силом греха дубоко се искварио, и у земљи срца његовог почело је да израста „трње и коров“. Зато је стање човека, које се сада назива природним, у ствари болесно, искварено, у њему истовремено постоје помешани међу собом семе добра и кукољ зла. Није случајно да целокупно стваралаштво Достојевског говори о страдању. Сво његово стваралаштво је теодицеја: оправдавање Бога пред лицем зла. Управо страдања спаљују кукољ зла у човеку: „Кроз велике невоље ваља нам ући у Царство Небеско”; „Широка су врата и простран пут који води у погинељ, и многи ће поћи њима...”, сведочи Писмо.

Безбожно стремљење ка срећи јесте несрећа и погинељ душе. Јер изворна срећа – то је настојање да се други начине срећним: „Ми ништа немамо, али све обогатујемо”, тако тврди апостол. А ти говориш да „...богат сам, и обогатио сам се, и ништа ми не треба; а не знаш да си несрећан, и јадан, и сиромашан, и слеп...” (Откр. 3, 17).

Страдање, кроз које се укида грех, чисти душу и пружа истинску срећу човеку. Треба памтити да земаљска срећа, ако не прерасте у вечност, не може задовољити човека. Парадокс је у томе што се духовна срећа задо-

бија самоограничавањем земаљских задовољстава и радости.

Достојевски тражи нове путеве ка „хоризонтима истине“ у животу човечанства не путем обарања државних установа и институција, већ приповедањем једне од карактеристичних епизода у роману *Злочин и казна*. Ова епизода је најсмисленији и најенергичнији узлет читавог пишчевог стваралаштва. Соња Мармеладова чита Раскољникову, по његовом захтеву, јеванђељску епизоду о Лазаревом васкрсењу. То делује очишћујуће на човекову душу. Без вере је немогуће васкрсење. Јер је Раскољников чуо, док је Соња читала, оно што је сам Спаситељ рекао: „Ја сам васкрсење и живот; који верује у мене, ако и умре, живеће...“ (Јн. 11, 25). Лазарево васкрсење је највеће чудо које је извршио Спаситељ у Његовом земаљском животу. Такво чудо било је могуће само Богу, а не човеку. Неверовање у веродостојност овог догађаја јесте неверовање у свемоћ Божију.

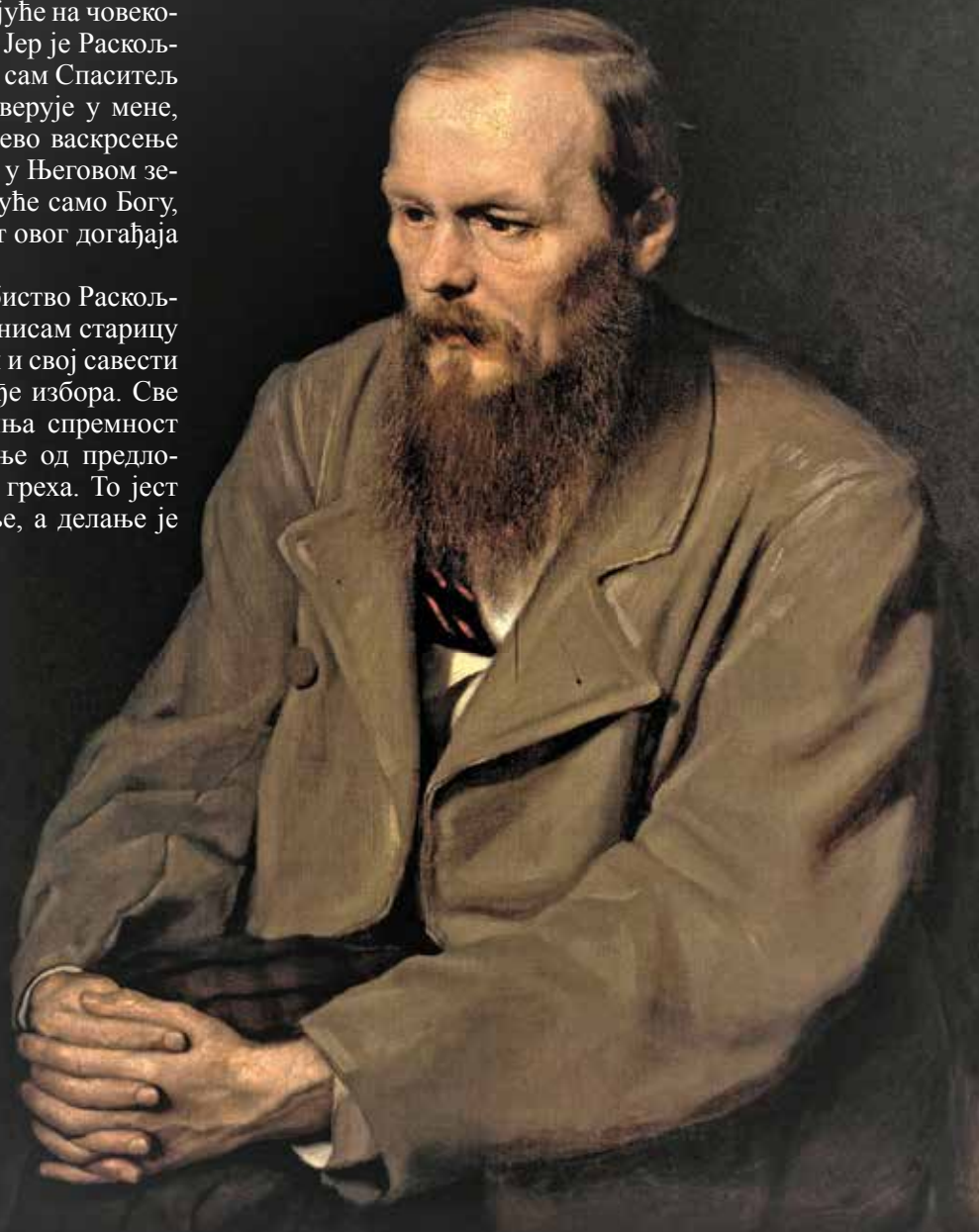
Убиство старице окренуло се у самоубиство Раскољникова, као што и сам о томе говори: „Ја нисам старицу убио – ја сам убио себе“. Допуштање себи и свој савести проливања крви – ево судбоносне размеђе избора. Све остало су само последице. Јер унутрашња спремност на грех већ јесте грех. Грех увек почиње од предлога који у суштини и јесте полазна тачка греха. То јест прихватање предлога је увек извор патње, а делање је само последица. Свети Тихон Задонски је писао: „Сатана нас доводи до таштине, како бисмо своју, а не Божију славу тражили“. Зато у свим временима одјекује, не престајући: „Будите као богови...“ Учврстити своје ја – то је жеђ неутољива, и ова жеђ никада не може бити утољена у безбожном простору хуманизма (у чему је тако грешио Толстој!). Лазар не може васкрснути сам; човек не може победити своју немоћ: „Без Мене не можете ништа чинити“ (Јн. 15, 5).

Главна идеја Достојевског није стварање „своје религије“ ослобођене од вере, као што је то случај код Толстоја, већ оцрковљење читавог човечанства. Међутим, постоји сила која је препрека овоме – католицизам, који се заснива на три сабирника: чуду, тајни и ауторитету. Католички папоцезаризам – то је покушај Цркве да се ослони на државни мач, где приоритетним постају политичке идеје и световна пристрашћа. Православни светитељ Теофан Затворник поводом овога рекао је: „Што је више пристрашћа, то је мањи круг слободе“. Преластивши се, човек маштајући има утисак да се наслађује пуном слободом. Узе овог заробљеника су пристрасности према особама, стварима, недуховним идејама, с којима је болно растати се. Али исконска слобода неразлучива је од истине, пошто истина ослобађа од греха: „Познајте истину, и истина ће вас ослободити“ (Јн. 8, 32).

Код комунистичких идеолога, чији је приступ у суштини санкционисао Толстој, схватање слободе нема корен у речима Јеванђеља, већ у повести о грехопадку човека. Слободи као послушности Божијој вољи горд човек супротставља слободу револуционарног почетка (безбожну Интернационалу). Борба ових двају слобода представља по себи основни проблем целог човечан-

ства: „Ђаво се бори са Богом, а попреште битке је људско срце“ (Достојевски).

Писац кроз наказност револуционарних идеја настоји да прозре вишњу Истину, која ће спасити свет. Осмишљавање Лепоте и саме идеје спасења света Лепотом немогуће је изван открића природе ове Лепоте. Руски филозоф Николај Берђајев је писао: „Кроз цео свој живот Достојевски је проносио изузетно, јединствено осећање Христа и исказивање љубави према Његовом Лику. У

име Христа, из бесконачне љубави према Христу, рвао се Достојевски са тим хуманистичким светом, чији је пророк био Бјелински. Вера Достојевског у Христа прошла је кроз ватру сумње и искаљена је у огњу“.

„Лепота ће спасити свет“ – ове речи припадају Достојевском. Зато ће песник Баљмонт написати:

„Једна је у свету Лепота,
Љубави, туге, одрицања,
И добровољног мучења
За нас распетог Христа“.

Насупрот Достојевском, Толстој одриче Божанску природу Христа Спаситеља. Он је на почетку одбацио веру у тајну Васкрсења Христовог као основу своје нове измишљене религије – зато и свргава наду у долазеће блаженство с неба на земљу. Идеја бесмртности у овом случају није потребна, јер за писца бесмртност – то

смо ми у поколењима. Заповести сада не носе никакво сакрално значење, јер је сам Христос тек човек-философ, „који је успешно формулисао своје мисли“, чиме се и објашњава Његов успех. Толстојевштина је, у суштини, идеја о уређењу земаљског царства на рационалној основи, искључиво човековим напорима. Али повређе на грехом, човекова природа не доводи цело човечанство до хармоније. Ово је сада аксиом који не тражи доказе: „Ако слепи поведе слепог, онда обојица упадају у јаму“, тако говори Писмо. Комунисти су обманули руски народ и увели га у ову исту „јаму“. Будући и сами робови греха, одлучили су да „усреће“ човечанство својим стравичним идејама – сав овај демонски рат на челу са лењинима, свердловима, ђержинским и осталим шљамом довео је народ до крвавог хаоса, а није га извео на стазу слободе и љубави. Колико је мајчинских суза и проклетстава пало на ове изроде, и Небо је, очигледно, услишило ове сузе. Тако и виси несахрањени маузолејски леш између неба и земље као казна Божија, као прекор свим племенима, народима и језицима... Па и сам идеолог „Царства Божијег на земљи“, Толстој, умро је без опроштајног говора и опела, одвратном смрћу, чак ни на гробљу није сахрањен, већ у шумарку, без крста изнад хумке. Ваистину, Бог не бива оскрнављен!

Негодовање Толстоја против цивилизације израсло је у то да је позивао на „опраштање од живота“ – почео је да носи опанке, косоворотку (рубашку), стао је за плуг, одрекао се мяса. Тако је господин одвраћао од мрса многе управо у својој породици... Зашто не би помало јуродствовао и играо на толстојевство уз велико имање, крепосне сељаке, многобројну кућну чељад, уз верну супругу Софију Андрејевну, са којом је имао тринаесторо деце; позивао је на уништење свих државних институција, али се при том користио свим добрима које су му исте ове институције давале.

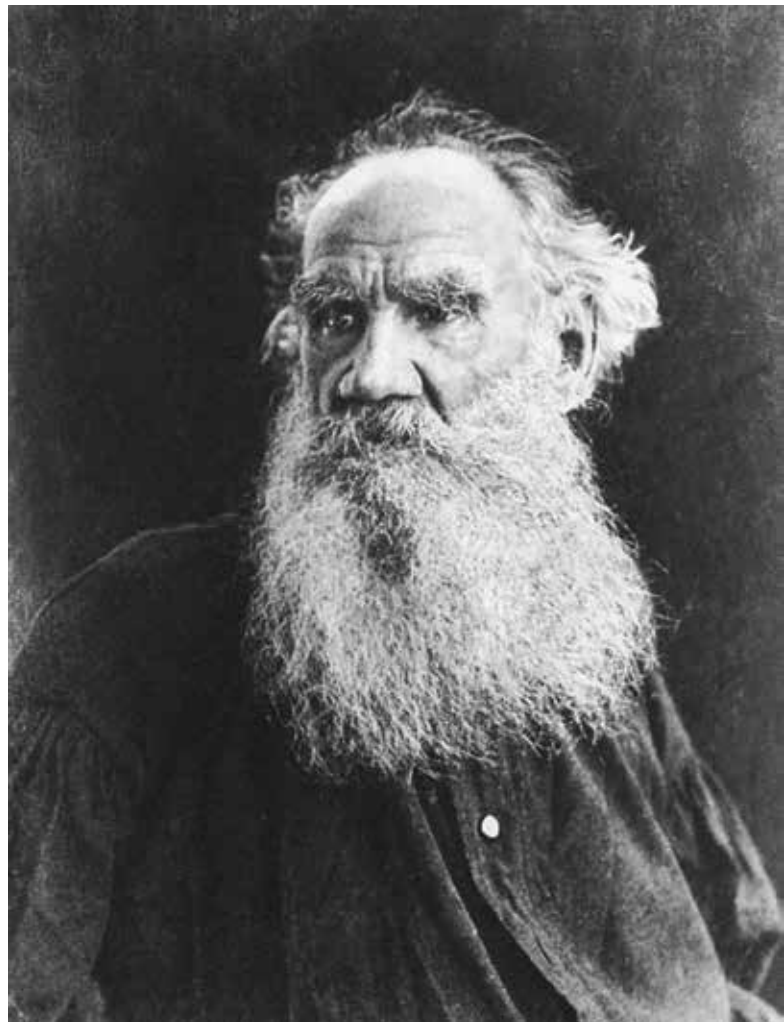
Право слободног избора

Ако је Достојевски промишљао срећу у сотириолошком аспекту (сотириологија је учење о спасењу), онда Толстој апсолутизује еудемонијско прихватање света (еудемонизам разматра смисао живота као добро. Али у чему је оно?). Неизоставно, Толстој је талентован као уметник. Али као религиозном мислиоцу смета му надменост људска.

У *Критици догматског богословља* он одбацује догму о Светој Тројици. Камен спотицања за писца постало је и питање о слободи човека. Сматрао је да је слобода немогућа у систему православног богословља. Прво што, по његовом мишљењу, онемогућава слободу човека – то је Промисао Божији. Он пише: „Богослови су сами завезали узе, које не могу да раздреше. Свемогући, добри Бог, Творац и Промислитељ о човеку – и несрећни, зли и слободни чове – два су појма која искључују један другог“. Ако погледамо површно, писац је у праву: ако делује човекова слобода воље, тада Промислу нема места. И напротив, ако Промисао доминира, њему се треба само потчињавати. Где је ту слобода?

Бог нам даје право слободног избора, а ми бирамо. Знамење нашег избора постаје молитва. У молитви изражавамо нашу сагласност и показујемо своју веру да је све што је Он послао, добро за нас: „Нека буде воља Твоја...“ На тај начин човекова молитва и његово учешће у Тајнама јесу знак слободног прихватања Божије бла-

годати, знак сарадње са Богом у остварању Тајни. Овде верујући човек као да каже: „Госпode, ја знам да Ти можеш да оствариш то по својој вољи независно од мене, али хоћеш да и ја пожелим и прихватим деловање Твоје воље, зато молим нека буде воља Твоја“. Ако се човек не моли и не учествује у Тајнама, онда овим изражава своје нерасположење према благодати. Бог не врши Тајне против човекове воље. Зато овде нема никаквих противречности.

Потреба свеопштег добра код писца је нераскидиво повезана са деспотском гордошћу разума и гордом врлином изван Бога. Стремећи јединству у љубави, Толстој је, упркос својој вољи и намери, прокрчио пут большевизму идејом „безблагодатне светости“. Ова раздвојеност свести „безбожне хармоније човечанства“ одјекнула је у дубини његовог бића тежњом ка небићу. Улазак у „ништа“ – ето, у суштини, толстојевског схватања спасења. (Као што је и большевизам „ушао у ништа“, у небиће, одбацивши „живи, драгоцени и крајеугаони камен“, који је сам Христос).

„Одлазак“ Толстоја из Јасне Пољане, његово покајање у последњем дану живота, конвулзивни покушаји да се помири са Црквом крију у себи провиденцијални смисао. У њима је дата поука целом свету: одбацивање Васкрсења неизбежно рађа жудњу ка небићу.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

*Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. фебруара 2021. године до 31. марта 2021. године:*

Осветити:

Нови живопис и нове иконе на иконостасу храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко, 21. фебруара 2021. године.

Рукоположити:

Сашу Костадиновића у чин ђакона 21. фебруара 2021. године у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу;

Ђакона Уроша Костића у чин свештеника 26. фебруара 2021. године у храму Свете Петке у Крагујевцу.

Одликovati:

Чином протојереја

Протонамесника Ратка Аврамовића, привременог пароха Треће младеновачке парохије у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко;

Протонамесника Горана Радовановића, привременог пароха Прве шопићке парохије у Шопићу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско.

Правом ношења црвеног појаса

Јереја Марка Стевановића, привременог пароха Друге рајковачке парохије у Рајковцу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Орденом Светих новомученика крагујевачкох I степена (постхумно)

Проф. др Слободана Вучићевића из Горњег Милановца.

Орденом Светих новомученика крагујевачкох II степена

Господина Лазара Лакету из Шопића.

Архијерејском граматом признања

Душка Новаковића из Лазаревца;

Живанку Матић из Лазаревца;

Милована Аночића из Шопића;

Велики народни оркестар Ненада Милановића из Крагујевца;

Предузеће *Мфриго* из Лазаревца.

Архијерејском граматом захвалности

Дејана Милијановића из Лазаревца.

Поделити благослов за искушеништво:

Анђели Тијанић у Светониколајевској обитељи манастира Драче.

Поставити:

Новорукоположеног ђакона Сашу Костадиновића на дужност парохијског ђакона при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко;

Новорукоположеног ђакона Сашу Павловића на дужност парохијског ђакона при храму Свете Петке у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Новорукоположеног јереја Уроша Костића на дужност привременог пароха Друге сушичке парохије при храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Ђакона Небојшу Поповића, парохијског ђакона при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, на дужност парохијског ђакона при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју Милану Живановићу, привременом пароху Ђуриселско-драгобраћке парохије парохију вучковичко-брњичку у Вучковици, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереју Немањи Стефановићу, привременом пароху мајурске парохије, упражњену парохију лоћичку у Лоћици, Архијерејско намесништво беличко.

Разрешити:

Ђакона Небојшу Поповића, парохијског ђакона при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу даље дужности парохијског ђакона при односном храму, Архијерејско намесништво младеновачко;

Протонамесника Александра Јовановића, привременог пароха друге сушичке парохије при храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу даље дужности привременог пароха односне парохије, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Покренути црквено-судски поступак:

Против протојереја Митра Ђурића, привременог пароха вучковичко-брњичке парохије при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архијерејско намесништво крагујевачко и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка;

Против јерођакона Иринеја Цветковића, сабрата манастира Светог Николе Мирликијског – Јошанице и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка;

Против Архимандрита Серафима Божића, настојатеља манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Радивоје Митровић, умировљени парох вранићки, Архијерејско намесништво беланичко;

Протојереј Светомир Петровић, пензионисани парох крагујевачки, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Протојереј ставрофор Небојша Младеновић, умировљени парох јагодински и архијерејски намесник белички.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2021. године

ФЕБРУАР 2021.

1. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у манастиру Грнчарица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

4. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у Светотројичком храму – Стара крагујевачка црква;
Рад у Патријаршији СПЦ, припрема заседања Светог архијерејског сабора.

5. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у манастиру Тресје и полугодишњи парастос архимандриту Јовану.

7. фебруар 2021:

Служио свету Литургију и пререао славски колач у цркви Светог Григорија Богослова у Грошници;
Венчао у цркви Светог кнеза Лазара у Белошевцу вероучитеља Горана и Ану Лазаревић.

8. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Димитрија у крагујевачком у насељу Сушица;
Рад у Патријаршији СПЦ.

10. фебруар 2021:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

11. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у Светотројичком храму – Стара крагујевачка црква;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

12. фебруар 2021 – Света Три јераха:

Служио свету Литургију и пререао славски колач у храму Света Три јерарха у Тополи.

13. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у Јагодини;
У цркву Светих Апостола у Јагодини утврдио распоред за живописање певничких простора.

14. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци.

15. фебруар 2021 – Сретење;

Служио свету Литургију у храму Вознесења Господњег у Орашцу и помен војду Карађорђу и устаницима;
У цркви на Опленцу служио помен Карађорђу Петровићу;
Рад у Патријаршији, припрема заседања Светог архијерејског сабора.

16. фебруар 2021:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ;
Посетио са члановима Светог архијерејског синода храм Светог Саве на Врачару у Београду ради припрема заседања изборног Сабора СПЦ.

17. фебруар 2021:

Рад на припреми изборног Сабора СПЦ у храму Светог Саве на Врачару у Београду.

18. фебруар 2021:

Саслуживао са браћом архијерејима Српске православне Цркве на светој Литургији у храму Светог Саве на Врачару;
Учествовао у раду изборног Сабора СПЦ.

19. фебруар 2021:

Саслуживао са браћом архијерејима Српске православне Цркве на светој Литургији у Светоархангелском саборном храму у Београду коју је предводио нови Патријарх српски Господин Порфирије;
Учествовао у чину устоличења новоизабраног Архиепископа пећког, Митрополита београдско-карловачког и Патријарха српског Господина Порфирија.

20. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, пре Литургије осветио нови живопис, одликовао протојерејским чином пароха трећег младеновачког протонамесника Ратка Аврамовића, рукоположио у ђаконски чин младеновачког вероучитеља Сашу Костадиновића, у току Литургије крстио малу Хелену, кћерку Саше Костадиновића.

22. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Пантелејмона у крагујевачком у насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница,
Састао се у Патријаршији са новим Патријархом Господином Порфиријем и предао администрирање Архиепископијом београдско-карловачком.

25. фебруар 2021:

Служио свету Литургију и молитве призива Светога Духа у Саборном храму у Крагујевцу за одржавање седнице Епархијског савета;
Председавао заседањем Епархијског савета.

26. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради, рукоположио је у чин свештеника ђакон Уроша Костића и поставио га на другу парохију у цркви Светог Димитрија у Сушици;
Примио у Владичанском двору др Владимира Рогановића, директора Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама.

27. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Шопићу, у току Литургије одликовао је чином протојереја свештеника Горана Радовановића.

28. фебруар 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Буковику – Аранђеловац.

МАРТ 2021.

1. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад у Патријаршији СПЦ.

2. март 2021:

Служио свету Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио градоначелника Крагујевца Николу Дашића ради договора о изградњи цркве у кеагујевачком насељу Ердоглија.

4. март 2021:

Служио свету Литургију у Светотројичком храму – Стара крагујевачка црква;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци.

7. март 2021:

Служио свету Литургију и трогодишњи парастос монахињи Магдалини у манастиру Драчи.

8. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. март 2021:

Учествовао у јутарњем богослужењу у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Рад у Патријаршији СПЦ.

11. март 2021:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

12. март 2021:

Учествовао у јутарњем богослужењу у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио игумана манастира Лелић Георгија.

13. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог пророка Илије у Вранићу, посетио цркву у изградњи у Мељаку, винарију Тришић у Вранићу и цркву Успења Пресвете Богородице у Лужницама ради надгледања радова на осликавању цркве.

14. март 2021:

Служио свету Литургију у Врбичкој цркви у Аранђеловцу;
Учествовао на прашталном вечерњем богослужењу у Саборној цркви у Крагујевцу.

15. март 2021:

Служио јутрења богослужења у параклису Епархијског двора, читао Канон светог Андреја Критског у Саборној цркви у Крагујевцу.

16. март 2021:

Служио јутрења богослужења у параклису Епархијског двора, читао Канон светог Андреја Критског у Старој цркви у Крагујевцу.

17. март 2021:

Служио јутрења богослужења у параклису Епархијског двора;
Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу, читао Канон светог Андреја Критског у манастиру Липару.

18. март 2021:

Служио јутрења богослужења у параклису Епархијског двора, читао Канон светог Андреја Критског у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

19. март 2021:

Служио јутрења богослужења у параклису Епархијског двора;
Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу;
Примио у Епархијском двору београдског надбискупа Господина Станислава Хочевара.

20. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Преноса моштију Светог Николе у крагујевачком насељу Ердеч;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. март 2021:

Служио свету Литургију Василија Великог у Саборном храму у Крагујевцу;
Служио опело намеснику јагодинском протојереју ставрофору Небојши Младеновићу у цркви Светих апостола у Јагодини;
Служио свечано вечерње богослужење у част победе Православља над иконоборцима са читањем Синодика. У наставку предводио свечану литију кроз Крагујевац.

22. март 2021:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу.

23. март 2021:

Учествовао у јутарњем богослужењу у Саборној цркви у Крагујевцу;
Обишао радове на живописању цркве Светог Илије у Брајиновцу и радове на парохијском дому у Белушићу;
Примио у Епархијском двору браћу Александра и Душана Сенића, добротворе Епархије шумадијске.

24. март 2021:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу – Исповест свештенства Архијерејског намесништва колубарско-посавског. На братском састанку протојереј Небојша Лека читао богословски реферат: *Да ниједан који Га верује, не погине*;
Рад у Патријаршији СПЦ.

25. март 2021:

Учествовао у раду седнице Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

26. март 2021:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци – Исповест свештенства Архијерејског намесништва јасеничког. На братском састанку јереј Милош Никодијевић, парох ратарски, читао богословски реферат *Ви сте миомир Христов*;
У цркви Светог Симеона Мироточивог у Грцу утврдио распоред за живописање.

27. март 2021:

Служио свету Литургију у храму посвећеном Благовестима у Рајковцу код Младеновца;
У цркви Светог Георгија у Рабровцу утврдио распоред за живописање олтара;
Примио у Епархијском двору Дејана Чоловића, директора *Бекаменга*, добротвора Епархије шумадијске.

28. март 2021:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица.

29. март 2021:

Учествовао у јутарњем богослужењу у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. март 2021:

Учествовао у јутарњем богослужењу у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. март 2021:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог Николаја у Сибници – Исповест свештенства Архијерејског намесништва космајског. На братском састанку ђакон Филип Јовановић читао је богословски реферат: *Да се на Њему прослави Име Божје*;
Обишао радове на изградњи нове манастирске цркве Свете Петке у Сибници;
У селу Дрлупи разгледао земљиште за изградњу нове цркве;
Посетио цркву Светог Деспота Стефана и парохијску кућу у селу Бабама;
Посетио манастир Тресје и одредио план доградње конака.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊЕГА“

ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС БОЖЈЕ ОБЕЋАЊЕ

Децо, Бог нас јако воли. Када нас је створио дао нам је диван свет, дивну земљу да уживамо, управљамо и бринемо о њој. Дао нам је да видимо, чујемо, миришемо, осећамо. Дао нам је маму, тату, брата, сестру, баку, деку, друга и другарицу... да не будемо сами. Обдарио нас је и нечим још драгоценијим, а то је слобода.

Да ли знаш шта је слобода? Слобода је кад можеш да бираш. На пример, можеш да бираш своје пријатеље. Можеш да бираш да будеш добар или да будеш неваљао и лош. Можеш да изабереш да говориш истину или да лажеш.

Наш избор нас може одвести у два правца. Када верујемо у Бога, следимо Његова упутства која нам је дао за правилан и срећан живот. Тај избор нас води све ближе и ближе ка Богу. Када престанемо да верујемо у Божију љубав и да обраћамо пажњу на Његова упутства, наш избор нас све више удаљава од Бога.

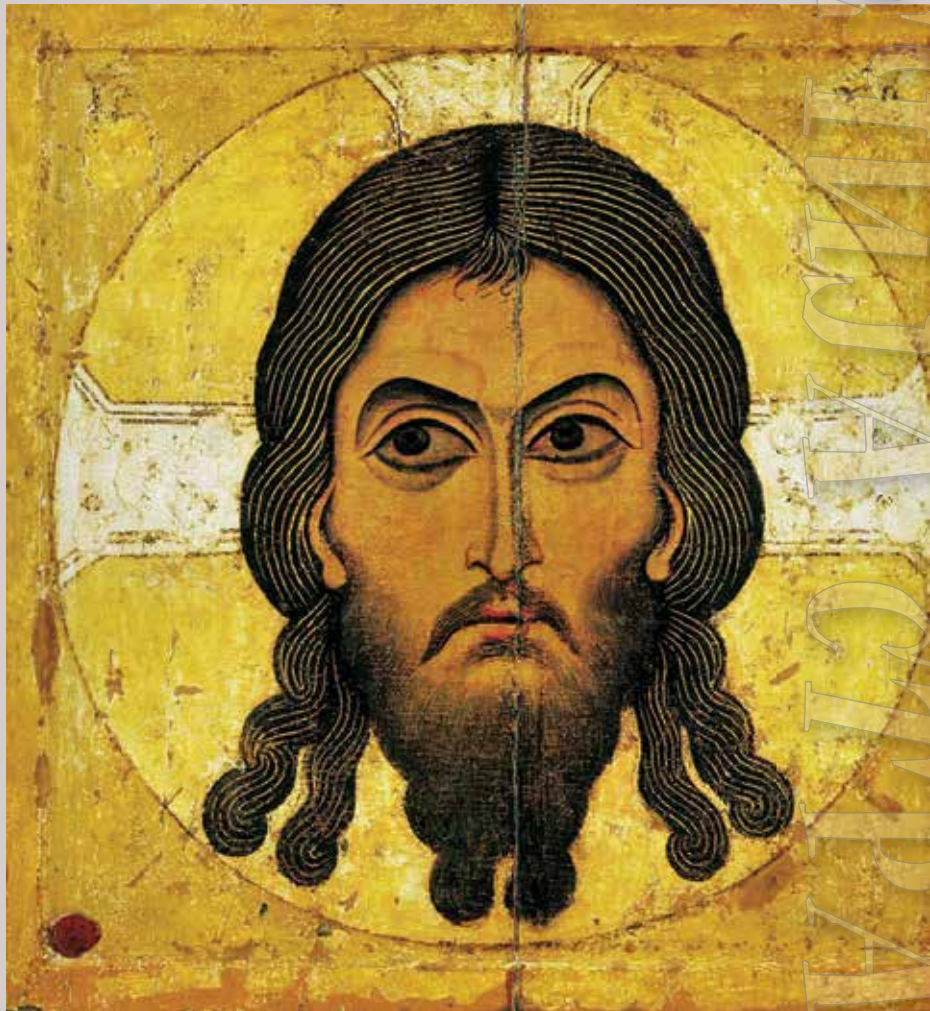
Ако изаберемо да грешимо удаљујемо се од Бога. То је као кад имаш пријатеља који те лаже, превари, повреди твоја осећања. То уништава поверење које постоји међу пријатељима и раздваја их. Такво понашање се назива – грех.

Бог је створио и првог човека Адама и прву жену Еву, прародитеље свих нас. И Адам и Ева они су имали слободу избора и погрешно су је искористили. Били су створени да живе у рају, али су направили грех и лажући Бога морали су да се одвоје од Њега као њиховог пријатеља.

Нешто врло тужно дешавало се људима и женама као резултат овог греха. Почели су да се сукобљавају и боре једни против других. Почели су да чине зло. Удаљили су се толико од Бога да нису знали како да се врате. Људи су се изгубили.

Али нису сви. Неки су били добри, трудили су се да чине добро и желели су поново да имају Бога за пријатеља. Њима је Бог дао обећање да ће им послати Спаситеља чији ће задатак бити да им покаже пут како да се врате Богу. Његово име ће значити „Бог је са нама“.

И Бог је испунио своје обећање. Послао нам је Спаситеља – свог Сина. Тај Син се зове Господ Исус Христос. Он је стално са нама и биће са нама до краја света. Он је пут којим сви треба да идемо. Кад год нам је потребан Он нас чује, треба само да га позовемо речима: „Господе помилуј“.

ЛАЗАРЕВА СУБОТА И ЦВЕТИ

Господ Исус Христос је имао блиског пријатеља по имену Лазар. Када се Лазар разболео, његове сестре, Марта и Марија, послале су поруку Господу Исусу Христу да одмах дође к њима. Када је Господ Исус Христос стигао, Лазар је већ био мртав. Марта и Марија су плакале пред Христом, говорећи: „Госпode, да си био овде, не би умро мој брат“. Господ Исус Христос је рекао: „Ја сам васкрсење и живот; ко верује у мене – живеће – ако и умре.“

Сестре су одвеле Господа Исуса Христа до Лазаревог гроба. Лазар је био сахрањен четири дана пре тога. Сви су плакали. И Господ Исус Христос такође. Он је наредио да помере камен који је био наваљен на улазу у гроб, у којем је Лазар сахрањен. Помолио се Богу, своме Оцу. Тада је позвао Лазара, веома јаким гласом: „Лазаре, изиђи напоље“. Тог тренутка, Лазар, умотан у погребне завоје, изађе напоље. Господ Исус Христос нареди да га ослободе тих завоја. Сви су били задивљени овим чудом.

Господ Исус Христос је моћнији од било кога и било чега, па и од смрти. Он нам је показао колико је Бог силан! Само Бог може створити живот, и само Бог га може поново дати.

Приближавао се велики јеврејски празник Пасхе. Господ Исус Христос је био у Витанији са апостолима, у кући Лазара, Марије и Марте. Сви су желели да иду у Јерусалим на празник. Витанија је била само пет километара удаљена од Јерусалима, и они су шест дана пре Пасхе ушли у Јерусалим.

Док су били на путу, Господ Исус Христос је послао двојицу апостола да потраже магаре везано у пољу и да га доведу. Када су га пронашли и довели, Господ је, јашући на магарету ушао у Јерусалим.

Господ Исус Христос је улазио у Јерусалим и много пута раније, али, овога пута Он је дошао као Цар. Народ га је дочекао свечано и са великом радошћу, полагајући своје хаљине по путу којим је ишао, певајући

и машући палиним гранчицама, које су означавале радост победе! Деца су клицала: Осана! Нека је благовен који долази у име Господње!“

И ми, такође, дочекујемо Господа Исуса Христа сваке године, баш као и деца у Јерусалиму. Дочекујемо га са гранама врбе у рукама и песмом о Лазаревом васкрсењу, док Он улази у Јерусалим као Цар на Цвети.

Црква слави ова два догађаја, Лазареву суботу и Цвети, недељу дана пре Васкрса. Послушајмо шта нам каже песма (тропар) овог празника:

Уверио си нас у опште васкрсење, васкрсавши Лазара из мртвих, пре својих страдања, о Христе Боже, те и ми као деца носимо знамења победе, и Теби, победитељу смрти, кличемо: Осана на висини, благовен који долази у име Господње!

Када је Господ Исус Христос васкрсао Лазара, открио нам је своју љубав не само према свом пријатељу, већ и према свима нама. Открио нам је да је Божија сила јача од смрти. Тиме је указао апостолима шта треба да знају о Божијој сили, пре него што Њега ухапсе и разапну на крсту. Ово им је показало да Господ Исус Христос има силу да васкрсне из мртвих, као што је васкрсао Лазара.

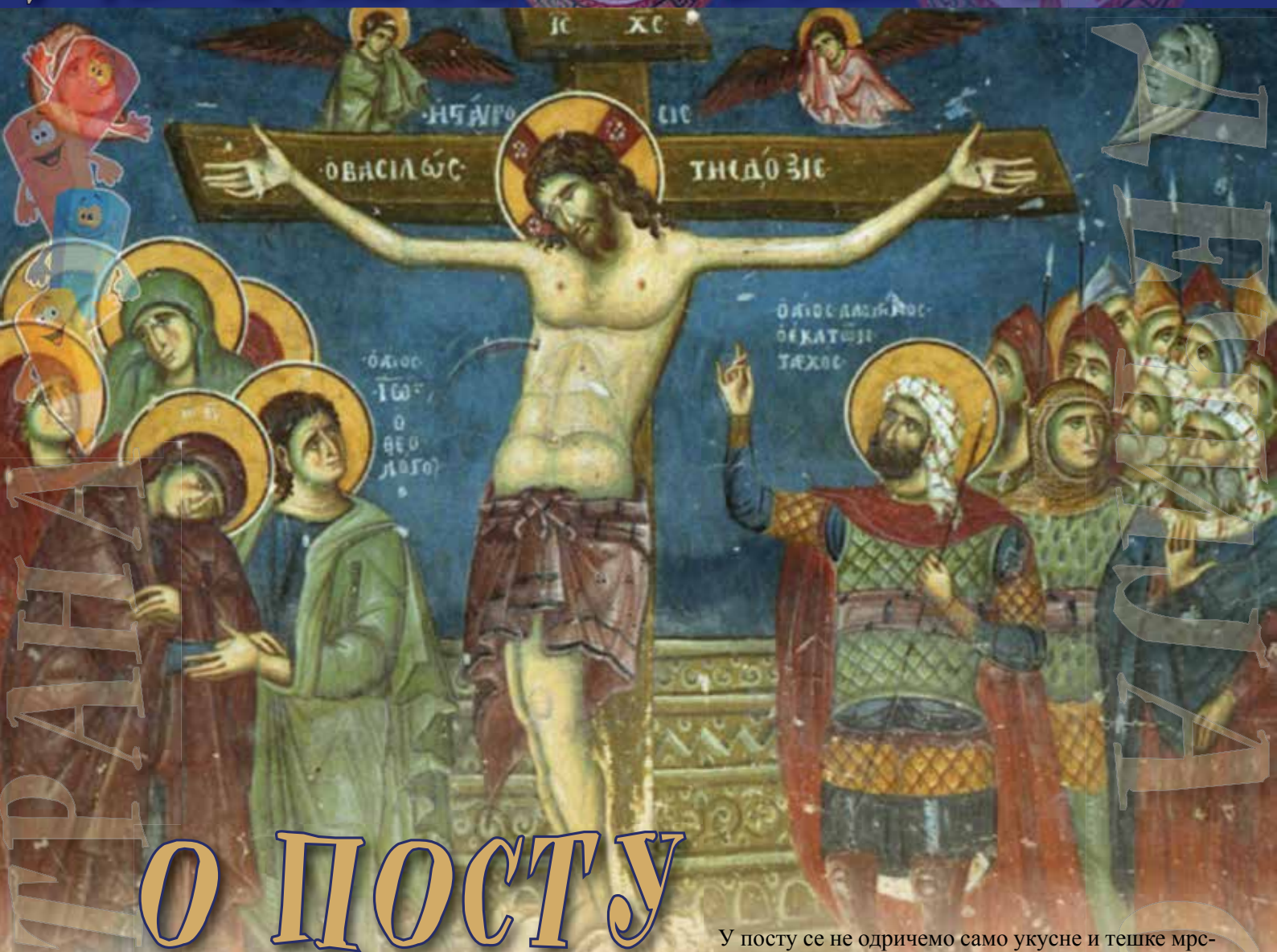
Палмове гранчице којима су деца махала док је Он улазио у Јерусалим идући према смрти и васкрсењу, показују да је Господ Исус Христос победио. Он је По-

бедник! Он је Цар! Пошто се прича о васкрсењу Лазаревом проширила међу тамошњим људима, они су поздрављали Господа Исуса Христа као правог Месију, Цара, Спаситеља којег је Бог обећао људима.

Реч „осана“, коју су узвикивали, значи „спаси нас“. Пошто је Господ Исус Христос мирољубиво улазио у град, мноштво људи је тражило да их Он спасе. Препознали су га као Цара први пут и то су јавно испољили. Употребили су речи из Старог завета (пронађи псалм 118, 25-26) да дочекају Господа Исуса Христа.

Већ смо рекли да је Господ Исус Христос био другачији Цар од земаљских царева. Погледајте икону „Улазак Христа у Јерусалим“. Да ли је Господ јахао коња, показујући своју снагу и моћ, водећи са собом велику наоружану војску? Не. Снага Господа Исуса Христа је Његова љубав. Он је носи у себи. Он долази јашући на мирном магарету. Да ли Господ Исус Христос долази у град да га уништи и освоји? Не. Он долази да помогне, да научи, да продужи свој спаситељски рад у граду и да победи смрт својим васкрсењем. Да ли је Господ Исус Христос ушао тајно у Јерусалим, плашећи се беса његових вође? Не. Он је ушао смело у сусрет свом народу, пружајући му прилику да га препозна и назове Царем. Да ли је Господ Исус Христос дошао да би био примљен у палате? Не. Он је дошао да би био примљен у људска срца.

О ПОСТУ

Постоје у животу наше Православне Цркве дани и недеље, када сви који припадају Цркви чине заједничке појачане напоре у борби против греха. У свакодневном животу видимо, осим тога што се сви редовно перу и чисте куће у којима живе, да се перу и улице и тргови наших градова, а повремено се праве и акције великих сређивања суседства, читавих крајева. Када дођу такве акције општег чишћења, човек некако још више пази на своју личну хигијену. Јер како би то било да се избаци ђубре из подрума и гаража, да се среде травњаци и посади цвеће, а да при том неко заборави да опере зубе или да се умије, или да изађе на чисте улице у прљавом оделу. Пре ће бити да се онда свако још више труди да и он буде чист, уредан и дотеран. Слично је и у посту.

Пост је добровољни и заједнички, у одређеним данима појачани труд Цркве да се сви заједно, помажући једни другима, удаљимо од греха, очистимо од злих мисли и од лоших дела. Оно што се прво код поста ради – то је одрицање од тешке хране коју често највише волимо. У посту не једемо месо, млеко, јаја и све оно што се од тих намирница припрема. Већ смо говорили о томе да је почетак љубави одрицање у корист другог. У посту ми, вежбајући се у љубави, Богу на поклон приносимо наше одрицање. То је наша жртва.

У посту се не одричемо само укусне и тешке мрсне хране. Још више пазимо на то да се упорно одричемо греха и зла, а у корист молитве Богу одричемо се бесмисленог брбљања, које, чудно је то, понекад ипак зна да нам буде пријатно. Одричемо се, колико можемо, и свих претераних уживања и неумерених прохтева.

У нашој Цркви пости се сваке среде и петка у сећање на страдање Господа Исуса Христа, али постоје и такозвани вишедневни постови. То су Велики, Часни или Васкршњи пост, Божићни пост, пост пред Успење Пресвете Богородице и Петровски пост, пред празник Светих апостола Петра и Павла. Они који посте са већом радошћу дочекују празник, али не треба ни сви да посте по сваку цену и на исти начин. Постоје међу нама они који болују од неких болести, којима се пост не препоручује, а и деца треба да посте у мери коју договоре са својим свештеником и родитељима.

Кажу да је повремено пост користан и за човеково здравље, али деци Божијој то није најважније. Најважније је да су у време поста још ближе свом Небеском Оцу и да су ближе свима онима који желе да нађу своје место у Царству Небеском. Пост нас учи да, иако смо створена људска бића, не морамо баш без остатка бити у ропству природе. Тако нас пост охрабрује за веће подвиге на путу ка сједињавању са Богом, Творцем природе.

фото репортажа

Литија у част Победе православаља у Крагујевцу

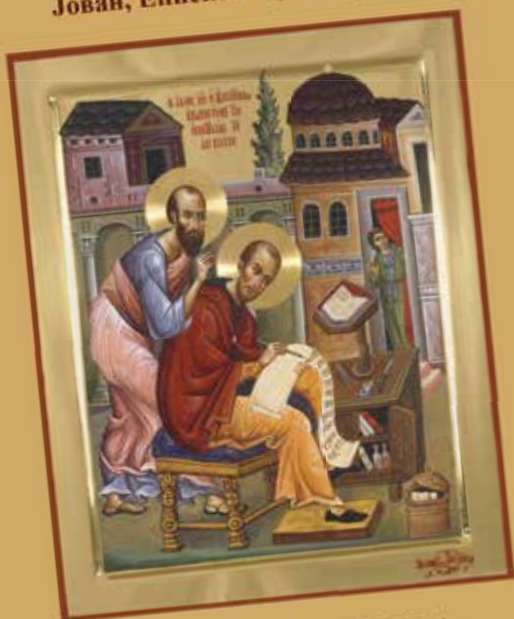
www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

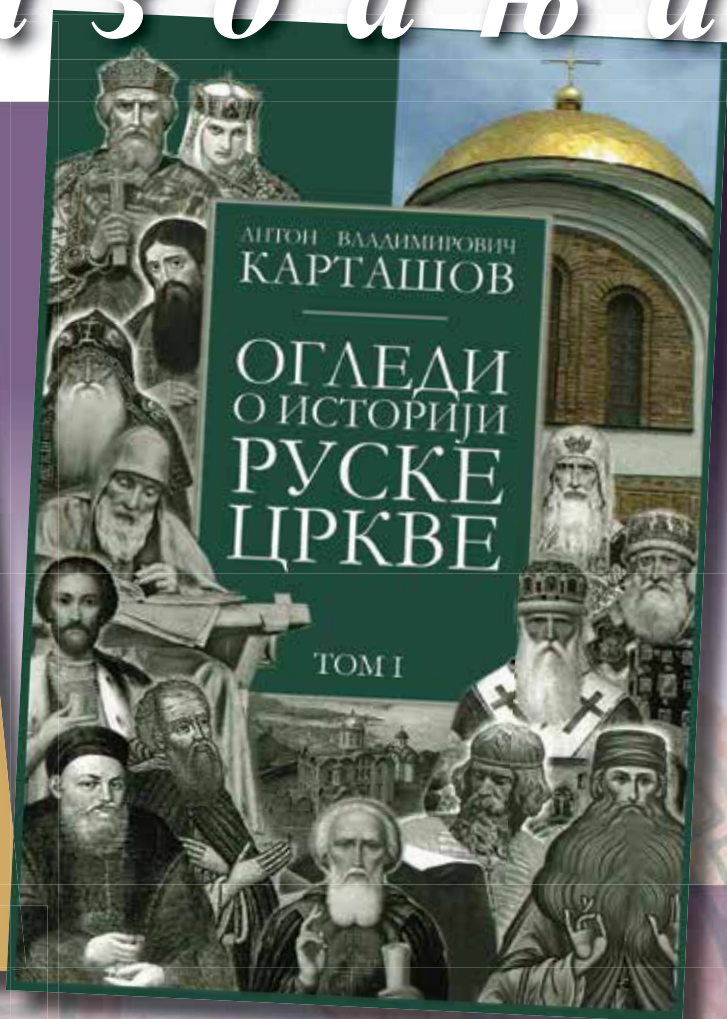
Н О В А И З Д А Њ А

Јован, Епископ шумадијски

ПРОПОВЕДИ НА
НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА
(2013-2018)

Каленик

ЛЕОН ВЛАДИМИРОВИЧ
КАРТАШОВ

ОГЛЕДИ
О ИСТОРИЈИ
РУСКЕ
ЦРКВЕ

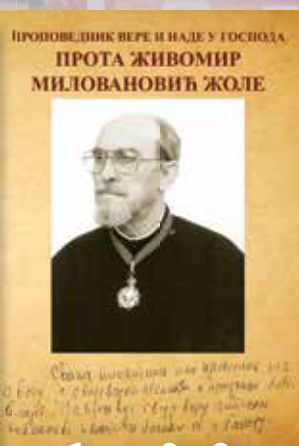
ТОМ I

Протојереј старојерарх Лубица Д. Поповић
О БАГРДАНУ И
БАГРДАНЦИМА

Томо ар Унаш Чарош
Протојерејски Милован Золовић
САУЖЕЉЕ И СВЕДОЧЕЊЕ ПРОТОЈЕРЕЈА
ЉУБИСАВА Д. ПОПОВИЋА (1881-1966)

ПРОПОВЕДНИК ВЕРЕ И НАДЕ У ГОСПОДА
ПРОТА ЖИВОМИР
МИЛОВАНОВИЋ ЖОЛЕ

Семинка Вича
ПАСТОРСКА И ДРУШТВЕНА
МИСИЈА У ГОСАВНИИ
ПРОТЕ РАДОЈА ДИМИТРИЈЕВИЋА
(1850-1911)

www.eparhija.com